

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 905

21. KOLOVOZA 2020. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

Sastanak s Vučićem

Stara pitanja, nova očekivanja

8

Srbija sve dalje od EU
**Spotaknuli se
na vladavini prava**

12

Zoran Gavrilović, sociolog,
glavni istraživač BIRODI-a
Gašenje javnosti

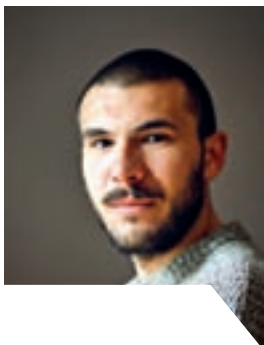
20

Neizvesna budućnost naziva
ulica s hrvatskim predznakom
u Banatu
**Matija Gubec
i Strossmayer
odjednom zasmatali**

24

Mlinarska priča iz Nikinaca
Ostala samo sjećanja

30

Dejan Prčić, dramaturg, scenarist
i urednik sajta *Filmoskopija*
**Od kazališta i radio
drame do serije**

36

Program profesionalne
orijentacije – srednja škola
**Testiranje
za budućnost**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Stanić
(zamjenik predsjednika), Branimir Kuntić,
Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav
Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i
Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Zvonko Sarić
(koordinator dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Sajnos DOO Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315
COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Toplo-hladno

Hrvatsko nacionalno vijeće bilo je u srijedu vijest u skoro svim srbijanskim medijima, a razlog je susret i razgovor s predsjednikom Srbije **Aleksandrom Vučićem**. Na stolu su bila davno otvorena pitanja koja bi se u najboljem slučaju mogla početi rješavati nakon ovog razgovora. Poslije susreta prvi čovjek Srbije nije se oglašavao, pa je javnost ostala uskraćena za njegovu ocjenu ovog susreta i razgovora o još uvijek neriješenim problemima hrvatske zajednice u Srbiji. I ne samo to. Ako je suditi po službenoj internetskoj stranici predsjednika Vučića, razgovora nije ni bilo, jer među dnevnim aktivnostima predsjednika ovog susreta, koji je najavljen u rubrici najava događaja, nema kao ni priopćenja nakon okončanih razgovora (koje je također najavljeno). No, neću sada priču širiti o tome, jer od službene objave mnogo je važnije ono što će uslijediti poslije. Neka od pitanja ponovno pokrenuta tijekom ovih razgovora mogla su već davno biti riješena. Da je bilo dobre (političke) volje. Neka su mnogo složenija i uvjetovana zakonskim izmjenama. Zato će razdoblje pred nama pokazati koliko zaista ima dobre volje da se riješi, za početak, ono najjednostavnije, kao što je primjerice prostor za rad hrvatskih udruga u Beogradu.

Može se ovaj susret promatrati i kao nastavak onoga što su započeli hrvatski premijer **Andrej Plenković** i **Boris Milošević** početkom kolovoza. Naznaka korektnih odnosa službenog Zagreba i Beograda prema srpskoj i hrvatskoj manjini, pa implicitno i korektnih odnosa na relaciji Zagreb – Beograd (ili, ako hoćete, može i na relaciji Beograd – Zagreb).

Ali, oni koji pomno prate dešavanja koja se tiču odnosa dviju država, što se onda prelijeva i na dvije nacionalne zajednice, sjećaju se da je povijest tih odnosa na principu toplo-hladno (više hladno, nego toplo) i da uvijek iskoči neki »mačak iz džaka«, koji cijelu priču, ne da vrati na početak, već nekoliko koraka unazad. A razlozi su često banalni i nevjerovatni. Hoće li se tako nešto banalno i nevjerovatno opet ispriječiti, ne bih (ovoga puta) nagađala. Hajde da vjerujemo da neće.

Z. V.

Manji prihodi za gradove i općine

Dekan Ekonomskog fakulteta u Kragujevcu **Petar Veselinović** kazao je da se lokalne samouprave trenutačno suočavaju sa znatno smanjenim prihodima u proračunima, što je posljedica krize izazvane pandemijom koronavirusa.

On je za *Radio Slobodnu Europu* naveo kako uslijed toga očekuje hitne rebalanse proračuna u svim gradovima i općinama u Srbiji u kojima je epidemija značajno umanjila prihode od poreza na zarade. »Drastično smanjivanje te ključne stavke koja puni lokalne proračune uzrokovano je time što je značajan broj radnika, zbog epidemije, upućen na plaćeno i neplaćeno odsustvo. Dio ljudi je u međuvremenu izgubio posao, naročito u privatnom sektoru«, dodao je Veselinović. Veselinović smatra da će se rebalansima smanjivati i investicije koje su već započete ili su planirane za drugu polovicu godine.

»Nakon toga sigurno će se smanjiti ono što je u Srbiji najlakše, a to su rashodi za kulturu, eventualno za sport. Ne bi valjalo smanjivati sredstva koja izdvaja lokalna samouprava u području obrazovanja, ali bojim se da će se i tu morati umanjivati sredstva«, kaže Veselinović.

(Beta)

Virtualni poljoprivredni sajam

Poljoprivredni sajam u Novom Sadu neće biti organiziran u standardnom formatu ove godine, a menadžment Novosadskog sajma po ugledu na najveće sajmove u Europi razvija platformu kako bi organizirao virtualni sajam agrara.

Po broju prijavljenih izlagača i opsegu avansnih uplata u prva tri mjeseca ove godine, menadžment Novosadskog sajma s razlogom je očekivao najuspješniji Poljoprivredni sajam u posljednjih pet godina, izjavio je za Radio Novi Sad generalni direktor Novosadskog sajma **Slobodan Cvetković**. Čak i nakon proglašenja pandemije virusa covid-19 sredinom ožujka pa sve do početka travnja izlagači, kako domaći tako i strani, uplaćivali su izložbeni prostor.

Sa širenjem pandemije Poljoprivredni sajam je odgođen za rujan a sada i definitivno otkazan, potvrdio je Cvetković.

»Iako se prema svim informacijama smanjuje broj zaraženih, to nije dovoljno budući da je na snazi zabrana ograničenja okupljanja više od deset osoba. Mi smo bili spremni prilikom ulaska na Sajam mjeriti temperaturu, uz kartu darovati i masku, unutarnji prostor organizirati tako da na 4 četvornih metara bude jedna osoba. Na otvorenom prostoru daleko je lakše provesti sve sigurnosne mjere. Međutim, veliki broj izlagača, prije svega međunarodnih korporacija, ima nalog da ne izlažu na sajamskim manifestacijama. Dio izlagača je zabrinut za potencijalnu zarazu zaposlenih. To bi se svakako odrazilo i na posjet. U tim okolnostima nije moguće napraviti

odgovarajući Međunarodni poljoprivredni sajam«, kazao je Cvetković.

Cvetković kaže kako u standardom formatu 87. Međunarodni poljoprivredni sajam namjeravaju održati od 15. do 21. svibnja 2021. U međuvremenu, u tijeku je priprema virtualnog Međunarodnog poljoprivrednog sajma po ugledu na to kako su prestižni sajmovi poljoprivrede organizirani u Europi.

Kada je riječ o Međunarodnom sajmu lova, ribolova, turizma, ekologije i sporta LORIST, koji se održava početkom listopada, uposleni sve čine da bude organiziran, ali će i njegovo održavanje ovisiti od epidemiološke situacije.

Međunarodni poljoprivredni sajam je uz festival *Exit* najposjećenija manifestacija u Novom Sadu. Na njemu su predstavljani proizvodi iz više od 60 zemalja, broj izlagača premašuje tisuću i pol a posjeti ga više od 140.000 posjetitelja, prenosi RT Vojvodina.

Za unaprjeđenje položaja bez podizanja tenzija

Srpske institucije i organizacije u Hrvatskoj zalažu se za racionalnu politiku i unaprjeđenje položaja srpske zajednice u Hrvatskoj bez podizanja tenzija, te za normalizaciju odnosa srpske zajednice i većinskog naroda, poručili su iz Samostalne demokratske srpske stranke.

Reagirajući na izjavu predsjednika Saveza srpskih udruga Hrvatske **Dragana Crnogorca**, iz SDSS-a su poručili kako pripadnici srpske zajednice u Hrvatskoj dobro znaju što im znači Srpsko narodno vijeće, Zajedničko vijeće općina, *Prosvjeta*, SDSS, kao i Srpska pravoslavna crkva.

Baš kroz rad ovih institucija, istaknuli su iz SDSS-a, osiguravaju prosvjetnu i kulturnu autonomiju, razvoj povratničkih sredina, kapitalne investicije, infrastrukturu u općinama, pomoć udrugama i pojedincima putem raznih programa.

»Mi se zalažemo za racionalnu politiku i unaprjeđenje položaja srpske zajednice u Hrvatskoj bez podizanja tenzija. Mi želimo normalizaciju odnosa srpske zajednice u Hrvatskoj i većinskog naroda i, isto tako, normalizaciju odnosa Srbije i Hrvatske«, stoji u zajedničkom priopćenju SDSS-a i srpskih institucija i organizacija u Hrvatskoj.

Spočitnuli su Draganu Crnogorcu što je za njega, dok je bio član SDSS-a, SDSS vodio ispravnu politiku te su izvijestili da je on isključen iz stranke jer je gledao isključivo osobnu korist, uključujući i materijalnu, zbog koje je na udaru kaznenog zakona. Predsjednik Saveza srpskih udruga Hrvatske, osnovanog prošle godine, Dragan Crnogorac prozvao je u petak institucije srpske zajednice jer uoči proslave *Oluje* u Kninu, gdje je bio i potpredsjednik Vlade **Boris Milošević**, nisu održane tribine na kojima bi se čulo mišljenje običnih ljudi o tome. Crnogorac je rekao i da je u srpskoj zajednici na djelu demokracija i ustvrdio kako je odlazak predstavnika srpske manjine na proslavu *Oluje* u Knin izazvao lavinu nezadovoljstva unutar srpske zajednice u Hrvatskoj.

Vlada još nije formirana, u najavi novi izbori

I poslije izbora, izbori?

Predsjednik Vučić najavio je da će Srpskoj naprednoj stranci, čiji je također predsjednik, predložiti dva koncepta za formiranje Vlade – prvi je prosta koalicija s jednom (neidentificiranom) strankom, a drugi je koncentracijska Vlada, pa da se 2022. godine ide na nove parlamentarne izbore

Za trideset godina višestranačja u Srbiji je održano 12 parlamentarnih izbora, od toga tek tri u redovitom roku. Naime (ne računajući prve višestranačke izbore 1990. godine), redoviti izbori su održani samo 1997., 2012. i 2020., a izvanredni 1992., 1993., 2000., 2003., 2007., 2008., 2014. i 2016. Prošloga tjedna predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** je nakon apsolutne pobjede na izborima održanim prije dva mjeseca, najavljujući formiranje Vlade, najavio i moguće održavanje izvanrednih izbora za nepune dvije godine.

Predsjednik Vučić najavio je da će Srpskoj naprednoj stranci, čiji je također predsjednik, predložiti dva koncepta za formiranje Vlade – prvi je prosta koalicija s jednom (neidentificiranom) strankom, a drugi je koncentracijska Vlada, pa da se 2022. godine ide na nove parlamentarne izbore uz predsjedničke i beogradske izbore.

Što se tiče Vlade, rekao je da je bliži konceptu proste koalicije s jednom partijom, ali »će još mjeriti«: »Bliži sam tom konceptu, ali ću još mjeriti. Drugi koncept se odnosi na neku vrstu koncentracijske vlade i to zbog situacije oko Kosova i Metohije, drugog vala koronavirusa koji se očekuje na jesen i neophodnosti da se izborimo s problemima koje stvara svjetska ekonomska kriza«.

Naveo je i da se u svezi formiranja vlade ne bavi matematikom već politkom i da gleda što će se dešavati u Europi i svijetu kako bi našao najbolje rješenje za Srbiju.

Izvanredni izbori nekad

Izvanredni izbori se uglavnom održavaju kada »padne vlada«, odnosno kada izgubi parlamentarnu većinu. Tako je to bilo i u Srbiji od 1990. do 2000. – Vlada je gubila većinu u parlamentu i onda bi uslijedili izbori. Poslije 5. listopada 2000. održani su izvanredni izbori na kojima je DOS osvojio dvotrećinsku većinu. Nakon ubojstva premijera **Zorana Đinđića**, izvanredni izbori

su uslijedili također iz razloga gubljenja parlamentarne većine 2003., 2007. i 2008.

Međutim, nakon dolaska nove koalicije i aktualne vlasti SNS-a i partnera uslijedila je nova serija izvanrednih izbora. Razlika je u tome što izvanredne izbore sada nije izazivao raspad koalicije i gubljenje parlamentarne većine već taktičko raspisivanje izbora radi potvrde vlasti i produžavanja mandata. Tako se glasalo 2014. godine, 2016. i 2017. Hoće li tako ponovno biti i 2022. ili su razlozi neke druge prirode? Nekoliko je tumačenja najave novih izvanrednih izbora.

Jedno je tumačenje kako je osvajanje apsolutne parlamentarne većine naprednjacima i predsjedniku Vučiću donijelo, osim radosti, i brige. Tako je urednik tjednika *Vreme* **Filip Švarc** ocijenio za *Glas Amerike* da ovako velika pobjeda postaje smetnja. On smatra da je »Vučić dobio duboku političku krizu«, jer »veliki broj građana Srbije, veći od onoga koji je izašao na izbore, nema tko zastupati«.

»Postoji znatan broj građana koji je ipak izašao na izbore, a tu se rasulo gotovo 20 posto glasova. Postoji jedno duboko nezadovoljstvo u zemlji, postoji egzistencijalna neizvjesnost, vezana oko korone i sličnih stvari, postoje brojna neriješena pitanja, i sve to pada sada Vučiću u krilo«, ocijenio je Švarc.

Prema analitičaru **Đorđu Vukadinoviću** najava novih parlamentarnih izbora je vezana uz pitanje legitimiteta nove skupštine i buduće Vlade zbog bojkota i atmosfere koja je pratila izbore.

I Švarc i Vukadinović smatraju i da je veliki problem što jedino u Srbiji i Bjelorusiji postoje parlamenti bez oporbe, ali i da razlozi za nove izvanredne izbore mogu biti u prirodi vladavine Aleksandra Vučića koji »ima stalnu potrebu za mobilizacijom članstva SNS-a i održavanjem tenzije, kako u Srbiji tako i u svojoj stranci«, prenosi *Glas Amerike*.

J. D.

Predstavnici hrvatske zajednice s Vučićem

Stara pitanja, nova očekivanja

Delegacija Hrvatskog nacionalnog vijeća na čelu s predsjednikom **Jasnom Vojnić** sastala se, u utorak, 18. kolovoza, s predsjednikom Srbije **Aleksandrom Vučićem** u Beogradu. Sastanak je imao za cilj iskazati zahvalu predsjedniku Vučiću za izdvojena sredstva za otkup dijela rodne kuće bana **Josipa Jelačića**, ali i razgovarati o otvorenim pitanjima i izazovima s kojima se suočava hrvatska nacionalna manjina u Srbiji. Osim Jasne Vojnić, u razgovoru su sudjelovali i potpredsjednik HNV-a **Željko Šeremešić**, vijećnik HNV-a, upravitelj Zaklade Spomen-dom bana Josipa Jelačića **Goran Kaurić** i predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**. O detaljima ovog susreta razgovarali smo s predsjednikom HNV-a Jasnom Vojnić.

Poslije razgovora s predsjednikom Aleksandrom Vučićem rekli ste da ste razgovarali o »konkretnim pitanjima koji su izazov za hrvatsku zajednicu u Srbiji, među kojima su prostor za hrvatsku zajednicu u Beogradu, Hrvatski školski centru, vidljivosti hrvatske zajednice«. To su već dugo otvorena pitanja. Ima li konkretnih obećanja da će pitanje prostora za hrvatsku zajednicu u Beogradu biti riješeno i da će konačno biti učinjen pomak glede Školskog centra?

Na sastanku smo razgovarali o konkretnim temama kao što je prostor za hrvatsku zajednicu u Beogradu, osnivanje Hrvatskog školskog centra u Subotici, obnova dijela rodne kuće bana Josipa Jelačića, medijski prostor i redakcija na hrvatskom jeziku na RTV-u, upošljavanje jezično stručnog kadra u nastavu na hrvatskom jeziku, prosvjetni inspektori, popis materijalne i nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji, scena na hrvatskom jeziku u subotičkom kazalištu, upravljanje obnovljenim franjevačkim samostanom u Baču, most kod šume Šmaguc u Monoštoru, *Dužijanica*, medijski spinovi i sl. Adresa većine spomenutih konkretnih poteškoća na koje nailazi hrvatska zajednica u Srbiji trenutno su na žalost predsjednik Srbije, što ne bi trebao i ne bi bio slučaj da je hrvatska zajednica uključena u procese donošenja odluka i da ih može institucionalno rješavati. Tako da, iako su otvorena pitanja konkretizirana na način da je obećano da će se razriješiti zapreke oko osnivanja Hrvatskog školskog centra, da su kontaktirani ključni suradnici iz Grada Beograda koji su već do kraja sastanka pronašli odgovarajući i primjeren prostor, hrvatska zajednica neće odustati od pune integracije u srbijansko društvo. Za svaki napredak u ostvarivanju naših prava i više smo nego zahvalni, no u vremenima pred nama ostaje nam još pozicioniranje na način da predsjednika države ne opterećujemo »izmuljavanjem kanala« nego Srbiju kroz punu integraciju zadovoljnih nacionalnih manjina uputimo na europski put.

Na novinarsko pitanje očekujete li da će netko iz hrvatske zajednice biti uključen u novu pokrajinsku ili republičku

vladu odgovorili ste: »očekujemo i nadamo se da će netko od predstavnika Hrvata biti uključen u republičku ili pokrajinsku vladu«. Postoji li već neka konkretna ponuda i što bi za hrvatsku zajednicu bila prihvatljivo?

Osim iskazane volje za rješavanjem i tog pitanja konkretna ponuda očekujemo da će tek uslijediti u narednom razdoblju. No, odgovore na to dobit ćete od političkog reprezentata hrvatske zajednice u Srbiji u čijoj su domeni ovakva vrsta pregovora, dogovora i konačnih ishoda.

Kakva je bila reakcija na pitanja garantiranih mandata što je međunarodno preuzeta obveza Srbije (to se izričito na-

vodi u članku 9. međudržavnog sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina između Hrvatske i Srbije iz 2004. godine)?

Nikada nećemo odustati od toga da vidimo na djelu politike koje dosljedno poštivaju međunarodne obveze, bilateralne sporazume i visoke standarde zaštite manjine, a reakcije nas ne bi smjele, niti trebale obeshrabiti. Stoga na njih ne referiramo nego istrajavamo u onome što će biti na ponos i bogatstvo i Srbije i Hrvatske, a našoj zajednici donijeti dobrobit i punu integraciju u srbijansko društvo.

Također ste rekli da je povod za ovaj sastanak bila zahvala predsjedniku Vučiću, jer je Vlada Srbije izdvojila sredstva za otkup dijela rodne kuće bana Josipa Jelačića. Može li se ovaj susret tumačiti i kao nastavak onoga što je započeo premijer Andrej Plenković sa srpskom zajednicom u Hrvatskoj?

Osim zadovoljstva da se konstruktivni susret dogodio, da je on nastavak započete suradnje od 2018. godine i zadovoljstva da se paralelno događaju politike »novog razumijevanja« u Hrvatskoj potaknute vladom Andreja Plenkovića sudove o namjeri ili slučajnosti događaja vremenski uparenih u ovom trenutku nije od odsudne važnosti donijeti. Osim izdvajanja sredstava za otkup dijela rodne kuće bana Josipa Jelačića bilo je i drugih pomaka u odnosu na prijašnje razgovore s predsjednikom Alek-

sandrom Vučićem kao što su otvaranje lektorata za hrvatski jezik na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, rješavanje pitanje udžbenika, otvaranje profila u Srednjoj medicinskoj školi u Subotici i isturenog odjela glazbene škole u Senti što nikako ne smijemo zaboraviti.

Daje li ovaj razgovor prostora za nadu da su daljnji razgovori i uvažavanja hrvatske manjine u Srbiji mogući i da postoji politička volja da se pitanja koja su na stolu godinama konačno riješe? I na kraju: tko je inicirao ovaj susret?

Hrvatsko nacionalno vijeće je uz zahvalu za izvdjena sredstva za otkup dijela rodne kuće bana Josipa Jelačića i izvješće o započetim radovima, predsjedniku države uputilo i očekivanje za susret na koji je u izuzetno kratkom roku stigao pozitivan odgovor. Vjerujemo da je i država Srbija kao i Hrvatsko nacionalno vijeće zainteresirana za nove iskorake u odnosima Srbije i Hrvatske i da možemo podgrijati nadu da dvije države konačno otvore prostor za novu dinamiku odnosa, izađu iz svojevrsnog stanja stagnacije i na dan zajednice 16. listopada 2020. godine, na kojem je i sam predsjednik najavio svoje prisustvo, presiječemo vrpcom ne samo rodne kuće bana Josipa Jelačića nego i novog poglavlja u našim odnosima.

Z.V.

Spotaknuli se na vladavini prava

*»Ono što zabrinjava je nazadovanje u prvom kriteriju za članstvo, a prvi kriterij je vladavina prava, poštivanje ljudskih i manjinskih prava, postojanje institucija koje osiguravaju funkcioniranje demokracije«, kaže Vladimir Međak * »Tranzicija ka EU politizirana je, reko bih čak dnevno, pa se EU čas predstavlja kao prijatelj, čas kao neprijatelj«, kaže Stefan Đorđević*

S datumom ulaska Srbije u Europsku uniju u Srbiji se licitira godinama. Novi rok zacrtao je predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** koji je, prije nego što je najavio mogućnost izvanrednih parlamentarnih izbora 2022. godine, poručio da će do kraja mandata ove Vlade, odnosno do kraja 2024. godine Srbija završiti pregovore s EU. Ili u prijevodu: do tada zatvoriti svih 35 poglavlja, što bi stvorilo realne šanse da 2026. godine bude stavljena točka na europsku priču. Realna politička procjena ili još jedno licitiranje bez osnova?

Zakoni i prakse u raskoraku

Od ukupno 35 pristupnih poglavlja u pregovorima s EU Srbija je otvorila 18. Posljednje otvoreno bilo je poglavlje 4 koje se tiče slobodnog kretanja kapitala i otvoreno je u prosincu prošle godine. Prošlo je od tada skoro osam mjeseci, a novih otvorenih poglavlja nema. »Što se tiče napretka u pregovorima, Srbija jeste otvorila 18 poglavlja, zatvorila dva, što znači da je ostalo 17 poglavlja da se otvori i 33 da se zatvori. Može se reći da je u tom tehničkom dijelu vođenja pregovora Srbija napredovala. Ono što zabrinjava je nazadovanje u prvom kriteriju za članstvo, a prvi kriterij je vladavina prava, poštivanje ljudskih i manjinskih prava, postojanje institucija koje osiguravaju funkcioniranje demokracije. To je sve korpus političkih prava, a u tome Srbija nazaduje. To se može vidjeti i u izvješću organizacije *Freedom House* u kome se kaže da Srbija više ne spada u slobodne, demokratske zemlje, već u poluslobodne zemlje, s hibridnim režimom. *Reporteri bez granica* također bilježe da Srbija ima ozbiljan pad u medijskim slobodama. Prije sedam-osam godina od 180 država bili smo po medijskim slobodama 54., a sada smo pali na 90. poziciju. Sve to govori o lošem trendu udaljavanja u tim bazičnim vrijednostima na kojima je EU zasnovana. Možemo mi imati zakonodavstvo usklađeno s europskim, problem je što se ono kod nas ne primjenjuje na način kako se to radi u EU. To zabrinjava i otežava proces pristupanja EU, jer prvenstveno ulazak u Uniju znači da ste vi kao zemlja kompatibilni s EU, prije svega u tom političkom dijelu. A mi se upravo u tom dijelu udaljavamo od EU«, kaže potpredsjednik Evropskog pokreta u Srbiji **Vladimir Međak**.

Institucije se mogu napraviti, ali se ne može napraviti da one funkcioniraju na pravi način ukoliko ne postoji vladavina prava, ako ne postoji podjela vlasti.

»Mi danas imamo koncentraciju vlasti u rukama jednog čovjeka potpuno izvan Ustava i to jeste najveći problem. Narodna skupština danas i Narodna skupština prije pet godina, za vrijeme vladavine iste političke grupacije nije ista. Odraz je to kako i u kom pravcu jedna država hoće ići. U tom smislu europske integracije ne mogu dovesti do demokratizacije, jer je demokratizacija prije svega unutarnji proces. Sve što se sada dešava može Srbiju zaustaviti na ovoj poziciji dugo vremena, a da pri tome ona službeno ne ispadne iz procesa europskih integracija. Da i dalje bude država koja vodi pregovore, ali da ti pregovori nikako ne napreduju«, kaže Međak.

»Pobjegle« i Rumunjska i Bugarska

Najveći gubitnici u ovom udaljavanju Srbije od EU su građani, za koje bi približavanje Uniji značilo život u uređenoj zemlji i ekonomski boljitak.

»Šansa je to da Srbija izađe iz zone siromaštva. Primjerice, Rumunjska je ove godine izašla iz zone država s niskim prihodom i to poslije 13 godina članstva u EU. Njihov BDP je 80 posto veći nego naš, bugarski 20 posto, mađarski više od 100 posto. Neulaskom u EU odavno smo izgubili priključak za najrazvijenije zemlje, koje smo, da su stvari 80-tih krenule u drugom pravcu, mogli sustići. Sada nas prestižu i zemlje u okruženju, Mađarska, Hrvatska. Ako se ovako nastavi jaz između nas i Mađarske, bit će

Kosovska »pokrivalica«

»Dijalog o Kosovu, koji se tiče poglavlja 35, napredovao je brže od ostalih pristupnih pregovora. Kosovo nije najveći problem u europskim integracijama i ni u jednom izvješću nema krupnih primjedbi koje se tiču Kosova. Srbija je potpisala *Briselski sporazum* i uglavnom smo ga proveli. Rekao bih da Kosovo služi kao pokrivalica za druge probleme koje ovo društvo ima«, kaže Međak.

kao što je sada jaz između nas i Austrije. To je ono što građani već vide kada razmišljaju o budućnosti svoje djece. Zato naša djeca odlaze na Zapad – da bi osobno sustigli ono što smo kao država izgubili. A kada izgubite stanovništvo, sve druge politike padaju u vodu», kaže Međak.

Zapadni standard i majčica Rusija

Odlazak mladih na Zapad nezaustavljiv je trend, a posljednja istraživanja koja je uradila Krovna organizacija mladih Srbije pokazala su da čak 54 posto mladih svoju budućnost vidi izvan granica ove zemlje.

»Život mladih u Srbiji nije kvalitetan, imaju problema na tržištu rada, obrazovni sustav nije usklađen s tržištem rada, mladi su izloženi nasilju ili su prisustvovali nasilju, isključeni su iz donošenja odluka i 90 posto njih smatra da nemaju nikakvu mogućnost sudjelovati u donošenju odluka. Sve to utječe na kvalitetu njihovog života, a rezultat je da se 54 posto mladih želi iseliti iz ove zemlje«, kaže generalni tajnik Krovne organizacije mladih Srbije **Stefan Đorđević**.

Istodobno, među mladom populacijom raste euroskepticizam, pa čak 41 posto mladih ima negativan stav prema EU, a isto toliko nema nikakav stav prema Uniji.

»Sve više mladih smatra da se Srbija ne treba priključiti EU. Naime, 2017. godine je 26 posto mlađe populacije gledalo po-

zitivno na Europsku uniju, ali je taj broj u 2020. godini pao na 18 posto, dok je značajno porastao broj negativnih stavova – s 28 posto na 41 posto. Ovaj trend svakako jest tema za jednu dublju analizu, jer kada pitamo zašto žele otići, odgovor je radi boljeg života. Kada ih pitamo kako bi trebala biti orijentirana vanjska politika, odgovor je: ka Rusiji. A onda dvije trećine onih koji se žele iseliti obećanu budućnost ne vide u Rusiji već u zemljama zapadne Europe, koje povezuju s kvalitetnim životom. To nam pokazuje da su u njihovi stavovi odraz onog što zovemo tranzicija ka Europskoj uniji. Traje ta tranzicija 20 godina, politizirana je, rekao bih čak dnevno, pa se EU čas predstavlja kao prijatelj, čas kao neprijatelj. Zatim medijski se ulazak u EU ne predstavlja kao integracija već kao oduzimanje našeg identiteta. Recimo, kao oduzimanje Kosova«, kaže Đorđević.

Euroskepticizmu, po ocjeni našeg sugovornika, pridonosi i sama Europska unija koja šalje zbunjujuće poruke što su vrijednosti EU i kako EU reagira kada su te tečevine u Srbiji ugrožene, kao da im nije bitno što se dešava izvan njihovih granica, kao da im nije od velike važnosti priključenje Srbije Uniji. Problem je i što nedostaju objektivne informacije gdje je Srbija na putu ka EU, koliko smo se kao država reformirali, koliko su naše institucije u stanju prilagoditi se i s druge strane: koliko EU ima interesa da nas učini svojom članicom.

Z. Vasiljević

75 godina od pokretanja *Hrvatske riječi* (V. dio)

Hrvatska drama i *Hrvatska riječ*

Počeci hrvatske drame u Subotici datiraju još iz vremena prije austrougarskog dualizma 1868. – 1918. godine. Začeta još u okrilju franjevačke gramatikalne škole 1747. uspjela je okupiti široku publiku i iznjedrili nekoliko slavnih imena prije nego je dobila institucionalne okvire. O njezinom uzdizanju s amaterske na profesionalnu scenu svjedoče upravo stranice *Hrvatske riječi* 40-ih i 50-ih

Prva kazališna predstava u Subotici održana je, prema istraživanjima **Alojza Ujesa** (*Reč dve o tradiciji. U: XIX susret vojvođanskih pozorišta*, Subotica, 1969.) i **Ivanke Rackov** (*Iz pozorišnog albuma Subotice*, Subotica, 1977., str. 11), u franjevačkoj gramatikalnoj školi 1747. i to na hrvatskom jeziku. Stoga se može s pravom prihvatiti tvrdnja **Branka Hećimovića** (*U zagrljaju kazališta*, Zagreb 2004., str. 153) da se začetci kazališta u Subotici vežu se za hrvatsko stanovništvo i hrvatski jezik.

Austro-Ugarska

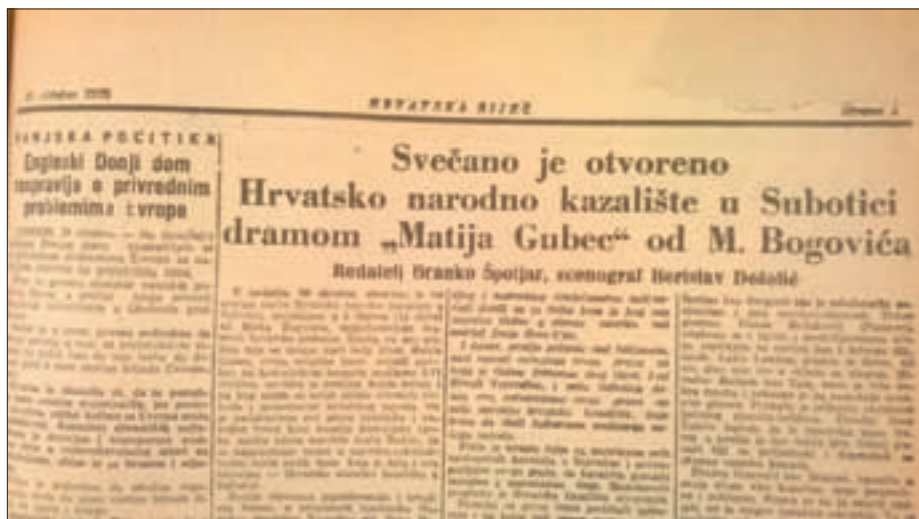
Kako je izgledao razvoj hrvatske drame poslije izvedbe prve kazališne predstave na hrvatskom jeziku teško je rasvijetliti bez sustavnog istraživanja. Međutim, pojavom kalačkog kanonika **Ivana Antunovića** u javnom životu uslijedio je novi početak hrvatske kulture u Subotici. Zahvaljujući njegovoj nesebičnoj dobrotvornoj aktivnosti, koja je pored istraživanja uključivala i stipendiranje i odgoj hrvatskih talenata, stvoreni su preduvjeti za razvoj hrvatske kulture. Njegovi nastavljači iznjedrili su kulturnu scenu, koja je uključivala i dramu. Dramski repertoar je bio skroman. Uključivao je uglavnom igrokaze pučkog ili crkvenog karaktera, koje su izvodili kazališni amateri (dobrovoljci), obično o prigodne dane (za vrijeme crkvenih blagdana). Međutim, nerijetko se događalo da su mađarske vlasti zabranjivale izvođenje ovakvih dramskih komada samo zbog njihovog jezika.

Tako *Subotička Danica* za 1906. piše u rubrici *Naš društveni život*: »29. srpnja zabrani Varoški Senat pridavanje 'Zavade' Ova zabrana je izazvala svojedobno veliku senzaciju. Ta kako da ne bi. 'Zavada' (od **Franje Sudarevića**) je igrokaz iz pučkog života; a

oni, što su je pridavali hteli (obrotnički i trgovački pomoćnici) jesu subotički građani, Bunjevci i nije im je bilo dozvoljena predstava! Pitanje zašto? Jer je Bunjevački jezik gradskom senatu tuđ!«

Između dva svjetska rata

Prvi svjetski rat je iznjedrilo u Ugarskoj takve mjere da se činilo da svim narodnostima (nacionalnim manjinama), pa i Hrvatima (Međimurcima, Bunjevcima, Šokcima, Vodenim Hrvatima) poslije rata slijedi potpuna asimilacija. Međutim, iako se rat završio raspadom Ugarske i djelomičnim spasom bunjevačkih Hrvata od asimilacije, hrvatska kultura u Subotici, uključujući i dramu, nije mogla zabilježiti bitniji pomak, jer je u izmijenjenim prili-

U vrijeme začetka kazališta u Subotici, sredinom 18. stoljeća, Hrvati su imali najveći udio u ukupnom gradskom stanovništvu i vlasti. Imajući to u vidu, postaje potpuno jasno zašto su tečevine i vrednote srednjoeuropske kulture poput kazališta imale svoju recepciju i među Hrvatima. Vremenom se, uslijed kolonizacije nehrvatskog življa, zatim asimilacije hrvatskog plemstva i srednjeg sloja, te raznih političkih i kulturnih reformi odozgo (josefinističke reforme itd.), politička i demografska situacija promijenila na štetu Hrvata. Kao posljedica toga, hrvatski je jezik potisnut iz ustanova kulture u Subotici. Na koncu svega toga nastao je stereotip, uvriježen u prosvjetnom sustavu, da je hrvatski jezik u svom lokalnom dijalektu (ikavici) svojstven samo nižem i neobrazovanom sloju i kao takav bezvrijedan.

Geza Šabić, Ivan Vuković, Drago Kolesarić, Mirko Glumac, Marko Horvacki, Aleksa Bačić, Marko Suturović, Koloman Babijanović, Olga Mrljak, Milica Bošnjaković, Stana Buljovčić, Đurđica Kovačević, Marica Horvacki, Lajčo Lendvai i dr.

Poslije Drugog svjetskog rata

Odlukom Predsjedništva Narodne skupštine AP Vojvodine od 19. rujna 1945. utemeljeno je Hrvatsko narodno kazalište u Subotici. Za njegovog ravnatelja je postavljen **Lajčo Lendvai**, predratni član Zbora hrvatskih kazališnih dobrovoljaca. Kazališnu trupu činili su također predratni članovi Zbora. *Hrvatska riječ* je ažurno pratila predstave Hrvatskog narodnog kazališta. Iz njenog pisanja može se rekonstruirati aktivnosti HNK-a. Kazalište je svečano otvoreno u nedjelju, 28. listopada 1945., dramom *Matiya Gubec* **Mirka Bogovića**. Međutim, kako naglašava *Hrvatska riječ* od 1. siječnja 1945.: »Naše Hrvatsko Narodno kazalište koje je svečano otvoreno 28. oktobra 1945 god u stvari postoji i radi već godinu dana. Prva priredba tadašnjeg kazališnog ostsjeka u Subotici bila je u mjesecu januaru 1945 god. kada je izveden program od 8 točaka u glavnom iz Narodne oslobodilačke borbe...«.

HNK je izvodilo djela srpskih i hrvatskih dramskih pisaca: **Branislava Nušića, Stevana Sremca, Ivana Gundulića, Ivana Cankara** i drugih. Od važnijih priredbi vrijedi izdvojiti: premijeru *Kralja Betajnovce* **Ivana Cankara** (inače stota predstava Hrvatskog narodnog kazališta) 9. lipnja 1946. i svečanu premijeru pastirske igre *Dubravka* Ivana Gundulića 29. studenog 1947. Od siječnja 1951. godine, odlukom vlasti, Hrvatsko narodno kazalište je prestrukturirano u Narodno pozorište-Népszínház, s dvjema dramama – Hrvatskom i Mađarskom. Iz ovog razdoblja datira uspješna izvedba bunjevačke opere *Dužijanica* **Josipa Andrića** 29. travnja 1953., kojim je, kako piše *Hrvatska riječ*: »Narodno pozorište steklo možda jedno od najvećih priznanja otkada postoji« (8. svibnja 1953.). Hrvatska drama je opstala do 1958. godine, kada je preimenovana u Dramu na srpskohrvatskom jeziku, iz koje se razvila Drama na srpskom jeziku. Tako je uklonjen svaki trag na postojanje hrvatske drame u Narodnom kazalištu Subotica.

Vladimir Nimčević

kama mjesto mađarske vrednovana kao institucionalna srpska kultura. Tako se još jednom hrvatska kultura našla izvan institucionalnih okvira, osuđena na amaterizam.

U razdoblju od oslobođenja 1918. do okupacije 1941. trebalo je proći mnogo godina dok nisu sabrane kazališne snage i osnovana prva stalna amaterska društva. U okviru Hrvatske kulturne zajednice u proljeće 1939. osnovan je kao sekcija ovog društva Zbor hrvatskih kazališnih dobrovoljaca. Zbor je uspješno nastupao u Gradskom kazalištu Subotice do okupacije 1941., izvedeći djela hrvatskih dramskih pisaca (**Josip Eugen Tomić, Geno Senečić** i drugi). Kao članovi Zbora spominju se: **Pajo Kujundžić, Ivica Mađarević, Miroslav Mažgon, Klara Pejić, Ivan Stantić, Lajčo Dulić, Matija Skenderović, Ana Skenderović, Ida i Ruža Malagurski, Miroslav Štemer, Aleksandar Ivić, Solo Vojnić,**

Zoran Gavrilović, sociolog, glavni istraživač BIRODI-a

Gašenje javnosti

Štetu prije svega trpi javnost u Srbiji koja je uskraćena za odgovarajuće informacije, ali i debatu koja je osnov demokratskog društva. Gubitnici su i novinari, jer ovakvi mediji pomažu proces deprofesionalizacije novinarske profesije. To se najbolje vidi u činjenici da novinarima postaju osobe koje nemaju odgovarajuća stručna znanja, a pri tome nisu spremne poštovati Kodeks novinara Srbije. Ovo za posljedicu ima da se na tržištu novinara pojavljuju i spuštaju cijenu rada osobe koje novinari nisu, ali rade posao novinara

Intervju vodila: Jasminka Dulić

Biro za društvena istraživanja (BIRODI) je »think-tank« organizacija u području društvenih i političkih znanosti, koja provodi primijenjena istraživanja, analizira, predlaže i provodi održiva rješenja u okviru javnog, civilnog i komercijalnog dijela društva. Zalaže se da društvena istraživanja budu u funkciji monitoringa, evaluacije i kreiranja društvenog razvoja; za društvo čiji se razvoj kreira na osnovama teorijskih i empirijskih dostignuća društvenih nauka i za društvo održivog demokratskog, socijalno, ekonomskog, pravičnog razvoja, navodi se na sajtu ove nevladine organizacije.

Sociolog **Zoran Gavrilović**, glavni istraživač u ovoj organizaciji, je nedavno objavio publikaciju pod nazivom *Industrija populizma*, u kojoj su objavljeni rezultati monitoringa izvještavanja u centralnim informativnim emisijama koje se emitiraju na šest televizija u Srbiji u razdoblju od prethodnih osam godina.

U publikaciji je na temelju provedenih aktivnosti prezentiranog istraživačkog materijala i nalaza prezentiran i teorijski model medijskog sustava Srbije, čije su osnove postavljene već nakon prvog monitoringa koji je proveden 2012. godine.

Publikacija *Industrija populizma* je, kako se navodi na sajtu ove organizacije, »još jedan naš doprinos sagledavanju okruženja u kojima funkcioniraju mediji i medijski radnici u Srbiji. Publikacija, koja je dostupna na sajtu ove organizacije, je nastala u okviru projekta »Fostering Objective and Professional Reporting«, koji je podržan od strane National Endowment for Democracy (NED). Sa Zoranom Gavrilovićem smo razgovarali o nalazima i implikacijama ovog osmogodišnjeg istraživanja na medijski sustav u Srbiji.

Nedavno ste objavili publikaciju pod nazivom *Industrija populizma*, u kojoj su sumirani rezultati osmogodišnjeg monitoringa prije svega centralnih informativnih emisija na pet televizija s nacionalnom pokrivenošću RTS, Pink, Prva,

Happy, B92 i na kablovskoj televiziji N 1. Koji su glavni nalazi istraživanja?

Glavni nalaz istraživanja je da su televizije s nacionalnom pokrivenošću u većoj ili manjoj mjeri instrumenti vlasti za kreiranje njenog legitimiteta, odnosno kulta ličnosti vladara koji je njen simbol – **Aleksandra Vučića**. Mediji to rade kroz promociju i propagandu onoga što vlast radi, a nerijetko, u čemu TV *Pink* prednjači, i kroz medijsku odmazdu prema kritičarima vlasti, koji nisu uvijek dio oporbenih stranaka i pokreta. Stvoren je ambijent u kojem se na dnevnom nivou krši Ustav Srbije, točnije član 51, koji građanima Srbije garantira pravo na istinito, blagovremeno, točno i objektivno informiranje. Odgovornost za ovakvo stanje se nalazi u (ne)radu Regulatornog tela za elektronske medije i RTS-a kao javnog servisa, koji trebaju biti svojevrsna »kičma javnosti« omogućivši prostor ne samo za informiranje građana već i za debatu o svim relevantnim temama, akterima i procesima u društvu. Umjesto toga, mi danas u Srbiji imamo gašenje javnosti i medijski lov na kritičare vlasti.

Uveli ste pojam »funkcionarska kampanja« 2012. godine, koji je sada ušao u redovitu analizu izbornih kampanja. Što je funkcionarska kampanja i kako se kretala svih ovih godina?

Funkcionarska kampanja je fenomen koji odslikava promociju javnih funkcionara što tijekom, što van izbornog perioda, kada se nerijetko krše Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije, članci 27. i 29. Konkretno, radi se o zloupotrebama javnih događaja od strane javnog funkcionara za potrebe promocije svoje političke stranke. Od 2012. godine ovaj fenomen je u porastu, ali se smanjuje broj funkcionara koji su u prilici baviti se funkcionarskom kampanjom. Predsjednik Srbije, koji je ujedno i predsjednik Srpske napredne stranke, najviše koristi funkcionarsku kampanju

kršeći članak 27. Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije. Primjer za to je kampanja »Budućnost Srbije« koja je predsjedniku Srbije omogućila promovirati rad Vlade koju u Skupštini Srbije podržava većina iz redova stranke čiji je on predsjednik.

FR Ustanovili ste medijsku matricu centralnih informativnih emisija – dnevnika. Što je karakterizira?

Medijska matrica centralnih informativnih emisija koju smo utvrdili 2012. godine i potvrdili u osmogodišnjem monitoringu govori u prilog tezi o etatiziranim televizijama s nacionalnom pokrivenošću, iako se radi o četiri televizije u privatnom vlasništvu. Konkretno, ustanovili smo da postoji jedna te ista »modla« izvještavanja u svih pet centralnih dnevnika na način da su predstavnici vlasti pozitivno predstavljeni, da su glavne teme one koje vlast (ne)posredno odluči, da se o »vječitim« neprijateljima uglavnom negativno i malo izvještava i da je prisutan svojevrsni banalni nacionalizam u izvještavanju o kulturi i sportu.

FR Polazeći od toga tko su akteri medijskih priloga utvrdili ste da se medijski prostor može podijeliti na sustavni, alternativni i isključeni. Tko su glavni akteri u ova tri medijska prostora?

U sustavnom dijelu dominiraju mediji i u njima akteri iz vlasti i vladajuće partije sa svojom »državnom i partijskom poslugom« u kojima se o vlasti pozitivno izvještava. U isključenom dijelu se nalazi, paradoksalno, apolitizirano građanstvo, koje je okrenuto sebi i preživljavanju, koje niti ima interesa, a ni vremena informirati se i dublje ulaziti u političku svakodnevicu. I na kraju, alternativni dio medijskog dijela čine slobodni mediji i »džepovi kritičke javnosti« koji pokušavaju očuvati javnost koja je na udaru dobro organiziranih botovskih jedinica.

FR Gdje se nalaze nacionalne manjine u medijskom prostoru?

Ako gledate iz vizure televizija koje BIRODI promatra, one skoro da ne postoje. Ovo važi ne samo za izborni period kada se desi da se netko od političkih predstavnika stranaka nacionalnih manjina »provuče« u okviru izbornog programa, ovo važi i za izvanizborni period kada se o životu nacionanih manjina u Srbiji na televizijama s nacionalnom pokrivenošću ne izvještava. Za razliku od Vojvodine, gdje RTV Vojvodina ima programe na jezicima manjina, situacija južno od Beograda je jako loša. Naime, reakcija na odsustvo sadržaja o nacionalnim manjinama na televizijama s nacionalnom frekvencijom je nastanak lokalnih etno-nacionalnih medija koji se okreću svojoj nacionalnoj zajednici, što stvara svojevrsno medijsko zatvaranje i sprječava međunacionalni dijalog. Tako Srbija u medijskom dijelu postaje konfederacija etnonacionalizama što pomaže nacionalističkim diskursima, a što je u suprotnosti s građanskim konceptom nacije i ustavnog patriotizma što bi trebalo karakterizirati državu koja je bar na papiru kandidat za člana za EU.

FR Prema vašoj klasifikaciji, mediji u Srbiji se mogu podijeliti na one koji služe informiranju, analiziranju, zapitkivanju i držanju vlasti odgovornom i one koji su u funkciji promocije, zabave, propagande i odmazde. Koji mediji dominiraju danas u Srbiji?

Medijskim prostorom Srbije dominiraju mediji koje smo definirali kao promoteri i propagandisti. Oni prije svega promoviraju vlast, ali ono što ona radi i one koji takvu vlast podržavaju. Valja istaći da se TV Pink latio medijskog etiketiranja i negativnog izvještavanja i predstavljanja kritičara vlasti, prije svega predsjednika Srbije i SNS-a Aleksandra Vučića.

FR Tko ima koristi od ovakvih medija kakvi su većinom danas u Srbiji?

Vjerujem da od ovih medija nema nitko korist. Čak i oni koji misle da im ovakvi mediji koriste u očuvanju vlasti, oni gube iz vida da će ovi mediji kada oni odu s vlasti biti predmet »medijske šikane«. Radi se o jednoj vrsti medijsko-reketaškog novinarstva koje se svakoj vlasti stavlja na uslugu. Pitanje je samo hoće li vlast takve medije staviti u svoju funkciju.

FR A tko trpi najveću štetu?

Štetu prije svega trpi javnost u Srbiji koja je uskraćena za odgovarajuće informacije, ali i debatu koja je osnov demokratskog društva. Gubitnici su i novinari, jer ovakvi mediji pomažu proces deprofesionalizacije novinarske profesije. To se najbolje vidi u činjenici da novinarima postaju osobe koje nemaju odgovarajuća stručna znanja, a pri tome nisu spremne poštovati Kodeks novinara Srbije. Ovo za posljedicu ima da se na tržištu novinara pojavljuju i spuštaju cijenu rada osobe koje novinari nisu, ali rade posao novinara.

FR Na pojedinim televizijama u jutarnjim i drugim programima svakodnevno se blate i ocrnjuju susjedne države i narodi. Kome je to potrebno i kakve posljedice će imati na mlade generacije i generalno javnost?

Kao što je rečeno, mediji u Srbiji su instrument u rukama vladinih funkcionera. Oni svojim narativom odražavaju vladinu (stvarnu) politiku. Nažalost, retorika rata i sukoba još uvek živi u medijima kada je to vlasti potrebno da prikrije one probleme koji su građanima bitniji za njihovu svakodnevicu. Svi narodi na prostoru bivše Jugoslavije imaju svoje traume. »Igranje« s tim traumama se odigrava tako što se svoj narod stavlja u ulogu žrtve, a političari u ulogu mesije i spasitelja, dok se onaj drugi narod postavlja u ulogu dželata. Ovo je opaka »igra«, jer ona daje pravo žrtvi da postane ostvetnik. Zato je potrebna inicijativa koja će prekinuti ovaj dio rata, tj. *Medijski rat* koji još uvek traje. Posljedice mogu biti pogubne. Tko ne vjeruje neka pročitaj studije *Rat je počeo u Maksimiru* i *Mediji i rat*, čiji su autori sociolozi iz Hrvatske i Srbije. Paradoksalno, u situaciji demografskog praznjenja ovog dijela Europe, kada sve više jedni drugima trebamo, kada postajemo međuovisni, mi imamo produženje *Medijskog rata*. Zato je bitno da se podrže inicijative koje govore o jeziku mira. BIRODI će u tom pothvatu sudjelovati tako što će bilježiti jezik sukoba i jezik mira i suradnje između ova dva naroda.

FR Kako je moguće da se tolerira govor mržnje u medijima? Na primjer, za Hrvate se konstantno piše i govori da su ustaše i nikom ništa. Tko bi trebao reagirati i zašto ne reagira?

Moguće je ne samo zato što imate medije koji gaje konfliktne narative već i kada nemate vladavinu prava, koja podrazumijeva da javni tužitelji kada čuju, vide ili pročitaju sadržaj koji je protivan zakonu postupe i sankcioniraju govor mržnje i etiketiranja. Upravo sankcioniranje od strane tužilaštva, uz sankcioniranje od strane REM-a, ali i novinarskih udruga je način da se ova pošast zaustavi. Lijenost prije svega, ali i nemiješanje u svoj opis posla je glavni generator za nepostupanje u slučaju kada se pojavi i ova vrsta govora mržnje, što dodatno umanjuje ne samo povjerenje u državu već i stav da ona kao takva postoji u Srbiji.

FR Javnost dijelite na hibridnu, pasivnu i aktivnu. Koje su njihove karakteristike?

U posljednjih nekoliko godina vladajuća stranka je razvila sustav botova, tj. umjetnu javnost koja ima zadatak praviti legiti-

tet vlasti, odnosno utjecati na stvaranje pozitivne slike u javnosti, ali po potrebi i izvršiti medijske odmazde prema kritičarima vlasti. Tu vrstu umjetne javnosti zovemo hibridnom. Nasuprot nje je aktivni dio javnosti koji je na margini društva. On pokušava javnim djelovanjem biti glasnik građana i kontrolor vlasti i zbog toga je predmet medijske odmazde, medija bliskih vlasti i botova. Najveći dio građana sjedi po strani, gleda svoja posla i time sebe svrstava u pasivnu javnost koja sebe depolitizira, odnosno idiotizira, kako bi to rekao **Aristotel**, time što se isključuje iz političkog života.

Prema rezultatima vašeg istraživanja stav političara dominira u argumentaciji aktera medijskih priloga, dok je činjenica i podataka deset puta manje, a stavova stručnjaka dvadeset puta manje. Što to govori o današnjem novinarstvu?

Govori da su novinari držači mikrofona u priložima gdje javni funkcionari promoviraju sebe. To je ujedno indikator već pomenute novinarske deprofesionalizacije, u društvu neuspjele (medijske) tranzicije u kojem su mediji sredstvo promocije, propagande i odmazde, a ne analize, istraživanja i debatiranja, u kojem se od novinara pravi PR, jer su većina katedri novinarstva i žurnalistike postale katedre za komunikologiju.

U analizi navodite da su na javnom informativnom servisu (RTS-u) predstavnici stranaka nacionalnih manjina »cenzurirani«. Što to znači »u prijevodu« – za javni servis, za pripadnike manjina, za društvo u cjelini?

Naš monitoring bilježi izostanak priloga o životu nacionalnih manjina na televizijama s nacionalnom pokrivenošću. Negdje postoji stav da nacionalne manjine žive u Vojvodini, a TV Vojvodina ima svoje manjinske programe i to je sasvim dovoljno, zaboravljajući da najveći broj manjina živi južno od Beograda. Posljedica ovakvog stanja je okretanje manjina samih sebi i samo-informiranje čime opada potencijal za međunacionalne dijaloge kako na relaciji najveći narod s nacionalnim manjinama, tako i među manjinama. Srbija sama postaje žrtva svog odnosa prema medijskom položaju nacionalnih manjina, jer stvara uvjete za etno-nacionalnu konfederalizaciju Srbije, gdje je suvremeni Patent s mađarskom nacionalnom manjinom prvi od potencijalno mnogo mogućih kako bi se uredila ne samo medijska politika prema nacionalnim manjinama u Srbiji.

Preporučili ste Regulatornoj agenciji za elektroničke medije (REM) da u skladu sa Zakonom o elektroničkim medijima osigura zakonitost u radu RTS-a i TV Pinka na način da se uspostavi vremenski i tonalitetski balans u izvještavanju o svim relevantnim političkim akterima u informativnim emisijama. Je li preporuka provedena?

Ne, preporuka nije provedena i ako je ona dio ODIHR-ovih (Ured za demokratske institucije i ljudska prava OEES-a) dokumenata, na kojima ni sam ODIHR ne inzistira. REM je uspostavio svoju metodologiju koja je imala za cilj pokazati ono što je sama vlast željela, a to je da postoji medijski diverzitet, odnosno da je oporba bila dovoljno prisutna. Paradoksalno, metodologija koju je BIRODI predložio je utvrdila male pomake, prije svega manje pozitivnog izvještavanja o Aleksandru Vučiću, dok metodologija koju je REM predložio i koristio to nije mogla konstatirati.

Napravili ste i usporednu analizu 2017. i 2019. Koji su glavni nalazi?

Nalaz je ove usporedbe da, nezavisno od vremena monitoriga, pravilnosti koje su uspostavljene 2016. godine tijekom parla-

mentarnih izbora i dalje žive. Vlast, odnosno Aleksandar Vučić, je dominirajući akter i pozitivno predstavljen, dok je oporba malo ili nimalo predstavljena, izuzev TV *Pinka* gdje je nešto više, ali negativno predstavljena.

Radili ste i predizborni monitoring posljednjih izbora. Koji su tu glavni nalazi?

Monitoring ovih izbora smo radili u dvije faze, prije i poslije proglašenja izvanrednog stanja. Općenito, imali smo dominaciju Aleksandra Vučića kao nositelja liste njegove stranke i ako je istovremeno bio i predsjednik Republike. Postotak pozitivnog izvještavanja je opao u odnosu na 2017. što treba zahvaliti pregovorima koji su vođeni uz posredovanje Europskog parlamenta, što se može tumačiti da vlast utječe na medije, jer je željela pokazati kako su se uvjeti malo promijenili. Oporba koja je sudjelovala na izborima i ona koja je bojkotirala ostala je po strani kao i na dosadašnjim izborima i po pitanju vremena i po pitanju tonaliteta izvještavanja, ako se izuzme izborna kronika u kojoj je bio prisutan fenomen *Partijskih kamera*. Naime, izborne liste su bile u prilici da televizijama dostave svoje PR sadržaje koje su one emitirale i time kršile zakon i Kodeks novinara Srbije. BIRODI je na to ukazao, a inicijativu da se to prekine je prihvatila samo N1.

Oporba tvrdi kako su mediji pristrasni i neslobodni dok drugi tvrde kako svatko može birati koji medij će gledati i da privatni mediji mogu sami kreirati program kako žele. Kakvo Vi vidite ove argumente?

Zakon o elektroničkim medijima i Kodeks novinara Srbije ne poznaju podjelu emitera na javne i privatne, odnosno REM mora poštovati Zakon o elektroničkim medijima kada netko prekši zakon neovisno od tipa vlasništva. Monitoring BIRODI pokazuje da su sve TV s nacionalnom pokrivenošću kršile Zakon o elektroničkim medijima i Zakon o oglašavanju. REM nije odgovorio na naše predstave. Posljednja informacija od prije tri tjedna je da su »u radu«.

Uspostavili ste kroz ova istraživanja »Barometar integriteta javnog mnijenja«. O čemu se radi?

Jedna od posljedica populizma u Srbiji je urušavanje javnosti, točnije apolitizacija građana, koji se svode na ljubitelje kulta političara, bilo da su na vlasti ili oporbi. Upravo iz tog razloga smo razvili *Barometar* kako bismo mjerili stanje političnosti u Srbiji. Nalazi iz 2019. godine govore o visoko apolitiziranoj javnosti koja traži političare s integritetom i stručnošću. Fine analize su pokazale da biračko tijelo SNS-a traži više od svih lidera s integritetom, dok biračko tijelo oporbe traži stručnjake s integritetom. Ova analiza je bila povod za hajku protiv BIRODI-ja koja traje više od godinu dana, a koja je počela s naslovne strane *Politike* iz pera predsjednika Srbije i Srpske napredne stranke.

I na koncu zašto se ova publikacija zove *Industrija populizma*?

Istraživanja koja provodimo govore o prisutnosti populizma u Srbiji koji je alat vladanja. Iz naše vizure populizam je instrument očuvanja legitimiteta vlasti putem deinstitucionalizacije, departizacije, emocionalizacije odnosa vladara i publike, odnosno apolitizacije politike. Da bi takav taj instrument radio, mora postojati industrija medija koja je od vlasti kontrolirana i koja u tome pomaže. Industrija populizma je neprijatelj demokratske Srbije, integriteta njenih institucija i vladavine zakona. Ona od Srbije pravi (neo)feudalno društvo kojim vlada monarh i njegove suvremene velmože, među kojima značajnu ulogu imaju vlasnici medija. Takva Srbija zasigurno neće biti kadra da 2026. godine postane članica EU.

Loša godina za pčelare

Prinos meda manji za 80 posto

Za pčelare u Monoštoru ovo će biti loša godina, jer je bagremova paša izgubljena, a punog prinosa neće biti ni u proizvodnji suncokretovog meda. Savez pčelarskih organizacija Srbije procjenjuje da će prinos meda ove godine biti manji za 80 posto

U Srbiji je trenutno registrirano 15.000 pčelara, a u stacionarnim i selećim pčelinjacima ima između 850.000 i milijun košnica. Proizvodnja meda u Srbiji varira i kreće se od 6.000 do 9.500 tona godišnje sortnih vrsta meda. Bagremov i suncokretov med čine trećinu, dok jednu trećinu čine druge vrste. Za pčelarstvo se kaže da je zanat koji se može naučiti u jednoj sezoni, te da se relativno niska ulaganja mogu brzo vratiti. Ali i kvantiteta i kvaliteta meda ovise i od vremenskih uvjeta. Kako ističu u Savezu pčelarskih organizacija Srbije, upravo zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta u vrijeme cvatnje bagrema i slabije suncokretove paše proizvodnja meda u ovoj godini bit će manja za čak 80 posto. Iz tog razloga slijedi pitanje: prijeti li nam nestašica meda?

Bagrem i suncokret »izgubljeni«

Za pčelare u Monoštoru ovo će biti loša godina, jer je bagremova paša izgubljena, a punog prinosa neće biti ni u proizvodnji suncokretovog meda.

»U vrijeme cvjetanja bagrema vrijeme je bilo loše tako da bagremovog meda skoro i da nismo imali. Drugačija je situacija u Šumadiji, ali kod nas je bagrem baš podbacio. Tijekom lipnja bilo je kišovito, pa opet nije bilo ispaše, tako da smo morali prihranjivati pčele. Tko to nije uradio, nije mogao ni očekivati značajniji prinos suncokretovog meda. Problem je i što nam je dio pčela stradao tijekom zime, na to se nadovezalo i hladno i kišovito vrijeme tijekom proljeća i početka ljeta. Izvjesno je da će prinos biti manji, ali ne bih se usudio procjenjivati je li to 80 posto ili manje«, kaže predsjednik Pčelarskog društva *Pčela* iz Monoštora **Stevan Štranger**. Sezona za pčelare je pri kraju i ostaje još livadska paša, ali u okolici Monoštora nema livada, tako da se pčelari mogu nadati samo još šumskom medu.

Tržište za sada još nije reagiralo na ovogodišnju lošu proizvodnju, ali pčelari koji imaju prošlogodišnje zalihe meda ne žure s prodajom, nadajući se ipak novoj cijeni.

»Suncokretov med do sada sam prodavao po 600, a bagremov i šumski po 800 dinara. Suncokretov med iz ovogodišnje proizvodnje neću davati za manje od 700-800 dinara«, kaže Štranger i dodaje da je od početka pandemije porasla potražnja za medom i drugim proizvodima kao što su propolis i peludni prah.

Srijemci bolje prošli

Nešto povoljnija situacija je u Srijemu, gdje se pčelari ne žale na prinos meda, ali kažu problem je što su se ispaše poklopile, pa čistog meda neće biti.

»Cvjetanje lipe još nije završilo, a krenulo je i cvjetanje suncokreta, pa su pčele počele nositi sa suncokreta. Kad bi se vršila analiza meda, ustanovilo bi se da med nije samo lipov nego da ima i primjese suncokreta.

Kada je riječ o bagremovom medu, spojile su se primjese uljane repice i bagrema. No, na to se nije moglo utjecati jer su vremenski uvjeti bili takvi, ali kvaliteta meda nije znatno lošija«, kaže pčelar iz Šida **Jovica Janjić**.

Kao značajnu potporu Janjić ističe poticaje koje isplaćuje država. Prošle godine to je bilo 720 dinara po košnici, dok je ove godine taj iznos povećan na 800 dinara.

»Dobro dođu i preparati i lijekovi koje dobijamo putem Udruženja pčelara Općine Šid. Korisna su nam i stručna predavanja koja se svake godine organiziraju u Višnjčevu i Moroviću. Jedina zamjerka mi je nenajavljeno špricanje voća insekticidima u vrijeme cvatnje. Iako je to zabranjeno, često imamo problema s tim. Također, problem nam je i varoa, bolest pčela s kojom se mi pčelari često suočavamo«, kaže Janjić.

Vremenske (ne)prilike

Zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta u vrijeme cvatnje bagrema i slabije suncokretove paše iz Saveza pčelarskih organizacija Srbije poručuju da će proizvodnja meda biti manja za čak 80 posto. Nepovoljni vremenski uvjeti u vrijeme cvatnje bagrema

i slabije suncokretove i livadske paške mogle bi utjecati i na rast uvoza, ali i cijenu meda koja je već skočila za 200 dinara po kilogramu. Prema riječima predsjednika Saveza pčelarskih organizacija Srbije **Rodoljuba Živanovića**, postoji mogućnost da će doći do nestašice meda, u ovisnosti od toga koliko će se meda uvesti. Gostujući na *TV Prva* Živanović je istaknuo je da je velika potražnja za medom u svijetu, te da je svuda slabiji prinos. Kao primjer naveo je susjednu Mađarsku, koja je dominantni dobavljač bagremovog meda za Europsku uniju i koja je imala najgoru sezonu u posljednjih 50 godina. Prema njegovim riječima,

i u Srbiji je bagremova paša bila jako loša. U nekim dijelovima zemlje nije ni bilo prinosa, u drugim znatno ispod prosjeka. Ispodprosječna je bila čak i suncokretova paša koja je inače vrlo stabilna, ali je ove godine dala slabiji prinos, također zbog vremenskih uvjeta.

»Livadska paša na visokim planinama totalno je podbacila, a što se tiče lipove paške ona je jedino bila pristojna ove godine«, kazao je Živanović, dodajući da je prosjek proizvodnje meda u Srbiji od 6.000 do 8.000 tona, ovisno o godini, a nekad do 12.000 (kada je izuzetna godina, iako je to rijetkost).

U uvjetima smanjene proizvodnje za pčelare je najvažnije da se poticaji države koji već postoje isplate što ranije, jer su pčelarima neophodne kako bi odhranili pčele kako bi one mogle stabilno ući u zimu. Kao jedan od problema Živanović navodi plasman meda, budući da su paketi meda uzimali veliki postotak maloprodajne cijene. Iz tog razloga izgrađen je vlastiti pogon za pakiranje meda članova Saveza, kojih je ukupno 8.500. Pogon *Naš med* je otvoren u Rači gdje je prije nekoliko tjedana krenulo prvo uzorkovanje meda, iz kojeg bi uskoro, čim med bude homogeniziran i spakiran, trebao krenuti izvoz.

S. D. / Z. V.

Virusi među nama

Ove godine, počevši od konca ožujka, u našoj zemlji ali i u okolnim »hit-virus« je korona ili covid-19. O ovom virusu znamo mnogo, ali zapravo vrlo malo. No, nije to najveći problem. Ova bolest je po meni zapravo »bolest globalizacije«, a globalizacija je zapravo bolest prije svega ničim ograničenog širenja »financijskog kapitala«. Jedna od teza marksizma je »da se kapital širi dokle god može« i da kraj kapitalizma nastaje onda kada se kapital ne može više širiti, to jest nema više običnog profita ni ekstra profita. Naravno, ovo je vrlo jednostavno i pomalo laičko tumačenje jer nisam ekonomist, ali znam da je i u građevinarstvu itekako prisutna ekonomska logika, a o »pranju novca« preko građevinskih radova da ne pričam! Uostalom, nije samo covid virus među nama, mi već dugo živimo s virusima, bakterijama,

»Danse macabre« (duborez 15. vijek)

mikroorganizmima itd. Uzmite, na primjer, influencu. Do danas je otkriveno nekoliko tipova ove masovne infekcije, što više danas već znamo za »ptičju i svinjsku gripu«, a u virtualnom svijetu, u kompjutorskoj tehnologiji se također svakodnevno pojavljuje neki novi virus protiv kojih se borimo tzv. antivirus programima. Na nivou velikih sila egzistiraju grupe hakera, čiji je zadatak da ubacivanjem »virusa« u vojne programe protivnika unište njihovu obrambenu moć ili bar da ju znatno oslabe. Znači, raznovrsni virusi egzistiraju među nama. Neki stručnjaci i analitičari tvrde da je pandemija covid virusa zapravo biološki rat. Jedino pitanje je tko ratuje protiv koga? Zasad nema pouzdanog odgovora; dosad je jedina posljedica da svi državni sustavi kod nas, ali i u svijetu, funkcioniraju prilično zbunjeno i često konfuzno, npr. sustav obrazovanja. Svijet se već suočavao sa sličnim epidemijama. Svakako je najpoznatija kuga, koja je prvi put opisana u Ateni u 4. stoljeća prije nove ere, drugi »val« se pojavio u VI. stoljeću u Bizantu, a najpoznatiji je onaj srednjovjekovni, koji je imao i elemente pandemije i računa se da je za nekoliko stoljeća pola stanovništva Europe stradalo – oko 50 milijuna ljudi (što se covida tiče, još smo daleko od ove brojke).

Virus zvani migracija

Kuga je nastala na istoku, kao i covid. U Europu je dospio kopnenim i vodenim putem. Trgovci su je iz Kine donijeli preko karavana, koje su koristile »put svile« (napomena: Kina danas obnavlja ovaj drevni put i preko naše zemlje). Morem su kugu donijeli moreplovci-trgovci, najprije u talijanske luke. Putevi »migranata« danas su skoro identični. S dalekoistočnih prostora: Afganistana, Pakistana, Irana itd. dolaze kopnom često uz pomoć »krijumčara ljudi«. Osim šverca, droge i oružja, ova suvremena krijumčarska aktivnost je najunosnija. Njihova obećana zemlja, »suvremeni Kanaan« je najprije Njemačka i zemlje sjeverne Europe, gdje je socijalna zaštita na izuzetno visokoj razini. Možemo slobodno reći kako oni smatraju da sad oni trebaju malo »povratiti« dio bogatstva koje su kapitalisti zaradili na njima. Nakon »arapskog proljeća«, kojeg je generirao SAD protiv »autoritarnih sjevernoafričkih arapskih zemalja« Maroka, Tunisa, Libije, Egipta itd., ove zemlje su postale i ekonomski i politički vrlo nestabilne, pogotovo Libija, koja je sada glavna polazna luka za migrante iz srca Afrike. Njihov glavni cilj su opet luke Italije, ali i grčki otoci. Preko Balkana vodi glavni suhozemni put u Europu. Jedan pravac ide kroz Srbiju prema Mađarskoj, a drugi kroz Bosnu prema Hrvatskoj. U informativnim programima na državnim frekvencijama čujemo vrlo malo o »migrantskim problemima«. Jedino preko lokalnih subotičkih medija saznajemo da u pograničnim mjestima, naročito u Horgošu, Martonošu i kod Kelebije predstavljaju ozbiljan problem. Usele se u napuštene privatne kuće, potom ih potpuno devastiraju, danju pljačkaju voćnjake, vinograde i bašte a noću pokušavaju svim sredstvima prijeći granicu Mađarske čiji dužnosnici tvrde da su oni potencijalni nosioci virusa covid. Naše vlasti kao da su sve prepustile »sudbini«, uopće se ne brinu ni za sigurnost naših građana ali ni migranata, koji su u većini slučajeva mlađi ljudi bez identifikacijskih dokumenata. Ovaj problem također može biti opasan kao i aktualni virus.

Virus naoružavanja

Ovaj tip »virusa« hara među ljudima otkad postoji ljudska zajednica. On se »hrani« iz dva izvora: straha od susjeda – »svi oko nas su naši protivnici« i zato se moramo spremati za obranu, ili iz želje da se susjedni narodi pokore, potčine i »iskoriste«. U želji da se ovi ciljevi ostvare, čovječanstvo je izumelo razne tipove oružja, od konvencionalnog do suvremenog. Zasad je najrazarajuće kemijsko, čiju uporabu zabranjuje međunarodna konvencija, ali su ga zato snage SAD-a hladnokrvno koristile za uništavanje šuma u Vijetnamskom ratu, kao što su prvi upotrijebili i atomsko naoružavanje (nedavno su bile godišnjice dvije ovakve bombe bačene na Japan). Po svemu sudeći, izgleda da i biološko oružje djeluje, bez obzira je li namjerno ili slučajno ubačeno u čovječanstvo. Po svemu sudeći, pored covida, i ovaj virus naoružavanja hara našim prostorima. Protiv njega se uopće ne borimo nego ga na neki način i potičemo, kupovinom za naše prilike suvremenog naoružavanja. Jedna izreka kola među dramaturzima: »ako u prvom činu puška visi na zidu, u trećem će biti upotrijebljena!«.

Tri dana garancije

Drugo lice SUBOTICE

Majstori su kategorija ljudi koji su predmet najrazličitijeg načina govora: spominju ih u naslovima svojih knjiga i filmova i **Mihail Bulgakov** i **Goran Marković**; u novije doba traženi su kao suho zlato, što prati i satnica njihovih usluga na domaćem tržištu, a o njihovom radu ispredaju se prave male pripovijetke, kako one dobre tako i loše.

Do dobrog majstora danas se sve češće dolazi posredno, iz druge, treće ili već neke četvrte ruke, a najsigurniji način da ti se pojavi na vratima je preporuka od nekoga njemu bliskog ili bar poznatog. Dobar majstor uvijek se prepoznavao po kvaliteti svog rada, a cijena usluge i pouzdanost bile su prateće karakteristike koje su ga izdvajale od lošeg ili bar prosječnog.

Subotička lokalna samouprava, kao što je poznato, nije žalila novac za izgradnju vodoskoka na mjestu bivše Zelene fontane

kroz žicu. »Fontana«, kako ju većina naziva, za tili čas se napunila radoznalima koji su se pred njenim obojenim mlazevima slikali, šetali oko njenog kruga ili ju pak samo promatrali s obližnjih klupa. Postala je ona, naravno, i predmet različitih komentara, kako običnih smrtnika tako i onih malo stručnijih čije mišljenje mudriji uvažavaju prije no što i sami izreknu vlastiti sud. A postala je, i nije to ništa neočekivano u ove sparne dane, i svojevrsno kupalište mališana, a njene granitne ploče i pista za rolere i trotinetaše. Ovi posljednji, pokazat će se to vrlo brzo, poslužiti će i kao najbolji test za kvalitetu netom završenih radova.

Nije, naime, prošlo ni puna tri dana, a pločice oko vodoskoka na pojedinim mjestima već su se počele ulijegati i po svom izgledu, a posebno funkcionalnosti, podsjećati na one na Trgu Republike (na potezu od bivše Ruže do bivšeg Borova) i u Ulici

Dimitrija Tucovića. Fušeraj! Rekao bi obični građanin, nenaoružan stručnim argumentima. Nije, naravno, ni gradonačelnik sazvao izvanrednu konferenciju za odabrane novinare kojima bi, osim priznavanja vlastite greške što se za... zabunio, raspalio po izvođačima i nadzornim tijelima zbog kvalitete obavljenog posla, podsjećajući sebe, javnost i njih na obećanje o 15 godina garancije i prijeteći im tužbom ukoliko se šteta promptno ne sanira. Pa naučio je gradonačelnik od svog šefa (partije i države) da za takve stvari služe mediji: *Informer*, *Kurir*, *Srpski telegraf*, *Pink*, *Happy*, *Studio B...* u Beogradu, a portal *Subotica.com* u Subotici.

Ovaj posljednji je tako, odmah što je preko noći zabašurena sramota, pod naslovom *Fontana nije javno kupalište* osuo verbalne mlazeve po djeci koja se kupaju na vodoskoku ili pak oko njega voze rolere i trotinete, optužujući za to njihove roditelje. U pomoć tekstu su, naravno, pristigle i riječi iz Tajništva za komunalne poslove, energetiku i promet da se vodoskok ne koristi namjenski, »što može dovesti do ozljeda, ali i oštećenja fontane i njenih dijelova«. Sada makar znamo tko je kriv: kupaci, roleraši i njihovi neodgovorni roditelji!

Kako čovjeka često jede neki crv u glavi, tako mu se nerijetko nakon ovakvih argumenata otvori i rupa sumnje koja mu ne da mira već ga tjera na pitanja, razmišljanje i zaključke koje sam sebi postavlja i donosi. Tako, recimo, čovjek si postavlja pitanje kako je turska kaldrma izdržala godine, pa i vijekove u Ulici Petra Drapšina ili Harambašićevoj, a po njoj čak i automobili voze? Koje su to izvođače Rimljani dobili preko tendera, pa da im ulice i ceste i danas stoje kano klisurine? A opet: oko vodoskoka u Subotici postavljene su granitne ploče, a granit je, poznato je, među najčvršćim i najotpornijim materijalima i kao takav bi, što kaže jedna moja kolegica, oko vodoskoka mogli voziti i traktori a ne trotinete. A možda se zaključak nameće sam po sebi, tu nam je pred nosom i zbog svoje blesavosti ga ne primjećujemo: nisu krivi izvođači, niti oni koji su ih angažirali, jer što zna dijete što je granit, garancija od 15 godina i trotinet od tri kilograma?

Z. R.

na Trgu slobode: iz lokalnog proračuna, kao dobar domaćin, izdvojila je nešto više od milijun eura kako bi majstori kvalitetno i u predviđenom roku odradili povjeren im posao. Imala je lokalna samouprava tom prilikom i sreću da se na javni natječaj, kog je raspisala prošle godine, za posao izgradnje vodoskoka javila grupa izvođača, sastavljena od beogradske tvrtke *Alex engineering & construction*, Samostalne građevinske radnje *Razvoj Marković* iz Krupnja i novosadskog *ADC energo koncepta*, koja je, osim obećanja da će povjereni posao uraditi u roku od 180 dana, dala i granaciju od 15 godina na izvedene radove i ugrađenu opremu! Sve to garnirano je i građevinskim, strojarskim i elektro nadzorom, koji je, također preko javne nabave, povjeren petrovaradinskoj tvrtki *Kopering*. Sve, dakle, legalno i po zakonu.

S takvim adutima u ruci za sve vrijeme gradnje vodoskoka izlazio je u javnost gradonačelnik **Bogdan Laban**, ne osvrćući se po običaju na kritike dijela javnosti koje su se prije svega odnosile na cijenu projekta i na njegov izgled, uklapanje u postojeći prostor i što je takva jedna odluka prošla bez javne rasprave. S istim adutima gradonačelnik se pred odabranim medijima (pozivi nisu upućeni svima) obratio na otvaranju vodoskoka i 11. kolovoza, poručujući javnosti da je Subotica dobila izgled kakav grad ovakve veličine i zaslužuje, te da će lokalna samouprava nastaviti s razvojnom politikom.

Građani ko građani: jedva su dočekali uklanjanje ograde, pa da se i sami uvjere u ono što su tijekom izgradnje mogli pratiti

Ljetne radionice udruge *Naša djeca*

Kreativnost, duhovnost, ekologija...

U druga *Naša djeca* iz Subotice već godinama unatrag organizira *Ljetnu školu hrvatskog jezika, kulture i duhovnosti*, koja je prijašnjih godina bila realizirana na Hrvatskom primorju, na otocima Cres i Prvić. Iz svima poznatih epidemioloških razloga odlazak na more ove godine nije bio moguć, te su tada planirane iste radionice u Horgošu, selu nedaleko Subotice. Nažalost, i odlazak u Horgoš je morao biti otkazan.

Ipak, kako je ljetni odmor pri kraju, u udruzi *Naša djeca* su ipak željeli nešto napraviti za djecu. Tada su odlučili praviti poludnevne radionice s ograničenim brojem djece i uz poštovanje svih epidemioloških mjera. Prva radionica održana je prošloga petka, 14. kolovoza, u prostorijama HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici, a druga je planirana za danas, 21. kolovoza.

S obzirom na to da je prvi niz radionica bio dva dana prije blagdana sv. Roka, tema duhovne radionice nametnula se sama. Naime, katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić** je djeci govorio o sv. Roku, njegovom životu, bolesti kuge, a upoznao ih je i s poviješću zavjetne kapele sv. Roka u Subotici, koju su imali prilike i obići. Održan je i mini kviz o sv. Roku, a radioničari su se zaslادili onako kako priliči postu na blagdana ovoga sveca: kuhanim kukuruzima, lubenicama i dinjama.

Slijedile su radionice u kojima su se djeca pripremala za novu školsku godinu te su od papira učila uvijati bilježnice, ne koristeći plastične uvijače nego papir koji može biti i recikliran. Zatim su pravili vjetrenjače, te igru X-OX za ponijeti od kamenčića i jutenih džačića, te origami leptire u raznim bojama. Sve urađeno djeca su nosila svojim domovima, te onda prezentirala svoje radove roditeljima.

»Puno toga je planirano kako od strane naše udruge, tako i drugih udruga koje rade s djecom, no ništa od toga nije održano. Žao nam je što smo morali ograničiti broj djece, ali samo tako smo mogli osigurati pridržavanje svih epidemioloških mjera. Djeca su željna kako druženja, tako i radionica, te smo svi uživali«, kaže dopredsjednica Udruge *Naša djeca* **Ninoslava Pirša**.

Budući da će današnji program biti održan vani, onda će i radionice biti prilagođene tom prostoru. Osim duhovne radionice, imat će i tjelesne aktivnosti, vodene, te kreativne i manualne radionice.

H. R.

Neizvjesna budućnost naziva ulica s hrvatskim predznakom u Banatu

Matija Gubec i Strossmayer odjednom zasmatali

Ulica Matije Gupca u Starčevu (autor: **Nikola Stojaković**)

Povijest imenovanja banatskih ulica po hrvatskim velikanima započinje još u doba Austro-Ugarske. Tada je, primjerice, u Pančevu Ulica sedam mostova koja se nalazila u gradskom naselju Margita dobila naziv po čuvenoj plemićkoj obitelji **Zrinski**. Bilo je to davne 1891. godine. Najvjerojatnije je u slično vrijeme Zrenjanin, a tadašnji Veliki Bečkerek, dobio Frankopanovu ulicu. Isto ime u Pančevu je nosila današnja Ulica Stevice Jovanovića, i to od 1891. do 1941. i od 1944. do 1946. godine. Zrinyi utca postojala je u prijestolnici južnoga Banata sve do kraja Prvog svjetskog rata. Pančevačke su nove vlasti 1918. tek neznatno izmijenile njezin naziv. Ona je tada ponijela ime

Petra Šubića Zrinskog čije kosti od 1919. počivaju u zagrebačkoj katedrali. Zanimljivo je da je ova ulica tek 1941. zasmatala gradskom vrhu. Bilo je to, dakako, na samome početku njemačke okupacije Banata. Nacisti su smatrali da bi se ona trebala prekrstiti u Janka Hunjadija, što su i učinili. Tako se zvala sve do oslobođenja u Drugom svjetskom ratu. Jurišićeva ulica, imenovana po hrvatskome barunu **Nikoli Jurišiću** u Pančevu je postojala od 1891. do 1921. Od 1944. ona se zove Hajduk Veljkova. Strossmayerovu ovaj grad je dobio 1921. i njezin naziv nije bio sporan sve do prošle godine. U Ulici Petra Preradovića Pančevci su živjeli od 1921. do 1941. i od 1944. do današnjih dana.

Sastanak u Novom Sadu održan zbog prosvjeda Udruga banatskih Hrvata u povodu promjena naziva ulicama s hrvatskim predznakom (izvor: Hrvatsko nacionalno vijeće)

Uz razdoblje nakon 1944., kada su mnogi krajevi Jugoslavije napokon dočekali oslobođenje od fašizma, išlo je i novo ideološki motivirano imenovanje ulica. Važno je istaknuti da su tih godina prvi put i seoski sokaci i šorovi dobili svoja imena. Primjer koji ukazuje na to da su komunisti u prvo vrijeme doista imali obzira prema nacionalnoj strukturi stanovništva u malim sredinama i sukladno tomu davali nazive ulicama u kojima su određeni narodi živjeli dolazi nam iz Starčeva. Tamo su sve do sredine pedesetih godina svoje ulice imali **Vladimir Nazor**, **Marko Orešković**, **Vladimir Bakarić**, pa čak i **Stjepan Radić**, vođa hrvatskog seljačkog pokreta u Kraljevini SHS. Ostaje velika nepoznanica zbog čega je došlo do promjene ovih naziva. Do danas je, pak, zadržana Ulica Matije Gupca u Gornjem kraju, nekad naseljenom isključivo Hrvatima i Nijemcima, kao i Ulica Ive Lole Ribara koja se pruža paralelno uz nju. Pojedina banatska mjesta nastanjena hrvatskim življem također imaju ulice s imenima poznatih Hrvata. Ovdje se može spomenuti Neuzina s Ulicom Franje Berkovića, mještana koji je stradao u NOB-u, Gudurica u kojoj postoji Gortanova ulica, nazvana po **Vladimiru Gortanu**, antifašistu iz Istre.

Nastankom novih gradskih naselja u Pančevu sedamdesetih i osamdesetih godina prošloga stoljeća stvaraju se i ulice u kojima su bile poredane radničke zgrade i soliteri. Tijela koja su se bavila uličnim nazivima lijepom broju njih nadjenula su tada imena po velikanima hrvatske književnosti i umjetnosti. Naselje Strelšte tako ima Gundulićevu, Mažuranićevu, Augustinčićevu te ulice Marina Držića, Ruđera Boškovića, Ivana Gorana Kovačića. Stanovnici Zelenog polja, zrenjaninskog gradskog kvarta, stanuju, pak, na adresama uz koje su imena **Augusta Cesarca** i **Miroslava Krleže**. Mladost je naselje planski građenih privatnih kuća u Pančevu smješteno uz cestu koja vodi ka Vršču. Tamo od osamdesetih godina dominiraju ulični nazivi zemljopisnog određenja. Među njima je bila čak i Hrvatska ulica, ali i mnoge druge koje su nosile imena po brojnim regijama ove države kao što su Zagorska ili Međimurska. Početkom devedesetih po kratkom postupku većina ih je izbrisana, a ostala su samo ona za koja je smatrano da su i dalje prihvatljiva, jer predstavljaju krajeve u kojima živi i srpska manjina. Tako na Mladosti, gdje su novi

dom našle i brojne izbjeglice iz Hrvatske, i dalje postoje Dalmatinska, Slavonska, Primorska, Velebitska ulica. Nakon demokratskih promjena 2000. godine Pančevo gubi i Ulicu Đure Đakovića koja je prvi puta u svojoj povijesti preimenovanja nazvana po **Svetom Savi**. U isto vrijeme s mape gradskog naselja Tesla uklonjena su imena brojnih narodnih heroja. Od Hrvata tu su jedino bili **Đuro Salaj** i **Franjo Ogulinac Seljo**, koji su zamijenjeni protom **Matejom Nenadovićem** i **Milivojem Blaznavcem**.

Najnovijim izmjenama naziva ulica u Pančevu na udaru se najprije našao **Matija Gubec**, čije je ime odjednom zasmetalo Gradskoj komisiji za podizanje spomenika i davanje imena ulicama i trgovima. To je sada Ulica Dragutina Ilkića Birte, pančevačkog pisca. U Zrenjaninu je na isti način nestala Frankopanova ulica koja je preimenovana u Metohijsku. Najavu brisanja Strossmayerove ulice Pančevo je dočekalo 2019. godine. Ovome se oštro usprotivila Udruga banatskih Hrvata, koja je taj čin smatrala neprihvatljivim budući da je riječ o ulici koja vodi ka katoličkoj crkvi svetog Karla Boromejskog te vidjevši ga kao dio trenda simboličkog brisanja znamenitih Hrvata iz pančevačke povijesti i kolektivnog sjećanja. Sastanak koji je za temu imao javni prosvjed protiv ove izmjene inicirala je premijerka Srbije **Ana Brnabić**, a on je održan početkom lipnja 2019. u Novom Sadu u Pokrajinskom tajništvu za regionalni razvoj, međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu. Njemu su, osim predstavnika

Ploča sa spornim nazivom Strossmayerove ulice u Pančevu

kabineta premijerke i pokrajinskih tijela, nazočili i predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić**, međunarodni tajnik HNV-a **Darko Baštovanović**, predsjednik Udruga banatskih Hrvata **Goran Kaurić** i **Nemanja Rotar**, predsjednik Komisije za imenovanje ulica u Pančevu i gradski vijećnik zadužen za kulturu. Zaključak ovoga skupa bio je da bi ubuduće bilo neophodno tražiti modele za rješavanje ovoga problema, a koji ne bi išli na štetu hrvatske zajednice u Srbiji. To ipak ništa nije vrijedilo, jer je u prosincu prošle godine Nemanja Rotar u razgovoru objavljenom u tjedniku *Pančevac* izjavio da će Strossmayerova ulica ipak dobiti naziv po **Milošu Crnjanskom**. Stara ploča još uvijek nije uklonjena, ali je samo pitanje vremena kada će se i to dogoditi. S druge strane, jedan od najznamenitijih pančevačkih Hrvata **Mihovil Tomandl** u posljednoj je raspodjeli imena ulica dobio jednu od njih koja je na samom gradskom rubu, a uz to nema ni asfaltnu cestu.

Dalibor Mergel

Oko Brega kroz prirodu i povijest (III.)

Bereški Dunavi

Bereg i Dunav oduvijek su živjeli skupa. To je sada možda teško razumijeti, kada se jedini dunavski toponim odnosi na sadašnje riječno korito, koje se čak ni ne nalazi u okolicu Brega niti u bereškom ataru. Ipak, Dunav je i dalje daleko širi geografski pojam od vode koja protiče kroz njegovo korito i od njegovih obala. Bereg se nalazi na obali Dunava, tipično je podunavsko naselje i suživljen je s Dunavom. Dokazi za to su hidrografsko-toponimski i sociološko-baštinski.

Naime, sve površinske i podzemne vode koje se nalaze zapadno, sjeverno i južno od Brega imaju veze s Dunavom: nekada

su bili dio aluvijalnog područja redovito plavljenoga od Dunava i praktički dio njegova korita, ili su još uvijek dio njegove hidrografske mreže. Geografski gledano, rub nekadašnjeg poplavnog područja nalazi se tamo gdje prolazi put Kolut – Bereg, a Dunav je zapljuskivao parporastu uzvisinu na kojoj su se Berešci naselili prije najmanje sedam stoljeća, i to s tri strane. Da je tome tako dokazuje činjenica da se upravo na toj liniji zaustavila ledena poplava Dunava 1956. godine. Sociološko-baštinski razlozi su daleko brojniji i ukorjenjeniji u kolektivnom iskustvu stanovnika Brega do današnjeg dana.

Guščara

Prva voda koja se nalazi podno sela je nekadašnja bara Guščara, koja je stoljećima opasivala južni obod sela. U prvoj polovici XX. stoljeća, po kazivanjima Berežaca, bila je na pojedinim mjestima duboka i do dva metra. Neobično je što

je ovjekovječena na jednoj od starijih fotografija (razglednica) Brega, nastaloj navodno prije 91 godinu, na kojoj je rakurs uperen prema crkvi sv. Mihovila i, za to vrijeme, sasvim solidno izgrađenim kućama u Čepinu (današnja ulica Rade Končara). S fotografije je, osim podrijetla toponima, razvidno i koliko je ona značila u to vrijeme, kada je selo imalo svoju službenu guščaricu. Ipak, guske su većinom čuvala djeca, koja su ovdje učila plivati, pecati, a zimi se, skupa s odraslima, korčuljati (zogati). Da je ovdje bila bara, svjedoče toponim »Pod barom« za ratarske i povrtlarske površine južnije od nje, poneki žbun trske, jasno korito, ali i vrbe i topole koje u njoj uspijevaju. Naime, od 2000. do 2002. sadnjem drveća u nekadašnjoj Guščari Bereg je dobio sada već moćan zeleni »ogrtač«, koji održavaju mještani.

Dalje, ka zapadu nalazi se kanalić pribilježen toponimom Šuster na vojnim mapama JNA, iako u Beregu taj toponim nije uvriježen. To je danas održavan, dubok, ali na pojedinim dionicama i prilično širok kanal sisavac koji odvodnjava bereški, kolutski i bezdanski zapadni atar i ulijeva se putem crpke u DTD kanal kod Bezdana. On je zaslužan za to što su se nekada moćne naplavine Dunava zapadno od Brega (Gornja i Donja Pašarina, Livadice i Spajinsko) prije pedesetak godina počele trajno povlačiti i omogućavati obradu ovih terena. Nekada odličan za ribiče-početnike, pa i kupače, danas ga najviše vole lovci. Šuster je regulirao i vodu u Guščari i isušio je 1960-ih godina. To su Berešci neslavno iskoristili pa su, na mjestu današnjih Jamača (odakle se uzimao materijal za gradnju obližnjega nasipa), počeli bacati smeće, no smetlište je ipak potpuno sanirano prije petnaestak godina.

Livadice i Bajski kanal

Bereški Dunav danas je Bajski kanal – doslovno. On je prestao biti glavno korito Dunava 1876. godine, kada je ono pomjereno ka zapadu. Do tada je značaj Bajskog kanala bio plovidbeni

i gospodarski (postoje podatci i o vodenicama), da bi u XX. stoljeću to bilo promijenjeno i sada, nakon stoljeća i pol, Bajski kanal, promoviran naširoko kao »najčistiji kanal u Srbiji«, ima, čini se, višestruko veći značaj. Iako se u Srbiji nalazi samo 12 km njegova toka, Bajski kanal dobro ilustrira kako mi ljudi bez vode jednostavno ne možemo. Što se Berežaca tiče, njegova pogranična lijeva obala izlivala se redovito na lokalitetu Livadice, iznimno značajnome za zajednicu Berega u vrlo dugom periodu od gotovo dva stoljeća. Bilo je to mjesto pranja i ispiranja rublja, zajednički seoski pašnjak (do 450 krava 1916. i pet seoskih kravara, te do čak 2.000 svinja), ribolova, povremenog naselja svih onih koji su ovdje radili, i to sve do izgradnje nasipa za obranu od poplava druge obrambene crte, kada su Livadice ograničene, a nekadašnja seoska zemlja, površine oko 250 ha, nacionalizirana, isušena i preorana 1950-ih godina.

Berešci, ipak, ni tada nisu napustili svoj »Dunav«. Počevši od 1960-ih godina, na parcelama koje su se nalazile uz nasip druge obrambene linije počeli su graditi ono što sada zovu vikendicama. To su tada bile skromne kućice u kojima su boravili radi pecanja, radova u voćnjacima ili odmora. Istovremeno je seoska mladež počela, osim »Topolica« za kupanje koristiti Novu plažu, koja je ljeti vrvjela od ljudi. Kasnije su izgrađene dvije skakaonice, veći i manji ponton, pješčani teren, a od lipnja do kolovoza tu je stalno boravio i birtaš i sladoledžija. I redovito više od stotinu kupaca. Mladići su izvodili vratolomne skokove i odvažno

plivali prema desnoj obali kanala da svojim simpatijama uberu cvijetove lopoča: bijelog, žutog a onda ogrlicu ispletenu od bijelih i žutih lopoča. Nama mlađima, uz masna kruva i litar pijaće vode, kada smo se sakupljali da biciklima krenemo na kupanje *Nadunav* redovito je prijećeno da ne plivamo na drugu obalu, gdje nas čekaju ogromni somovi koji će nas, kad nitko ne gleda, ščepati i uvući ispod površine vode, i... Redovito smo kršili te zabrane i uživali u kupanju i ronjenju. »Vikendice« su, povremenim povratkom radnika iz Njemačke, postajale sve modernije, »prilaza« obali Bajskog kanala koji su služili za pecanje, kao i čamac bivalo je sve više, kao i svijeta na Bajskom kanalu. Plaža je i dalje vrlo atraktivna, no za daleko manji broj mladih. Još uvijek se mogu vidjeti skupine od po nekoliko obitelji koji na kupanje dolaze traktorom i prikolicama, iz Berega i Koluta.

Moderna ljubav prema vodi

Bajski kanal, bliže njegovu ušću u kanal DTD kod Bezdana je istovremeno otkrio i mnogo imućniji, odmora i vode željni, svijet iz ovdašnjih sela i gradova, uključujući i ovdašnji prijestolni, i počeo se množiti broj kuća izgrađenih uz desnu obalu kod Kenđije, te broj stilova u kojima su građene. Iako pod spornim uvjetima, na katastarski spornom teritoriju (na zemljištu koje izdaju *Vode Vojvodine*), stotine ljudi koji ovdje borave ljeti (napose ove godine) dokazuju da nam priroda treba kao suho zlato. Postoje informacije da su, ispod žita, pojedinci debelih lisnica dobili u zakup i bereški dio obale Bajskog kanala i da tu planiraju vikendice (praktički u poplavlom području, zaštićenom zakonom). Nije to jedina ovdašnja briga Berežaca za Bajski kanal. Usložnjavaju se pitanja kvalitete vode, opstanka vegetacije, sječe šuma na obje obale (Adica i Karapandža), migrantskih staza, oštećivanja osobne imovine od migranata... Posebno je važno primjereno pravo Berežaca da imaju svoju turističko-rekreativnu točku u Gornjem Podunavlju, efektno povezanu sa selom asfaltnim putem. To su bili neki od razloga da nedavno HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* u foto-sesiji **Petra Dešića** oživi sjećanje na nekadašnju vezu Berežaca i Dunava.

Osim sudbine svoga, Berešci su se, istina s razlogom, plašili i snage onoga pravoga Dunava. Iz toga su razloga na početku glavnoga puta u nekadašnje poplavno područje podigli kapelicu u čast zaštitnika od poplava, sv. Ivana Nepomuka.

Marko Tucakov

Ostala samo sjećanja

»U vrijeme kada je mlin radio otkupljivalo se 400 do 500 vagona žita. Imali smo dobre plaće, nismo ni u čemu oskudijevali, a za naša mjesečna primanja mogli smo kupiti dva jutra zemlje«, kaže Pavle Obrovac

O davno su u mnogim mjestima u Srijemu vodenice, vodenički kotači i mlinovi prestali raditi. Ostale su samo građevine i uspomene na ta lijepa, prošla vremena. Jedna od reprezentativnijih građevina koja i pored svoje zapuštenosti privlači veliku pozornost prolaznika nalazi se u selu Nikinci. Riječ je o zgradi mlina izgrađenog davne 1927. godine. Izgradila su ga dva Nijemca: **Mayer** i **Naj**, u to vrijeme, najimućniji ljudi u selu. Ovaj mlin je nekada bio jedno od većih industrijskih postrojenja u okruženju u kojem je bilo zaposleno više od 30 radnika. O vremenu kada je mlin radio imali smo priliku razgovarati s nekadašnjim njegovim direktorom **Pavlom Obrovcem**. Iako danas ima 92 godine, on još uvijek dobro pamti ta sretna vremena i rado je pristao govoriti za naš tjednik o svojim iskustvima i sjećanjima.

Poljoprivreda primarna djelatnost

Ekonomija Nikinaca oduvijek je bila usmjerena ka poljoprivrednoj proizvodnji. Od ukupno 4.239 hektara, koliko zahvaća

nikinački atar, najveći dio je u privatnom vlasništvu. Najveće površine su pod oranicama 58 posto, šumama 18 posto i neplodnim zemljištem 22 posto. Ovi podatci ukazuju na to da u poljoprivrednoj proizvodnji dominira ratarstvo, a zbog nedostatka pašnjaka stočarstvo je manje razvijeno. Tako je bilo i nekad, s tim što je mlinarska proizvodnja bila najrazvijenija.

»Oko 1921. godine na mjestu gdje je danas stari mlin, bila je ciglana. Iste te godine ona je srušena i tu je gazda Mayer sagrađio mlin. U izgradnji je sudjelovao i moj pokojni otac koji mi je i pričao o tom vremenu. Naučio sam zanat za mlinara u Nikincima. Kasnije sam položio stručni ispit za kalfu u Rumi, a zatim sam otišao raditi kod gazde **Pujića** koji je imao mlin na pruzi u Putincima. Poslije sedam jeseci ponovo sam se vratio u mlin u Nikince, a u međuvremenu sam završio višu mlinarsku školu u Subotici. Tako sam postao visokokvalificiranu mlinar. U Nikincima sam radio 26 godina, a povremeno i u Platičevu i Srijemskoj Mitrovici«, priča nam djed Pavle.

Biti mlinar, velika je čast

Biti mlinar bila je velika čast, a naš sugovornik je taj posao naučio i zavolio uz oca koji je također bio mlinar, a tim poslom bavio se i Pavlov brat.

»Mlinar mora sve znati, naročito u proizvodnji. On mora znati napraviti brašno od jednog malog zrna pšenice. A sve to rade žljebovi i valjci. Kraći valjci služe za izmuljavanje, a žljebovani valjci su čelični. Žljebovi idu od nule, a zatim se kreću koso ka gore do 30 stupnjeva. To je prvi krupač i on ima jedan do osam žljebova na svaki centimetar. Prvi valjak je pravio samo prekrupu. Valjak koji ide brže otvara zrno pšenice koja zatim odlazi na ljuštenje. Pšenicu smo prali uz pomoć specijalnog uređaja koji je imao svoj elektromotor i čelične šipke. Izlazila je vani, a zatim u velike drvene komore obložene limom. U nju je moglo stati oko osam tona pšenice koja je morala tu odležati nekoliko sati kako bi ljuska omekšala i pretvorila se u bijeli skrob od koje se kasnije pravilo brašno. Kad zrno omekša, dočekuje ga mlinar na prvi krupač. Prvi krupač lomi zrno i pretvara ga u prekrupu. Drugi ga lomi malo sitnije, a zatim jedan dio ide na sito i na specijalnu gazu, a zatim na čistilicu griza. Krupniji griz ide na jednu stranu, a drugi dio odlazi«, kaže on.

Radilo se i zarađivalo

U vrijeme kada je mlin radio otkupljivalo se 400 do 500 vagona žita.

»To je bilo vrijeme koje se danas ne može ni zamisliti. U Nikincima su dolazili ljudi iz Buđanovaca, Donjeg Tovarnika, udaljenijih

i okolnih mjesta u Srijemu. Nikinci su zbog mlina bili poznati nadaleko. Više od 30 Nikinčana je radilo u mlinu, a to nije malo. Ljudi su se poštivali, pomagali jedni druge. A Nijemci, koji su u vrijeme dok sam ja radio bili vlasnici, dobro su plaćali. Moj otac je u to vrijeme imao plaću 620 dinara. Osim plaće, dobijao je 50 kilograma brašna i 50 kilograma mekinja za svinje. Nismo ni u čemu oskudijevali, a za naša mjesečna primanja smo mogli kupiti dva jutra zemlje. Seljaci koji su dolazili u mlin, donosili su nam mnogo novca. Ušur je bio osam posto. Od 10 kilograma brašna, 800 grama je bilo naše. Radilo se 24 sata, ali se i dobro zarađivalo«, prisjeća se on.

Za svoju stručnost u poslu svojevremeno je dobio nagradu od vlasnika mlina, a zbog dobrog znanja u poslu bio je na rukovodećim pozicijama u mlinarskoj proizvodnji u Srijemskoj Mitrovici i Platičevu. Ipak je veći dio radnog vijeka proveo u svojim rodnim Nikincima.

»Tu sam rođen i za moje selo me vezuju najljepše uspomenе. U Nikincima su oduvijek živjele brojne nacije: Nijemci, Hrvati, Mađari, Srbi... Svi smo se lijepo slagali i nije bilo nacionalne netrpeljivosti. Za mene je uvijek bilo važno da je netko čovjek. Lijepo smo se svi družili i živjeli jedni za druge, kako u susjedstvu tako i na poslu. A u predvečerje, a to je za mene bilo najljepše, svi susjedi nose klupe ispod oraha na ulici. Sjedimo i pričamo. Danas toga više nema, a nema ni mojih drugara, svi su umrli. Sada je više izgrađenih cesta kroz selo, ali nema ljudi i to je tužno. Preostalo mi je samo da se sjećam lijepih vremena dok je mlin radio i da svoja sjećanja prenesem mojoj djeci, da se nikada ne zaboravi kako je nekada bilo«, završava svoju priču naš sugovornik.

S. D.

Gazde od davnina

U obitelji Šimunović iz Vajske poljoprivreda je posao kojim se bave generacijama. Nije od tog posla pobjegao ni Krunoslav, iako je dio svojega života proveo daleko od Vajske, daleko od zemlje i staje

Šimunović, oni **Ižakovi**, jedna su od najstarijih obitelji u Vajskoj. Žive na vajštanskoj zemlji i od nje generacijama. Nekada ugledni i imućni domaćini, pa kulaci u vremenima kada imati i stjecati nije bilo u duhu novog političkog vremena, održali su se svojim radom i upornom željom da sačuvaju to što jesu, tamo gdje jesu.

»Imali smo nekada oko 350 jutara zemlje. Veliki salaš, radnike koji su radili na imanju, iz kuće je izlazilo devet pari konja, oko 150 krmača, najveće stado ovaca. Skoro sve oduzeto je poslije Drugog svjetskog rata. Vraćen je tek manji dio, 30-40 jutara«, priča **Krunoslav Šimunović**, koji se na obiteljsko gospodarstvo vratio nakon ne baš kratkog izleta u trgovinu.

Danas u kući Ižakovih, koja je na istom mjestu više od 100 godina, žive tri generacije. Krunoslav i supruga **Amalija**, njihovi snovi **Ivan**, **Franko** i **Marin**, djed **Ivan** i baka **Nevena**. Posla na

imanju ima za svakoga, pa i za Ivana i Franka, koji su na studijama u Osijeku, i najmlađeg Marina.

Ratarstvo i ovčarstvo

Ižakovi sada imaju oko 40 hektara vlastite zemlje, a uz ratarstvo bave se i stočarstvom, i to uzgojem ovaca. Kažu uvjeti u poljoprivredi su takvi da s jednom vrstom proizvodnje nema sigurnosti, pa je dobro uz obradu zemlje držati i stoku.

»Pradjed **Stipa Ižakov** imao je stado od 600 ovaca. Kada dođe prva vuna zarada je bila velika, poslije jaganjci. Nije danas tako, ali ono što drži ovu proizvodnju su poticaji od države koja po umatičenom grlu daje 7.000 dinara. Kasne ti poticaji, ali jesu pomoć, jer otprilike ovca toliko i pojede, što znači da je jagnje koje se proda čista zarada. Potrefili smo i rasu, odlučili

Najmlađi u obitelji Šimunović je Marin, a od trojice sinova Amaliije i Krunoslava najviše je vezan za zemlju. Kažu roditelji ovoga ljeta više se obradovao poljoprivrednom stroju koji su kupili nego biciklu koji je dobio nekoliko dana prije nego je stroj stigao na gospodarstvo Šimunovića.

»Pomažem tati na njivi, orem, drljam, spremačim, prvim silažu, hranim ovce. Sve po malo«, kaže Marin koji ima i službenu potvrdu da je dobar orač. I to na državnoj razini, jer je na natjecanju orača u svom uzrastu osvojio treće mjesto. Želja mu je upisati poljoprivrednu školu i nastaviti obiteljski posao.

smo se za *île-de-france*, rasu koja se odlikuje mesnatošću«, kaže Krunoslav.

Za razliku od njegovog pradjede, ovce drži zatvorene, jer, kaže, takva je rasa, a nema više ni livada ni čobana. Uz ovce Šimunović drže i krmače. Za sada nekoliko, a plan je da povećaju broj krmača i proizvodnju prasadi. U ratarskoj proizvodnji opedijeli su se za kukuruz, soju, lucerku i stočni grašak.

»Kukuruz i soja jedine su isplative ratarske kulture. Najveći dio onoga što skinemo s njiva ide u prodaju, ali nešto se iskoristi u stočarstvu, poput sojine slame ili kukuruzne silaže. Kada svoju hranu protjeraš kroz stoku, može se govoriti o zaradi«, kaže Krunoslav.

Uz sve probleme koji opterećuju poljoprivredu Krunoslav i Amalija kažu da je problem naći i radnike koji bi radili na njivi. Zato su od toga i odustali i cijelu proizvodnju nose na svojim plećima.

Kada govore o daljnjim planovima, oprezni su. Iskustvo ove obitelji naučilo je Krunoslava da se ništa ne može uraditi preko noći, da su planovi varljivi i često ih pokvari nešto na što se nije ni računalo.

»Ove godine ostavit ćemo nešto jaganjaca, tako da narednog proljeća imamo 80 ovaca. Neka po ovcu othranimo jagnje i pol, pa od njih ostavimo 20-30 bit će to stado od oko 120 ovaca. Ali kod nas u poljoprivredi se nikada ne zna. Neka jedna godina za-kaže, svi planovi padaju u vodu i trudite se samo preživjeti. U poljoprivredi najveći problem jest nesigurnost. Lako je zadužiti se, uzeti kredit, a kada dođu problemi nitko nema razumijevanja. Nama je problem i što kao stočari ne možemo po pravu prečeg zakupa dobiti državnu zemlju, jer su nam gospodarstva na istoj

adresi, pa i sva zemlja«, nabraja Krunoslav sve probleme koji opterećuju poljoprivrednike.

To što Krunoslav oprezno planira i bježi od kredita dio je obiteljskog naslijeđa, jer je na takav način gospodarstvo vodio i njegov otac.

Iz trgovine u poljoprivredu

Od Krunoslava doznajemo da je 1995. godine otišao u Hrvatsku, koja je trebala biti samo usputna stanica za Njemačku. Međutim, od Njemačke je odustao, a u Đakovu ga je zarobila Amali-ja, s kojom je osnovao obitelj i počeo trgovinu auto dijelovima. I tako je bilo sve do 2013. godina. Gospodarska kriza koja se itekako odrazila na njihov posao, ali i ostarjeli roditelji u Vajskoj razlog su što su Krunoslav i Amalija odlučili vratiti se u Vajsku.

»Moja obitelj se bavila trgovinom, živjeli smo u gradu i nikakvih dodirnih točaka sa zemljom i selom nisam imala. Kao djevojka nisam ni u vrt ulazila. Uspjela sam ipak za ovih nekoliko godina naučiti sve poslove i uživam u svemu što radimo«, kaže Amalija.

»Držali smo u Hrvatskoj šest trgovina, ali kada je došla gospodarska kriza, kada je tržište osvojila brza pošta posao je počeo opadati. Te 2008., kada je krenula kriza, bilo je strašno, promet u trgovinama je na dan padao za 50 posto. Došli smo do toga da je mjesečni promet bio na razni prometa koji smo prije krize imali samo u jednom danu. Razmišljali smo što bismo mogli raditi i odlučili smo se za ono što će tržištu uvijek trebati, a to je hrana. Imali smo se gdje vratiti, raditi ono što volimo i ovdje smo našli mir«, kažu Amalija i Krunoslav.

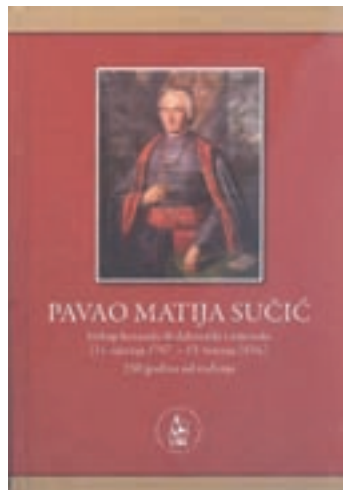
Z. V.

Predstavljanje zbornika o Sučiću i Kosu

ĐAKOVO – Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Đakovu, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Društvo hrvatskih književnika, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu i Đakovačko-osječka nadbiskupija organiziraju predstavljanje zbornika *Pavao Matija Sučić, 250 godina od rođenja* i zbornika *In caritate, humilitate et vitae simplicitate, 100 godina od rođenja biskupa Ćirila Kosa* u subotu, 22. kolovoza, u Strossmayerovom muzeju u Đakovu. Početak je u 11 sati.

O zborniku *Pavao Matija Sučić* će govoriti **Tomislav Žigmanov** i **Mirko Ćurić**, a o zborniku o Ćirilu Kosu **Božidar Petrač** i prof. dr. sc. **Pero Aračić**.

Predstavljanje zbornika se održava u sklopu manifestacije 11. *Dani Luke Botića*, u okviru koje će sutra također biti otvorena izložba *150 godina Bunjevačkih i šokačkih novina* u produkciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Izložba će biti postavljena u Spomen-muzeju biskupa Strossmayera.

Odgođen ovogodišnji Forum mladih

ZAGREB – Kao i za većinu svojih ljetnih programa, Hrvatska matica iseljenika morala je odustati i od Forum mladih pripadnika hrvatskih manjina koji je trebao biti održan u Karaševu (Rumunjska) od 25. do 27. rujna 2020. godine.

Činjenica je da vrlo nestabilna epidemiološka situacija i različita pravila prilikom prelaska međunarodnih granica ne omogućavaju organiziranje skupa na kojem bi svi sudionici mogli sudjelovati pod istim uvjetima i bez potencijalnog ugrožavanja zdravlja kako sudionika tako i ostalih osoba.

Zato su odlučili odgoditi, u suradnji sa Zajedništvom Hrvata u Rumunjskoj, Forum mladih u Karaševu za narednu godinu. Ostavljaju, kako navode, otvorenim mogućnost održavanja Forum mladih u digitalnom obliku.

Nagrada za kipara Petra Hranuelli

ŠABAC – Početkom kolovoza u Galeriji Kulturnog centra Šabac održano je žiriranje za XXIX. izložbu malog formata. Prvu nagradu su podijelili grafičar **Vladimir Ćetković** iz Beograda i kipar

Petar Hranuelli iz Zagreba. Hranuelli je nagrađen za djelo od brušenog stakla *Anđeo*. Svečano otvorenje izložbe malog formata će biti u večeras (petak, 21. kolovoza) u 19 sati u Galeriji KC-a u Šapcu.

Petar Hranuelli (Supeštar, 1975.) izlaže od 1994. godine na 55 samostalnih i 106 skupnih izložbi u zemlji i inozemstvu. Mnoga djela mu se nalaze u stalnom postavu muzeja, galerija, privatnim kolekcijama

u Hrvatskoj i u inozemstvu. Hranuellijev opus materijalom i vitalnošću vezan je uz ishodište, otok Brač. Vitalnost i bujnost isklesana u kamenu, nekad i u drugim materijalima poput stakla, bilo da se radi o skulpturama manjeg formata ili javnoga karaktera odlike su Hranuellijeva stvaralaštva. Član je HDLU-a od 2006. godine. Dobitnik je nekoliko nagrada i priznanja.

Filmska radionica za mlade u Orašju

ORAŠJE – Hrvatska matica iseljenika i Centar za kulturu Orašje osmislili su filmsku radionicu u kojoj pravo sudjelovanje imaju Hr-

vati iz domovine, BiH i iseljeničva te predstavnici hrvatskih manjina. Uz stručno vodstvo akademskog redatelja **Ivana Mokrovića** radionica će biti održana u Orašju od 27. kolovoza do 1. rujna 2020. Cilj radionice je mlade upoznati s procesom stvaranja filma, montaže, produkcije i distribucije. HMI i Centar za kulturu polaznicima pokrivaju troškove seminara.

Filmska radionica započinje prije otvaranja 25. Dana hrvatskog filma *Ivo Gregurević* u Orašju, a posljednjeg dana će u sklopu festivala biti prikazan i film sudionika radionice. Filmska radionica je novi projekt HMI-ja kojim se pokazuje da i u doba koje nam nosi nove izazove programi idu dalje.

Detaljnije informacije u svezi prijave i programa možete dobiti na mail: nives.antoljak@matis.hr ili na internetskoj stranici HMI-ja: www.matis.hr.

Dvije nove knjige fra Josipa Špehara

Odgovor na »drugu istinu«

U nakladi Franjevačkog samostana u Baču nedavno su objavljene dvije nove knjige tamošnjeg predstojnika fra **Josipa Špehara**, OFM. Prva nosi naziv *Kako je bajka postala istina*, a u njoj je, kako autor navodi u uvodu, želio pokazati kako je »bajka« o tomu da je Franjevački samostan nekada bio pravoslavni manastir, posljednjih godina dobila i svoje »dokaze«. Tu »bajku« je pronašao u knjizi dr. **Boška Petrovića** *O kulturi starosjedelaca Srba u Ugarskoj* još iz 1911., a ta je »druga istina«, kako dodaje, nedavno dobila i arheološke dokaze u monografiji *Bač – arheologija* **Nebojše Stanojeva** objavljenoj u nakladi Muzeja Vojvodine i Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture.

»Kada sam prije četrdeset godina došao u Bač, već tada sam bio upoznat i s drugom 'istinom', to jest da je Franjevački samostan u Baču nekada bio pravoslavni manastir. Bilo mi je to pomalo čudno i nekako nelagodno, jer na samostanu i crkvi nisam ništa primjećivao što bi na to ukazivalo... Ovim prikazom želio bih pokazati kako je ta bezazlena i naivna bajka postala 'istina', da bi nakon arheoloških istraživanja posljednjih godina dobila i svoje 'dokaze'. Nema namjeru pobijati tu 'istinu', jer je u bajkama i tako sve moguće, već dajem odgovor na te ipak samo slabašne i neuvjerljive dokaze«, navodi Špehar u uvodu knjige.

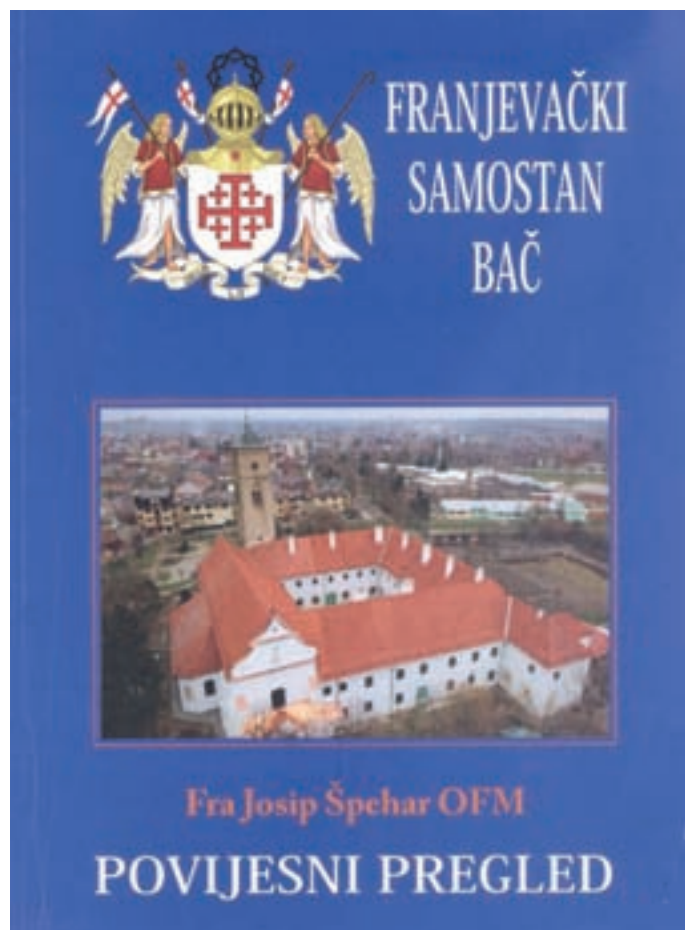
Druga novoobjavljena knjiga patera Špehara nosi naslov *Franjevački samostan Bač : povijesni pregled*. Riječ je o drugom, proširenom izdanju njegove knjige iz 2012. godine, čiji je podnaslov glasio *kronološki pregled*. Na šezdesetak stranica u sažetom obliku u knjizi se daje sve što je do sada napisano o Franjevačkom samostanu u Baču, uz najnovije spoznaje nakon arheoloških istraživanja kao i dokumente koji do sada nisu bili dostupni javnosti (spisi Tajnog vatikanskog arhiva).

»Naravno da ovaj pregled nije konačan. Nova istraživanja i spoznaje samo će upotpuniti postojeći prikaz. Svi podatci i navodi uzeti su iz navedenih izvora i literature. U današnje vrijeme učestali su napadi i prikazivanje franjevac kao onih koji su, oteli' ovaj samostan, pa je pregled povijesti Franjevačkog samostana i odgovor na to«, bilježi Špehar u uvodu ove publikacije.

Knjige se, po cijeni od 200 dinara za *Kako je bajka postala istina* te 300 dinara za *Franjevački samostan Bač : povijesni pregled*, mogu kupiti u Franjevačkom samostanu u Baču.

Uz spomenute naslove o Franjevačkom samostanu, pater Špehar je ranije objavio i publikaciju *Šokci (O nazivu, podrijetlu i pripadnosti)* te zbirku duhovnih misli *Zlato kojim se nebo kupuje: izreke o molitvi i duhovnom životu*.

D. B. P.

Dejan Prčić, dramaturg, scenarist i urednik sajta *Filmoskopija*

Od kazališta i radio drame do serije

Nakon kazališta i radija, naš je sugovornik dobio anagažman i na televizijskoj seriji *Nečista krv*, koja je nedavno započela sa snimanjem

Za razliku od glumaca ili redatelja, dramaturzi i scenaristi su manje poznati široj publici, iako su (najmanje) jednako važni u procesu nastanka jednog dramskog ostvarenja, bilo da je riječ o kazalištu, filmu, TV seriji, radijskoj drami... Dvadesetpetogodišnji Subotičanin **Dejan Prčić** odlučio se odabrati dramaturgiju za svoj profesionalni poziv. Premda zvanje mastera iz područja dramaturgije na Fakultetu dramskih umjetnosti u Beogradu tek planira steći u listopadu ove godine, iza sebe ima već solidan broj profesionalnih angažmana. Posljednji u nizu je scenaristički angažman na nekoliko epizoda serije *Nečista krv* čije je snimanje nedavno započelo. U pitanju je projekt cjelovečernjeg igranog filma i desetodjelne serije, zasnovan na djelima slavnog pisca **Bore Stankovića** i scenariju kojega je prije pola stoljeća napisao **Voja Nanović**.

Prčić je ranije radio i za kazalište (kao dramaturg predstave *Fotografija 51* i monodrame *Jul* te dramaturg i scenarist predstave *Till Eulenspiegel – o preseravanju*). Nadalje, koscenarist je domaćeg kratkog igranog filma *Šafarikova 19*, a za potrebe Radio Beograda dramatisirao je radijsku dramu *Noa Noa*, te dokumentarnu radijsku emisiju *Tragovi u đubretu*.

Formati i iskustva

»Rad na različitim projektima donio mi je različita iskustva. Prvi veći projekt u koji sam uključen bio je 2017., a to je bila predstava *Fotografija 51* koja je inspirirana životom znanstvenice **Rosalind Franklin** koja je otkrila molekulsku strukturu DNK. I tada i kasnije dosta sam surađivao s redateljicom **Tarom Manić**, radili smo projekte i na radiju. U dokumentarnoj radijskoj emisiji *Tragovi u đubretu* okupili smo čistače smeća koji su pričali o svojim iskustvima, posebno o predrasudama prema njima. Posljednje što sam skupa radio s redateljicom Manić je adaptacija autobiografije **Branislava Nušića** u pet minijatura za koje ne znam jesu li još sve emitirane«, kaže Prčić.

Zanimljivo iskustvo, kaže, bila je predstava Novosadskog pozorišta *Till Eulenspiegel – o preseravanju* gdje autorski adap-

tirao kolaž više tekstova – mitova o Tillu, priča o lažljivom baronu **Münchhausenu**, *Dnevnika Adama* i Eve **Marka Twaina** kao i eseja *O preseravanju* filozofa **Harryja Frankfurta**.

»Tu smo istraživali kulturu laganja i prevare. Posebno mi je drag i studentski film **Lane Pavkov** *Šafarikova 19* koji zbog svoje forme i festivalskog života nije poznat široj publici. Snimali smo ga u napuštenom dvorcu Spitzer u Beočinu gdje smo napravili jedan barokni set, dosta neobično u estetici i dramaturškom ključu za naše studentske filmove. Za potrebe festivala zborske glazbe u Kragujevcu radio sam dramaturško-redateljsku postavku za otvorenje te manifestacije, a na temu ljubavne glazbe u srpskoj zborskoj muzici. Iako je to izvedeno samo tada, odnosno jedanput, vrlo mi je drago to iskustvo jer je potpuno drukčije od svega drugoga što sam do sada radio«, kaže naš sugovornik.

Filmoskopija

Dejan Prčić je također i urednik internetskog sajta *Filmoskopija*, projekta pod pokroviteljstvom Filmskog centra Srbije. Razvijajući kritičku misao, prvenstveno kod mladih, kako autora tako

Suradnik naših novina

Prčić je i redoviti suradnik omladinskog časopisa na hrvatskom jeziku *Kužiš?!* za koji piše prikaze televizijskih serija i filmova. Od nedavno, njegove tekstove na istu temu možete čitati i na stranicama našeg tjednika.

Dejan Prčić (foto: Maja Medić)

i čitatelja, *Filmoskopija* teži biti prostor za sve koji promatraju, donose zaključke i upućuju na drugačiju točku gledišta.

»*Filmoskopija* upućuje na drugačiju točku gledišta, ona je mjesto dijaloga a ne sudnica. Po meni, svako je mišljenje legitimno ako se dobro strukturiira. Posljednjih petnaestak godina filmska i televizijska kritika u Srbiji je prerasla u kritiku na osobnom nivou, ljudi se bave tuđim osobnim stvarima umjesto filmovima. Također, u medijima je sve manje prostora za filmsku kritiku. A imamo slučaj da postoje neki mladi autori, poput **Mile Turajlić**, **Ivane Mladenović** ili **Maje Novaković**, koji postižu zapažene rezultate na relevantnim međunarodnim festivalima,

Iz predstave Fotografija 51 (foto: Luka Trajković)

a mi o tome ovdje praktički pojma nemamo. Njihov rad, među ostalim, želimo predstaviti. Tim *Filmoskopije* čine mladi autori, većinom dramaturzi, kako studenti tako i postdiplomci. Imamo i intervjue, sagledavanje nekog ostvarenja iz forme trokuta... Čini mi se da sve više ljudi zna za nas«, pojašnjava Prčić.

Put do akademije

Poznato je da Fakultet dramskih umjetnosti u Beogradu nije lako upisati. Konkretno, na smjer dramaturgije godišnje prima se desetero studenata od kojih otprilike polovica u međuvremenu »otpadne«.

»Tijekom srednje škole krenuo sam u dramski studio **Raičević** u Subotici koji je tada vodio glumac **Luka Mihovilović**. Mi smo se tamo bavili glumom, ali brzo sam shvatio kako želim biti nešto drugo u procesu stvaranja predstave. Tu se već bližilo vrijeme za odluku što studirati, te sam istražujući došao do posla dramaturga. Odlučio sam to upisati. Spremao sam se samostalno, puno čitao, išao na predstave te uspio upisati dramaturgiju iz prve. Ni danas mi nije jasno kako mi je to pošlo za rukom. Recimo, već na početku prijemnoga su nam rekli kako primaju samo učenike koji su završili gimnaziju, a ja nisam spadao u tu grupu jer sam završio srednju kemijsku školu«, kaže on.

Studij dramaturgije je dinamičan i zahtjevan, svakoga semestra smjenjuju se glavni predavači tako da student na kraju polazi osam različitih tečajeva, a samim time i pristupa dramskom tekstu.

»Nakon četiri godine ti dobivaš zaista veliko obrazovanje. Radi se puno formata: od kazališta, filma, TV serija, radio drama do onih suvremenijih poput advertisinga, učimo i dramaturgiju

Budućnost u Švedskoj

Bez obzira što u Srbiji dobiva profesionalne anagažme i ima tzv. stalan posao kao urednik *Filmoskopije*, Prčić planira svoj život nastaviti u Švedskoj:

»Bio sam ranije u Švedskoj turistički, Stockholm me je oduševio. Također imam tamo kontakte za neke poslove, aktivno učim švedski. Plan mi je tamo upisati i drugi master studij, mislim da bi mi to pomoglo bolju integraciju u švedski sustav. Iako sam ljubitelj klasičnog dramskoga teksta, zanimaju me i razni nekonvencionalni načini pričanja priča, pa bih upisao smjer vezan za suvremenu umjetnost«.

video igara. Tu sveobuhvatnost nećete dobiti ni na jednom drugom smjeru na FDU. Teško je postaviti se u tom prostoru, pogotovo na početku; neki odustanu, a ja sam donio odluku da ću, kada sam fakultet već upisao, tu ostati do kraja. No, i dalje je sve ono što si naučio na fakultetu samo zanat, naučio si posao da od njega možeš živjeti, ali na kraju najbolje učiš i pišeš promatrajući život sa strane«, kaže naš sugovornik.

TV serije i kino ponuda

Kako smo već naveli na početku teksta, Prčić je kao mladi dramaturg angažiran na realizaciji serije *Nečista krv*. Njezino prikazivanje očekuje se iduće godine. Od pojave HBO-ovih hit ostvarenja, televizijske serije postale su »velika stvar« svugdje u svijetu, a tu pisci i dramaturzi, poput našeg sugovornika, imaju veliku ulogu. Samo u Srbiji, u produkciji i postprodukciji trenutno je preko 60 projekata televizijskih serija. S tim u vezi, pitali smo ga koje domaće serije novijega datuma su na njega ostavile najjači dojam?

»Imamo hiperprodukciju, što ne mora nužno biti loše, ali svakako jest pitanje imamo li publiku. Izdvojio bih seriju *Grupa* koja je išla na RTS-u, to je priča o našoj stvarnosti kakva jeste. Ispričana je autentično. Spomenuo bih i *Jutro će promijeniti sve* koja je postala generacijska serija, a govori o generaciji koja je prešla tridesetu. Dugo se takvo nešto nije dogodilo, serija je pokrenula i muzičku scenu bendova okupljenih na njenom soundtracku. Također, spremaju se neki veliki projekti poput *Porodice* koja će govoriti o obitelji nekadašnjeg predsjednika **Slobodana Miloševića**. To bi trebalo biti zanimljivo«, kaže Prčić.

Kako posljednjih godinu dana boravi u Subotici, pitali smo ga i što misli o kino ponudi u svojem rodnom gradu. Ne računajući, naravno, vrijeme od početka korona epidemije od kada ove ustanove ne rade.

»Prije desetak godina, ako se dobro sjećam, nismo imali nijedno kino. Stoga je odlično što danas u subotičkim kinima možete pogledati ne samo američke blockbustere, već i europska ostvarenja. Tu mislim na kina *Eurocinema* i *Abazija*, dosta sam dobrih stvari tu pogledao. Recimo, tu sam u redovitoj kino distribuciji pogledao i domaće filmove *Moj jutarnji smijeh* i *Asimetrija*. Također, i Festival europskog filma na Paliću u svojem pratećem programu nudi kratke igrane, dokumentarne i eksperimentalne filmove koje je, po meni, važno gledati«, zaključuje Prčić.

D. B. P.

Kandidati za kerskog župnika, obljetnica dolaska Bunjevaca u Suboticu

15. kolovoza 1909. – *Neven* javlja kako je kerski župnik **Mátyás Mokosai** umro u 73. godini života. »Pokoju je bio poriklom magjar ali je bunjevački jezik govorio dobro, dapače je kao paroh uzeo sebi truda te se je kasnije čitajući hrvatske knjige u našem jeziku dobro uviđao. Ali zbog svojih nazora baš nije bio popularan među svojim virnicima, osobito kod gradnje i uređivanja nove crkve došao je u očiti sukob sa svojim virnicima; jer je na crkvene prozore, kao i na ispovidaonice dao urizati čisto magjarski nad-

— † **Mokosai Mátyás**. Bivši paroh u crkvi svetog Roke umro je početkom kolovoza miseca u 73. godini dobe svoje. Pokojnik je bio poriklom magjar ali je bunjevački jezik govorio dobro, dapače je kao paroh uzeo sebi truda te se je kasnije čitajući hrvatske knjige u našem jeziku dobro uviđao. Ali zbog svojih nazora baš nije bio popularan među svojim virnicima, osobito kod gradnje i uređivanja nove crkve došao je u očiti sukob sa svojim virnicima; jer je na crkvene prozore, kao i na ispovidaonice dao urizati čisto magjarski nad-

našem jeziku dobro uviđao«, piše *Neven*, koji doznaje da će se za upražnjeno mjesto u kerskoj župi natjecati svećenici: **Lajčo Budanović**, **Blaško Rajić**, **Grgo Romić** i **Dežika Vojnić od Bajše** i **Stipan Tumbas** (župnik iz Vajske i Bođana). *Neven* smatra da

Tako čujemo da će se na istu parohiju naticati ova gg. svećenici **Lajčo Budanović**, **Blaž Rajić**, **Grgo Romić** i neki govore da će concurirati još i gg. **Vojnics Dezső** i **Stipan Tumbas** dr. plebanoš iz Vajske i **Bogjana: Držimo**, da je od ovih kandidata najozbiljniji i najpopularniji, barem prid virnicima upražnjene župe g. **Lajčo Budanović**.

je od svih kandidata »najozbiljniji i najpopularniji, barem prid virnicima upražnjene župe g. Lajčo Budanović«.

15. kolovoza 1910. – *Neven* javlja da se na Gornjem Tavankutu održalo 31. srpnja proštenje.

15. kolovoza 1910. – *Neven* javlja da je župnik u Harkanovcima »sin bunjevačke nane« **Ante Evetović Mirosljub** proslavio u srpnju dvadesetpetogodišnjicu svog pjesničkog rada, kojom prilikom mu je Klub hrvatskih književnika u Osijeku predao kao članu upravnog odbora »diplomu priznanja«.

16. kolovoza 1936. – Zagrebački *Hrvatski dnevnik* donosi pod naslovom *Nek' se znade da Bunjevac živi!* opis proslave 250. godišnjice dolaska jedne skupine Bunjevaca u Bačku održane u Subotici 14, 15. i 16. kolovoza.

16. kolovoza 1929. – *Neven* javlja da su zadušnice za **Stjepana Radića** održane na dan njegove smrti u četvrtak 8. kolovoza u crkvi sv. Terezije. Crkva je bila dupkom puna. Na koru su pjevali članovi HPD-a *Neven*.

17. kolovoza 1912. – *Neven* javlja da je ugarska Narodna stranka rada kandidirala u Baču za zemaljskog zastupnika u tovari-

ševskom kotaru **Ivana Evetovića**, uglednog župnika iz Bača i bunjevačkog rodoljuba.

17. kolovoza 1936. – Beogradska *Politika* donosi članak o proslavi 250. godišnjice dolaska Bunjevaca u Suboticu.

18. kolovoza 1944. – Somborske *Naše novine* javljaju da je u Bajmaku sahranjen tamošnji kapelan **Marko Bešlić**, inače bunjevački rodoljub.

19. kolovoza 1918. – Splitsko *Naše jedinstvo* javlja da su subotički Bunjevci htjeli primiti bosansku siromašnu djecu na prehranu, ali im vlasti nisu dozvolile.

19. kolovoza 1921. – *Neven* prenosi da je na Veliku Gospojinu 15. kolovoza blagoslovljena bikovačka crkva i održano prvo bikovačko proštenje. Obred blagoslova vršio je Lajčo Budanović, a asistirali su mu **Blaško Rajić** i **Vinko Budanović**. Kantor je bio glazbenik **Ante Vojnić-Tunić**.

19. kolovoza 1938. – *Subotičke novine* javljaju da je na inicijativu Društva hrvatskih književnika i umjetnika iz Osijeka u nedjelju 15. kolovoza u lloku svečano proslavljena uspomena na franjeva profesora **Mladena Barbarića**, »velikog sina Hrvatske«, podrijetlom bačkog Bunjevca i suradnika *Nevena*.

20. kolovoza 1925. – *Neven* javlja da je 15. srpnja **Matija Kolar**, bilježnik kraljevskog sudbenog stola u Somboru, nekadašnji student Pravnog fakulteta u Subotici rodom iz Berega, podnio ostavku Ministarstvu pravde na svoj položaj, te otpočeo odvjetničku praksu u odvjetničkom uredu **Kornela Nikolića**, odvjetnika u Somboru.

21. kolovoza 1929. – *Politika* donosi odgovor beogradskog sveučilišnog profesora **Jovana Erdeljanovića** hrvatskom putopiscu **Petru Vlašiću** »Zašto treba Šokce i Krašovane zvati Srbima a ne Hrvatima«, u kojem se tvrdi da su spomenute dvije subetničke skupine Hrvata zapravo Srbi.

Paul Weller – *On Sunset*

Tople melodije brit-pop ikone

Legendarni britanski glazbenik i ikona mod pokreta **Paul Weller** još jednom demonstrira stvaralačku formu i glazbenu vitalnost sa svojim novim albumom *On Sunset*. Njegova konzistentnost što se tiče odličnih albuma zbilja zaslužuje posebni članak i analizu, a budući da Weller i u 62. godini ne prestaje s eksperimentiranjem i potragom za novim zvucima, vjerujem kako će se taj niz i nastaviti.

Karijera

U karijeri koja sad već traje preko 40 godina Weller je počeo kao frontmen grupe *The Jam*, koja je postala najuspješniji punk bend i jedan od najvećih bendova svog doba općenito, grupa je tijekom svog postojanja objavila 18 uzastopnih top 40 singlova, što je nešto što ni čuveni *Beatles* nisu postigli. *The Jam* prestaju postojati u trenutku kada su na vrhuncu slave, njihov posljednji album *The Gift* je bio veliki uspjeh u matičnoj Britaniji i Europi, a nakon vijesti da su se raspali, njihovih prvih 15 singlova ponovo ulaze (istovremeno) na ljestvicu top 100 singlova. Paul Weller privučen novim zvucima i novim glazbenim stilovima osniva 1983. godine novi bend *The Style Council*, sofisticiranu pop/soul grupu s kojom je također postigao velike uspjehe. Tragajući za svježim zvukom Paul Weller otkriva deep house i krajem 80-ih pokušava objaviti house album sa *Style Councilom*, ali njihova izdavačka kuća to odbija i ubrzo nakon toga *Council* prestaje s postojanjem. Tako je Weller načinio pun krug od polubožanstva do osobe koja ne može dobiti novi ugovor s izdavačima. Prvi solo album nazvan jednostavno *Paul Weller* objavljuje 1992. koji je odlično prihvaćen od kritike kao i publike. Weller se na albumu vraća korijenima, odnosno soulu, funku, r'n'b i rock glazbi 60-ih, a na albumu je primjetno i napuštanje društveno angažiranih tekstova kakvi su uglavnom bili oni koje je pisao za *Style Council* i okretanje ka drugačijim, osobnim temama. S eksplozijom britpopa devedesetih, raste i zanimanje za Paula Wellera koga sada najveći bendovi na svijetu poput *Oasis* ili *Blur* često imenuju kao jednog od glavnih uzora. Od prvog solo albuma pa do *On Sunset* svaki njegov solo album ušao je u top 10 u Engleskoj, a često bi dospio i do broja 1 na ljestvicama.

Sinonim za kvalitetu

Na *On Sunset* Paul Weller potvrđuje kako je njegovo ime i dalje sinonim za kvalitetu. Album otvara gotovo osmominutna pjesma

Mirror Ball, koja je i vjerojatno produkcijski najuzbudljivija pjesma na albumu. Kroz tih sedam i nešto minuta, Weller vodi slušatelja na mini odiseju, punu neočekivanih zaokreta i trenutaka. Već sljedeće dvije pjesme *Baptiste* i *Old Father Tyme* su već klasični wellerovski zvuk umočen u soul i r'n'b, ali s nekim novim, modernim elementima. *Not a thing I'd change if I could / I'm happy here in my neighborhood* pjeva Paul na pjesmi *Village*, možda najklasičnijoj radijskoj pop pjesmi na cijelom albumu, ali pop pjesmi s dobrom porukom (Weller je majstor takvih), slična je i pjesma *More*, mada je ona bliža popu koji je Weller radio s *The Style Council*. Pjesma koja nosi naziv kao album *On Sunset* je zasigurno jedan od najjačih trenutaka na albumu sa svojim glat-

kim funky zvukom, a jednako snažna pjesma je i *Earth Beat* koja je odabrana kao prvi singl s ovog albuma. *Equanimity* zvuči kao *The Kinks* za 21. vijek, a *Rockets*, posljednja pjesma na albumu, u sjećanje priziva **Davida Bowieja**, jednog od najvećih Wellerovih uzora i još jednu veličinu koja se kao Weller uvijek mijenjala.

Da, možda *On Sunset* nije najuzbudljivije djelo koje je Paul Weller izbacio, zapravo ono sigurno to nije, *On Sunset* je više kao dobri, stari prijatelj koji vas uvijek lijepo ugosti i s kojim možete podijeliti svoje tajne, muke i sjećanja na dobra stara vremena. Ipak, mora se priznati kako je *On Sunset* stvarno dobar album, jedna zaokružena glazbena cjelina na kojoj se sudaraju prošlost i sadašnjost, ispunjena toplim melodijama i dobrim tekstovima. Sve preporuke.

Ivan Benčík

Proštenje u župnoj crkvi sv. Roka

Blago siromasima duhom

Na blagdan sv. Roka, 16. kolovoza, zaštitnika istoimene subotičke župne crkve i Grada Subotice ove godine na osobit način vjernici su molili zagovor sv. Roka, koji je pomogao i sačuvao ovaj grad za vrijeme kuge da nas i danas čuva i brani od brojnih zaraznih bolesti, pa tako i pandemije covid-19.

Četiri mise slavljenе su tijekom dana u župi sv. Roka, a od podneva pa do večernje sv. mise u crkvi je bio izložen Presveti oltarski sakrament, te je euharistijsko klanjanje bilo na nakanu protiv pandemije koronavirusa i pobačaja.

Sv. Roko, moli za nas

Večernju svetu misu proštenja predvodio je mladomisnik vlč. **Tomislav Vojnić Mijatov** u zajedništvu s braćom svećenicima i đakonom Subotičke biskupije. Prigodnu propovijed na mađarskom i hrvatskom jeziku održao je predvoditelj slavlja, te je na početku napravio poveznicu s evanđeljem i čitanjima toga dana. »Nemojmo se bojati činiti djela milosrđa, jer čineći ih ostvarujemo da svjetlost zasja u tami naših srdaca. Prorok Izaija svjedoči da kad zazovemo i zavapimo Bogu, Bog će nam odgovoriti, vodit će nas i krijepti bez prestanka u svim teškim i izazovnim situacijama. I današnji svetac i zaštitnik ove župe i ovoga grada, sveti Roko je u trenucima boli i napuštenosti pronalazio utjehu u Božjoj providnosti i promišljajući o Kristovoj napuštenosti na križu. Božja providnost koja znači da se Bog brine za cijeli svijet.

Međutim, središnji dio Isusova naviještanja na zemlji jesu Osm blaženstava. Zadržat ćemo se na prvom gdje Isus veli: 'Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko!' Ne čini nam se na prvi pogled da je to baš tako, jer kada promatramo ljudskim očima onda je teško biti siromah, bez odjeće, obućе, krova nad glavom, bez posla... Ali ovdje Isus kaže jednostavno: 'Blago siromasima duhom'. Siromah duhom jest onaj koje-

mu ono materijalno nije najvažnije, koji ne robuje materijalnim dobrima nego se njima služi. Beskrajne su dubine našega srca i nikakva ovosvjetska igračka ne može ga do kraja ispuniti. Stoga siromah duhom je onaj koji njeguje svoje vlastito srce na izvoru Božje ljubavi i milosrđa. To je, 'siromah' koji se trudi oko vlastite obitelji i djece, koji se trudi činiti dobro, opraštati, radovati se običnim stvarima, ljubiti potrebite«, kazao je vlč. Vojnić Mijatov i Bogu zahvalio za sve ljude koji su za života činili dobra, koji nisu isticali sebe, koji praštaju, liječe bolesne, brinu o starima. Takvi ljudi, kako je rekao, su svjetlo koje uvijek sja za druge unatoč svim tamama ovoga svijeta.

Pred kraj misnoga slavlja uslijedio je blagoslov trudnica koji se godinama podjeljuje na blagdan sv. Roka, a nakon toga uslijedio je i poseban mladomisnički blagoslov.

Zavjetna kapela sv. Roka u središtu Subotice podignuta 1738. godine i ove godine ponovno obnovljena je stalno otvorena, te ljudi mogu doći moliti zagovor sv. Roka da ih štiti i brani i od pandemije koja vlada svijetom.

Ž. V.

Proslava svetkovine Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo

Okupljeni oko Gospe

Na svetkovinu Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo 15. kolovoza u srijemskomitrovačkoj župskoj crkvi Sv. Dimitrija, đakona i mučenika svečano euharistijsko slavlje predvodio je tamošnji župnik, mons. **Eduard Španović**.

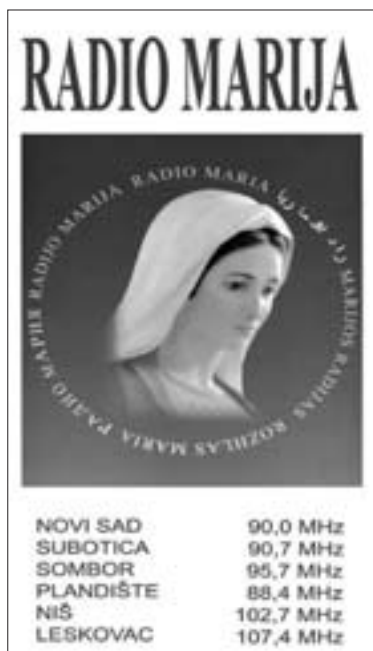
U prigodnoj homiliji mons. Španović je progovorio o liku Blažene Djevice Marije, te okupljene vjernike potaknuo na veću pobožnost prema Nebeskoj Majci. »Kad slavimo Mariju, slavimo i Isusa. Isusu ne smeta da slavimo njegovu Majku, koja je od svog začeca predodređena za velike stvari i zbog toga je jedina izuzeta od ljage istočnog grijeha. Po Njenoj otvorenosti i mi smo svi spašeni. Isus nije dozvolio za Mariju istu sudbinu koju imamo i svi mi na kraju svoga života nego je Marija na kraju svoga života i dušom i tijelom uznesena na nebo i tamo je okrunjena za Kra-

ljicu. Marija je moćna zagovornica, rado joj se molimo«, poručio je mons. Španović.

Nakon pričesti i popričesne molitve vjernici su se okupili oko Marijina oltara, otpjevali *Veliča*, te izmolili molitvu *Zdravo, Kraljice*.

Ovoj svetkovini prethodila je uočnica, kada je sveta misa tradicionalno slavljenа na kalvariji ispred crkve koja je posvećena Žalosnoj Gospi Mitrovačkoj. Nakon molitve krunice, te prilike za sakrament pomirenja služenо je misno slavlje, koje je prethodio također mons. Španović, koji je ovom prilikom potaknuo okupljene ne veću pobožnosti prema Nebeskoj Majci.

I. Z.

U susret blagdanima

- 22. kolovoza – BDM Kraljica
- 23. kolovoza – Ruža Limska
- 24. kolovoza – Bartol
- 26. kolovoza – Ljudevit kralj
- 28. kolovoza – Augustin
- 29. kolovoza – Mučeništvo Ivana Krstitelja
- 31. kolovoza – Josip iz Arimateje, Nikodem

Proštenje na Bunariću - otkazano

Najavljivana trodnevna i samo proštenje na Marijanskom svetištu *Bunarić* otkazano je zbog epidemioloških mjera.

Svetište je svakodnevno otvoreno, a lik Majke Božje je trajno u njemu. Tko želi doći pomoliti se, biti u tišini i miru, ima mogućnost boravka u ovome svetištu uz pridržavanje epidemioloških mjera.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Tko je Isus?

Isus je svojim djelovanjem izazivao radoznalost suvremenika. Pitali su se tko je on kad naučava drugačije od drugih učitelja, kad može činiti tolika čudesa. Nesumnjivo su o njemu kružile razne priče kojima su ljudi pokušavali proniknuti u tajnu njegove osobe.

Evangelist Matej zapisao je dijalog između Isusa i Petra o Isusovom identitetu (usp. Mt 16,13-20). Iako se može činiti da je razgovor vrlo neobičan i da je došao posve iznenada, to baš i nije tako. Cijelo Isusovo djelovanje usmjereno je prema tome da učenici i svi koji ga budu nasljedovali dođu do odgovora na pitanje tko je on.

Što misle učenici?

Isus se najprije obraća učenicima općenitim pitanjem: »Što govore ljudi, tko je Sin Čovječji?« (Mt 16, 13). Njegove riječi i djela ostavljali su snažan dojam na ljude, te su ga oni pokušavali smjestiti u okvire mesijanskih iščekivanja, koja su u to vrijeme bila snažno izražena. Neki su već za Ivana Krstitelja mislili da je možda on obećani Mesija. A kada je Herod dao ubiti Ivana, onda se među nekima proširilo mišljenje da je Isus možda Ivan koji je uskrsnuo. Neki su opet smatrali da je on prorok Ilija, jer vladalo je mišljenje da će Ilijin dolazak prethoditi Mesijinom dolasku. Neki su mislili da je Jeremija, ili da je jednostavno prorok. Među Židovima Bog u Isusovo vrijeme već dugo nije podigao proroka, te su se mnogi radovali da bi možda on bio prorok Božji, jer su živjeli u teškim vremenima i željeli su čuti Božju riječ, a Isusovo djelovanje im se učinilo slično proročkom. Mada su ipak primjećivali da je ono drugačije, da on djeluje i govori kao onaj koji ima vlast (usp. Mt 7,29).

Zanimljivo je reći da Isus za sebe nikada nije rekao da je Mesija, jer je taj naslov u njegovo vrijeme imao političke konotacije, nego je za sebe govorio kao o Sinu Čovječjem, što je imalo isto značenje, onaj koji je od Boga poslan. Znao je on što narod misli o njemu i nije mu to bilo toliko važno. Prvo pitanje bilo je samo uvod za ono što ga je uistinu zanimalo: »A vi, što vi kažete, tko sam ja?« (Mt 16,15). Važno mu je bilo čuti mišljenje njegovih učenika. Njih je pozvao da ga prate na samom početku svoga javnog djelovanja. Oni su izbliza gledali sve što je činio, a često im je prisposdobe tu-

mačio nasamo, daleko od naroda, ali im nije nikada konkretno otkrio tajnu svoje osobe.

Iako je pitanje postavio svima, najbrži je Petar i odgovara u ime svih: »Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga« (Mt 16,16). Upravo to što je Krist-Pomazanik, znači da je Isus veći od Ivana Krstitelja, Ilije ili nekog od proroka. On dolazi da ispuni ono što su oni obećali, da donese spasenje, ali ne spasenje od rimske vlasti nego od grijeha. Petar, već kako je i Isus rekao, ne bi mogao ovako odgovoriti na postavljeno pitanje da mu nije dano. Duh Sveti nadahnjuje Petra da ispovjedi vjeru u Isusa Krista, kako to još prije njega nije nitko učinio. Zato će postati Petar – Stijena na kojoj će biti sagrađena Crkva, zato će ga Isus uzdići da bude prvak apostolski. Nije to jer je posjedovao neke ljudske izvrsnosti. Znamo da je evanđelje više puta zabilježilo Petrove ljudske nedostatke. No, bio je iskren i požrtvovan u nasljedovanju svoga Učitelja, pa mu je On darovao da se među dvanaesticom istakne ovom ispoviješću vjere. Tako će mu dati da bude čvrsta stijena Crkvi u ovome svijetu.

A što mi kažemo, tko je Isus?

Odgovor na pitanje tko je Isus za nas je jednostavan, jer nosimo znanje primljeno predajom, jer smo tolike godine pohađali vjeronauk, koji se traži da bismo postali punopravni članovi Crkve. Tako taj odgovor za nas danas predstavlja pitanje znanja, a ne vjere. Ipak, iako znamo koja je tajna Isusove osobe, mi je u vjeri moramo potvrditi. U protivnom, nismo drugačiji od nekršćana, jer taj odgovor danas znaju i pripadnici drugih religija, ali oni ga ne prihvaćaju vjerom. Mi moramo životom potvrditi da je on za nas uistinu Sin Božji. Petar, kao i ostali apostoli su to učinili. Nije im bilo nelagodno ići za Isusom, iako su znali da su mnogi protiv njega. Nikakav strah ih nije priječio da naviještaju Radosnu vijest, iako im je zbog toga život visio o koncu. Svatko od nas zna kada se zastidio svoga Gospodina pred svijetom, kada je odbacio evanđelje zbog neke »opasnosti«. Da, desilo se to i Petru, a ipak je odabran da bude stijena Crkvi. No, on se pokajao, i opravdao svoju ulogu. Možemo i mi pogriješiti i pokazati slabost, ali trebamo je i prevladati, te unatoč povremenim lutanjima, ipak dokazati da je Krist za nas Sin Boga živoga.

Testiranje za budućnost

Program profesionalne orijentacije – *Gdje poći sutra?* obavili su i budući maturanti srednjih škola i to testiranjem koje je održano 18. kolovoza u dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici. Ove godine u izmijenjenim uvjetima i bez putovanja u Brušku u Benkovac testiranje koje će im pomoći u daljem izboru školovanja i zvanja prošlo je tridesetak učenika osnovne i srednje škole.

Promišljanje o profesionalnom putu

»Budući da se tridesetak učenika prijavilo na ovaj program i ove godine kada nismo išli u Brušku – Benkovac, gdje smo učenicima osim testova nudili i drugi njima zanimljiv program, go-

vori samo o dvije stvari. Prva je da je program kvalitetan i da se prenosi s generacije na generaciju, a drugi je i da su mladi shvatili koliko je važno i bitno odvojiti vrijeme za promišljanje o svom profesionalnom putu. Radili su testove sposobnosti u kojima se govori što možemo, koje su naše sposobnosti, jesu li to verbalne, numeričke, perceptivna brzina...; testovi interesa koji govore o tome što želimo, što su naše individualne želje... i test ličnosti koji nam pomaže u saznanju možemo li raditi u timu ili individualno, u otvorenom ili zatvorenom prostoru, te uveliko određuje hoćemo li biti zadovoljni poslom koji ćemo obavljati«, kaže psihologinja **Jasna Vojnić**, predsjednica HNV-a.

Neki od sadašnjih srednjoškolaca imali su priliku u osnovnoj školi sudjelovati u ovome programu kada je održan u Bruškoj

u Benkovcu odakle nose izuzetne uspomene. Među njima je i **Ana Mandić** koja je rekla kako je za nju osobno težina pitanja varirala od teme i interesiranja.

»Imala sam priliku u sedmom razredu ići u Brušku i to je bilo izuzetno iskustvo. Sedam dana razmišljali smo o našim zanimanjima i interesiranjima. Sada sam ovo doživjela sve ozbiljnije, jer je u pitanju izbor fakulteta. Mislim da će mi ovi testovi puno pomoći pri odabiru fakulteta, a voljela bih studirati u Hrvatskoj. Zanima me socijalni rad, kao i edukacijsko-rehabilitacijski fakultet – smjer rehabilitator«, kaže Ana Mandić.

Kristina Crnković također je sudjelovala u ovome programu i u osnovnoj školi.

»Bila sam jako uzbuđena zbog ovog dana, jer ipak je to nešto što će mi pomoći u budućnosti pri izboru profesionalnog puta. Smatram da težina pitanja ovisi od osobe do osobe i od tipa pitanja. Rado se sjećam Benkovca, gdje nam je bilo odlično. Bilo je nas više, više dana smo bili skupa, bile su brojne radionice i aktivnosti, ali i ovo će mi značiti«, kaže sugovornica i dodaje kako još nije sigurna što će upisati dalje, te vjeruje da će joj upravo rezultati ovih testova olakšati izbor.

Luka Kujundžić je prvi puta sudjelovao u ovome programu profesionalne orijentacije i pojašnjava kako su mu neka pitanja bila dvosmislena, pa mu je bilo teško odlučiti što odabrati.

»Moram priznati da je bilo zanimljivo i nadam se kako ću na ovaj način uspjeti otkriti što je moj poziv i za što sam spreman. S obzirom na to da još ne znam koji bih fakultet upisao, bitan mi je ishod testova«, kaže Kujundžić.

Svi polaznici koji su prošli ova testiranja početkom rujna dolazit će na individualni razgovor, kada će im biti prikazani rezultati testiranja. Tada će učenici imati mogućnost i za dodatna pitanja i eventualne pripreme za određeni fakultet.

»Svako dijete je sposobno za više zanimanja, ali kroz razgovor se mogu iskristalizirati misli i u narednoj godini koja ih čeka u osnovnoj, odnosno srednjoj školi mogu dobiti sve potrebne informacije, kako bi donijeli što bolju odluku«, kaže Vojnić.

Program je održan petu godinu za redom, a provodi ga Hrvatsko nacionalno vijeće u suradnji s Udrugom *Naša djeca*, a od ove godine organizaciji se priključilo i HPD *Bela Gabrić*.

Ž. V.

Aktivnosti u HKU Antun Sorgg, Vajska

Vridne ruke ne posustaju

Ženska sekcija Hrvatske kulturne udruge Antun Sorgg iz Vajske, pod nazivom *Vridne ruke*, ovog je ljeta stvarno bila vrijedna. Prvo su pravili pekmez od marelica, razne likere od višanja, kupina, pravila se domaća krema od nevena, a i kantarionovo ulje.

Svoj rad sekcija bazira na recepturi naših majki; sve što se radi, radilo se kako su nekada naše majke radile. Ove godine ženskoj sekciji pridružili su se i muškarci, pa se u dvorištu Šokačke kuće pekla i rakija.

Jedan od ovogodišnjih projekata HKU Antun Sorgg je nabava narodnih nošnji. Udruga je aplicirala i dobila sredstva od Pokrajskog tajništva za kulturu, upravu, propise i nacionalne manjine, nacionalne zajednice te se šivaju replike dječje narodne nošnje, za potrebe samoga KUD-a.

Vridne žene su došle šivati, ali zbog svih poznate situacije u kojoj se nalazimo,

okupio se manji broj žena kako bi se mogli pridržavati propisanih epidemioloških mjera.

Prije nego su se nošnje počele šivati, članice udruge razgovarale su sa starijim ženama iz sela i raspitivale se kakvu su nošnju djeca nekada nosila.

Ujedno u dvorištu Šokačke kuće počela je i izgradnja ljetnikovca, koji će služiti za potrebe udruge, ali i za brojna događanja. Jedan od planova udruge je da kuća bude i turistička destinacija, da se može obići, a i da se može ponuditi i objed, stari šokački doručak, ručak ili večera. Svi znamo kakav je to *bački ručak*. Ručak u kojem se služi sve redom, od juhe, sarme, pečenja, salate i na kraju kolač – desert.

Iako je pandemija koronavirusa jednim dijelom usporila rad, članovi su pronašli razna zanimanja kako bi pridonjeli radu same udruge.

A. Š.

In memoriam

Ivan Skenderović

(13. studenoga 2003. – 13. kolovoza 2020.)

Svi mi kojima je Ivan, ne tako davno, zakoračio i u naše životne putove, imali smo mnogo toga lijepoga za doživjeti.

Poznavao sam ga osobno, profesionalno i iz života naše župske zajednice. Krasna li mladića prelijepe naravi, blistava uma i vedra duha! Prekrasni roditelji potrudili su se usaditi u njegovo maleno biće sve ljudske, kršćanske vrednote.

Već kao prvašića hrvatskog odjela u Tavankutu krasila ga je velika želja otkrivati i spoznati svu stvarnost oko sebe. Volio je istraživati, razumijevati, zaključivati i teoretizirati o svim ovozemaljskim i kozmičkim pojavama i više od toga. Lijepo ga je bilo slušati kako iznosi svoja gledišta o svijetu u kojem živimo.

Neprocjenjivi doprinos dao je u radu u našoj malenoj župskoj zajednici. Vrlo rano je postao jedan od glavnih župskih ministara, brzo svladavši sve, i najkompliciranije protokole.

Osim svih obveza našao je vremena i za bavljenje tamburaškom glazbom. Svirao je u orkestru.

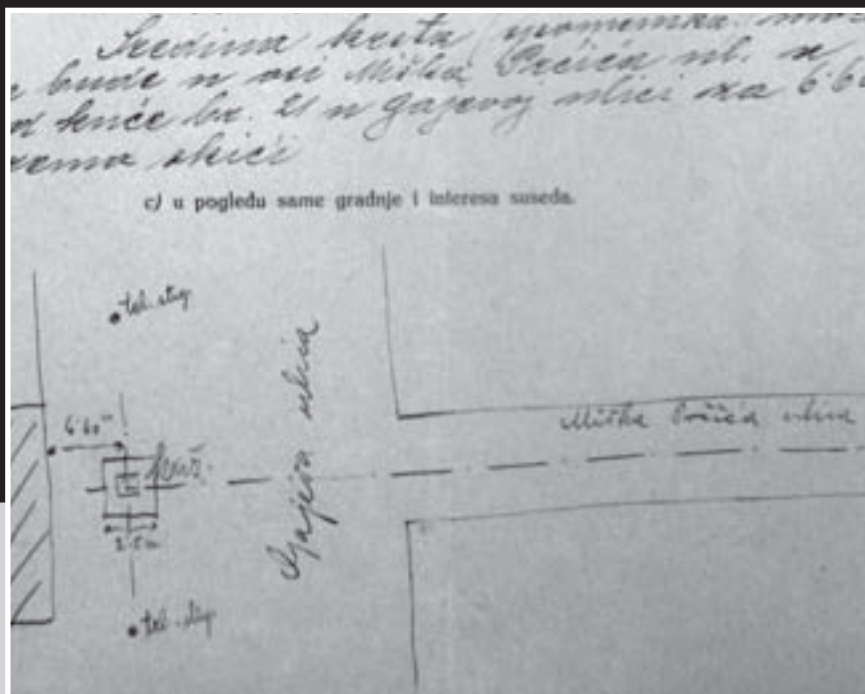
Savjesno je obavljao sve svoje školske zadaće. Bio je uspješan, kako u prirodoslovno-matematičkim znanostima tako i u društveno-jezičnim. Već od nižih razreda počeo je osvajati diplome na natjecanjima iz matematike. Tu praksu prenio je i u više razrede. Svake godine vraćao se s diplomom s natjecanja iz matematike. Volio je svaki zadatak uraditi na, samo njemu, poseban način. Preskakanje koraka u izradi zadataka bilo je vječita naša tema. Najviše je uživao kada poslije zamišljenog zornog pogleda u zadatak na školskoj ploči u bilježnicu, prije svih, upiše samo točno rješenje.

Imao je zapaženog natjecateljskog uspjeha i u predmetima: Engleski jezik, Hrvatski jezik i drugima. Iz predmeta Srpski jezik kao nematerijalni osvojio je republičku diplomu.

Sve navedeno rezultiralo je da Ivan Skenderović postane i đak generacije OŠ Matija Gubec za školsku 2017./18. godinu. Školovanje je nastavio u Gimnaziji Svetozar Marković na IT smjeru. Napustio nas je prerano.

Predragi Ivane, zauvijek ćeš ostati u našim srcima i mislima!

Zoran Đereg, nastavnik matematike

Križ u Gajevoj

Na lijevoj strani Gajeve ulice, gledano iz pravca Somborskog puta, 1926. godine podigli su križ **Antun Poljaković**, supruga **Marija**, rođena **Jakovčević** i **Roza Kuntić** (piše na postolju u kom je svojstvu, vjerojatno je kći, ali su slova nečitljiva). Uskoro će puno stoljeće od ovog događaja i cijeli napis je izbljedio i teško se čita.

Što se u to vrijeme zbivalo na ovoj lokaciji i kakvi su uvjeti trebali biti ispunjeni prilikom postavljanja križa, ostalo je, ipak, zabilježeno, unatoč protoku mnogih desetljeća, i to u Povijesnom arhivu Subotica u dokumentima pod oznakom F: 47.II 142/1925. Antun Poljaković je u to vrijeme živio u Ulici Miška Prčića 50, što je danas Ulica Georgija Dimitrova. Obratio se 1925. godine »Slavnom Senatu Grada Subotice« s molbom za dozvolu postavljanja »jednog kamenitog križa na rogju Gajeve i Miška Prčića ulice«. Prije toga – kaže Poljaković u dopisu – obratio se župi sv. Terezije koja ga je uputila na Senat radi dozvole, a bude li je dobio, križ će po završetku radova blagosloviti. »Stoga ponizno molim sl. Gradski Senat da naznačeno mjesto meni blagoizvoli dodijeliti da ja tamo križ uzmognem podignuti«. Senat je razmatrao molbu, na lokaciju je izišla komisija, postavili su nekoliko građevinskih uvjeta (nasipanje zemlje, kameno postolje, odgovarajuća udaljenost od puta i sl.)... Tako se, između ostalog, u zapisniku traži izdizanje kamenog podnožja križa na 20 centimetara iznad »postojećeg šljunčanog puta«, a to je opis Gajeve ulice 1925. godine. Poljakoviću je početkom 1926. godine stigao pozitivan odgovor Senata i njegova želja je ispunjena.

Kada bi izišao iz svoje kuće u blizini i pogledao ka Gajevoj, pred očima mu je, prema toj pažljivo isplaniranoj lokaciji, bio novi križ s natpisom o obitelji koja ga je postavila.

Vršidba

O biteljski album **Marinka Đanića Title**, umirovljenog molera iz Sonte, prava je riznica sjećanja i svojevrsna kronika života jednoga dijela sumještana prije četiri, pet i više desetljeća. Tu su pohranjene fotografije iz njegovog djetinjstva i mladosti, ali i fotografije njegovih roditelja, te fotografije dobijene od prijatelja koji znaju za njegovu ljubav prema ovom obliku svjedočenja o bližoj i daljoj prošlosti. »Često prelistavam ovaj album i prisjećam se mladih dana i događaja kojima sada hranim umirovljeničke i bolesničke dane. Ovdje su mi ovjekovječena sjećanja na bezbrižne, mladalačke, pa i jedan veliki dio djetinjih dana, prepunih zadovoljstva. Izdvojio bih jedan album kojega sam naslovio *Povijest*. U njemu je nekoliko fotografija vezanih uz moje roditelje, a u većini su dobijene od brojnih prijatelja. Jedna od njih, snimljena tijekom vršidbe žita, pretpostavljam s konca četrdesetih ili početka pedesetih godina prošloga stoljeća, osobito mi je draga. Dobio sam ju od kolege s posla dok sam radio u somborskoj *Boji*. Mislim da je stanovao na nekom od salaša oko Sombora. Jako mi je drago što ju imam, jer je i moj otac radio kao poduzimač za jednoga Somborca, vlasnika garniture za vršidbu«, priča Đanić. U danima nakon završene žetve požnjeveno žito, vezano u snoplje, svozilo bi se do guvna, odnosno do mjesta gdje bi se tijekom narednih nekoliko tjedana obavljala vršidba. Prve vršalice pojavile su se u somborskoj regiji u drugoj polovici 19. stoljeća. Pokretao ih je parni stroj, a do guvna su dovlačene volovskom zapregom, kasnije traktorima. Rad na vršalicama bio je poprilično težak i zahtijevao je složnu bandu za opsluživanje, tvorili su ju *bandigazda*, strojar, nekada i ložar parnoga stroja, džakaroš, kamaraši, slamaroši i pljevaroši ili pljevarke. Za nesmetan rad vršalice bilo je potrebno dvadesetak osoba. Vršalicu, odnosno dreš, pokretao je parni stroj, ložen slamom, kasnije traktor. Tijekom vršenja pljeva je ispadala ispod dreša, pa ju je jedna od pljevarki grabljama vukla na raširene *bube*. Kada bi se napunila, dvije pljevarke bi ju nosile četvrtom, koja bi ju denula u pljevaru ili na drugo predviđeno mjesto. Ovaj posao bio je izuzetno naporan zbog

velike količine prašine, vrućine i sitnih pilica, te jake buke koju je proizvodila vršalice. Stoga su pljevarke uvijek bile prašnjave i u haljinama slijepljenim od znoja. Za urađeni posao radnici na vršalici dobijali su ušur (nadoknada u žitu). Nakon vršidbe, čisto zrnavlje žita u vrećama je nošeno u ambar ili na tavan i to bi bio kraj vršidbe. Pojavom kombajna u drugoj polovici 20. stoljeća nestalo je vršidbe i vršalice na ovim prostorima. »Moj otac je bio čovjek od povjerenja jednoga Somborca, vlasnika vršalice. Radio je kod njega kao *bandigazda*, a iz Sombora je bio i strojar. Strojar je vozio traktor, pripremao za rad vršalicu i elevator i na licu mjesta otklanjao eventualne kvarove. Moj otac, u svojstvu *bandigazde*, ugovarao je vršidbu sa Sončanima, angažirao potrebne radnike i vodio računa da poslom budu zadovoljni i vlasnik vršalice i gazde kod kojih bi se vršilo. Vršidba u Sonti obavljala bi se u dvorištu gazde, ili na guvnu. Kako je u kompletu s vršalicom vučen još i elevator, prikolica s potrebnim alatima, vagon i priborom, te velika bačva za vodu, vršidba se mogla obavljati samo u najvećim paorskim dvorištima, a takvih je u Sonti bilo malo. Stoga je većina paora svoje žito, pripremljeno za vršidbu, svozila na najbliže guvno. Po sjećanjima starijih, bilo je dva guvna, raspoređena na zaravnima, jedno na sjeveroistočnoj, drugo na jugozapadnoj strani sela. Po redoslijedu kojega im je davao *bandigazda*, paori bi svozili žito na guvno. Manevarske sposobnosti kompleta za vršidbu bile su vrlo ograničene, pa bi se na taj način vršalice po obavljenom poslu za jednoga paora samo pravolinijski pomjerila do druge kamare. Tijekom posljednje vršidbe odrađene u Sonti i ja sam kao vrlo mlad momak bio očev uposlenik. Naravno, radio sam najjednostavnije poslove, jer su na složenijima bili potrebniiskusni radnici. Već i te godine na *Mladom borcu* i u *Zadruzi* pojavili su se i prvi kombajni, koji su iz praktičnih razloga iz uporabe potisnuli vršalice. Kako sam veliki nostalgikar, tih vremena i tih događanja doživotno ću se sjećati«, završava priču Đanić.

Ivan Andrašić

Najbolji učenici cjelovite nastave na hrvatskom jeziku školske 2019./20. godine – viši razredi osnovne škole

Uspjeh za pohvalu

U prošleme broju tjednika donijeli smo popis najboljih učenika nižih razreda osnovne škole, a ovoga puta predstavljamo najbolje učenike viših razreda osnovne škole. Dodjela nagrada, kako poručuju iz Hrvatskog nacionalnog vijeća, bit će početkom rujna.

Peti razred

Marjan Rukavina – OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica – uspjeh 5,00; Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku – nagrađen

Mila Rukavina – OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica – uspjeh 5,00

Valentin Čović – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; natjecanje iz engleskog jezika *Hippo* plasman u finale.

Andrija Matković – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; okružno natjecanje iz matematike II. mjesto; pokrajinsko natjecanje u vaterpolu II. mjesto (ekipno).

Nikola Vujković Lamić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; vaterpolo pokrajinsko natjecanje II. mjesto (ekipno).

Minea Matković – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku – nagrađena

Lea Molnar – XVII. Festival vojvođanske tambure – I. nagrada (solo) i I. nagrada (ekipno).

Jakov Kujundžić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; Dječji tamburaški orkestar I. mjesto na Festivalu tamburaških orkestara Srbije (ekipno).

Kristina Šarčević – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; XVII. Festival vojvođanske tambure – I. nagrada (ekipno).

Karlo Kujundžić – XVII. Festival vojvođanske tambure – I. nagrada (ekipno).

Josip Kujundžić – XVII. Festival vojvođanske tambure – I. nagrada (ekipno).

Šesti razred

Lea Vojnić Purčar – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; općinsko natjecanje iz fizike i plasman na okružno

Lea Vojnić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; općinsko natjecanje iz matematike i plasman na okružno

Petra Vojnić Tunić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; natjecanje iz engleskog jezika *Hippo* plasman na II. razinu

Martina Dulić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00

Luka Vuković – OŠ *Matija Gubec*, Tavankut – Tehnika i tehnologija – kodiranje općinsko natjecanje I. mjesto; okružno II. mjesto i plasman na republičko

Franjo Rudinski – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – XVII. Festival vojvođanske tambure – I. nagrada (ekipno)

Marija Magdalena Huska – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku – nagrađena

Slaven Pećerić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica; državno prvenstvo Mađarske u hokeju na ledu III. mjesto (ekipno)

Sedmi razred

Andrija Mandić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; općinsko natjecanje iz matematike II. mjesto, okružno pohvala; općinsko natjecanje iz fizike III. mjesto; općinsko natjecanje iz biologije III. mjesto; XVII. Festival vojvođanske tambure I. nagrada (ekipno).

Matija Ivković Ivandekić – OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica – uspjeh 5,00; općinsko natjecanje iz kemije I. mjesto; općinsko natjecanje iz fizike III. mjesto; XVII. Festival vojvođanske tambure – I. nagrada (solo) i I. nagrada (ekipno).

Lana Vojnić Hajduk – OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica – uspjeh 5,00; općinsko natjecanje iz kemije III. mjesto.

Lucija Horvatski – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; općinsko natjecanje iz biologije; XVII. Festival vojvođanske tambure – II. nagrada (solo) i I. nagrada (ekipno).

David Šarčević – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; općinsko natjecanje iz matematike i sudjelovanje na okružnom.

Iva Molnar – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; XVII. Festival vojvođanske tambure I. nagrada (solo) i I. nagrada (ekipno).

Ana Marija Horvacki – OŠ *Ivan Milutinović*, Mala Bosna – uspjeh 5,00

Sara Uršal – OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica – XVII. Festival vojvođanske tambure I. nagrada (ekipno)

Luka Marjanušić – OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica – XVII. Festival vojvođanske tambure I. nagrada (ekipno)

Barbara Piuković – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – XVII. Festival vojvođanske tambure I. nagrada (solo); Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku – nagrađena

Osmi razred

Petar Pećerić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; *Goodwill Pharma Szegedi Vizsmű* Mađarska – hokej na ledu republička razina, proglašen za najboljeg igrača

David Kozma – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; đak generacije osnovne škole; općinsko natjecanje iz matematike III. mjesto, okružno natjecanje iz matematike pohvala, općinsko natjecanje iz engleskog jezika III. mjesto i međunarodno natjecanje iz engleskog jezika *Hippo* preliminarna razina

Marija Milodanović – OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin – uspjeh 5,00; đak generacije osnovne škole; Smotra kratkog đakčkog filma *Filmić* sudjelovanje na republičkoj razini.

Teo Margetić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; općinsko natjecanje iz povijesti II. mjesto; općinsko natjecanje iz biologije I. mjesto

Lucija Vukov – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00; đak generacije niže Muzičke škole Subotica; Međunarodno natjecanje duvača *Femus* II. mjesto; Republičko natjecanje iz teorije muzike – pohvala.

Lucia Mamužić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00

Doris Buljovčić – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00

Ana Vukov – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – uspjeh 5,00

Melisa Gadžur – OŠ *Matija Gubec*, Tavankut – učenik generacije osnovne škole

Jasmina Ivković Ivandekić – OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin – Smotra kratkog đakčkog filma *Filmić* sudjelovanje na republičkoj razini

Iva Ivković Ivandekić – OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin – Smotra kratkog đakčkog filma *Filmić* sudjelovanje na republičkoj razini

Nora Mrkaljević – OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin – Smotra kratkog đakčkog filma *Filmić* sudjelovanje na republičkoj razini

Teodora Sudarević – OŠ *Matko Vuković*, Subotica – XVII. Festival vojvođanske tambure I. nagrada (ekipno).

Katarina Vujić – OŠ *Matija Gubec*, Tavankut – općinsko natjecanje u odbojci II. mjesto (ekipno).

Učenici viših razreda mnoga natjecanja nisu mogla provesti do kraja zbog pandemije koronavirusa, te su održane samo općinske i okružne razine u zavisnosti od predmeta, dok neka natjecanja nisu niti održana.

Svi navedeni podaci dobiveni su od Hrvatskog nacionalnog vijeća – Odbora za obrazovanje na temelju predanih lista koje su dostavile škole i odjeljenjski starješine.

Ž.V.

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **David Cvijanov**
 IDEM U ŠKOLU: OŠ *Matko Vuković*, Subotica – 4. razred
 IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: nogomet i plivanje
 VOLIM: moju obitelj, ići na rođendane, putovati i volim životinje
 NE VOLIM: kad netko laže
 U SLOBODNO VRIJEME: idem s prijateljima i obitelji na pecanje
 NAJ PREDMET: matematika
 KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: želim biti vatrogasac, kao moj tata

Dr. Tóth optika

DR. TÓTH

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Povoljno prodajem uramljene slike svjetskih majstora. Informacije na mobitel: 062-868-79-64.

Prodajem strug. Informacije na mobitel: 063-890-42-95.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupaonice, tri štale, svinjci, dvije garaže. Tel.: 064 247-09-49.

Primam u radni odnos zubnog tehničara s iskustvom u Županji, R. Hrvatska. Smještaj osiguran. Informacije na tel.: 00385-95-366-17-67.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel.: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se kuća u centru sela Golubinci, Šimanovačka 14, na parceli 796 K. O. Golubinci koja s parcelom 797 čini jednu cjelinu – plac u građevinskom području, ukupne površine 25a i 14m². Dragan 063-509-902.

Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063-509-902.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, viran-goši, stol, stolice, bunjevačka ruha, marama, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Dvobrazni plug 14, roleri, bunjevačka ruha, papuče, marama i slično, starinska kolijevka. Tel.: 024/528-682.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pripomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem garsonjeru u centru Subotice. Tel.: 065 6081194.

Izdaje se u arendu – zakup poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci, površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063/509-902.

Hitno i povoljno prodajem kuću u Subotici, 107 m². Tel.: 064 18-39-591.

Hitno i povoljno prodajem zemlju u Subotici, 1 h 6 ari. Tel.: 064 18-39-591.

Povoljno prodajem dvosobnu kuću u Mičurinovoj 22, Subotica. Informacije na mobitel: 066-555-49-61.

Prodaju se: dunje, dvije nekoristene perme punjene novim sitnim guščijim perjem i auto Lada Samara '90. (200 eura). Tel.: 024-532570

Prodaje se pneumatska 4. redna sejačica 2016. g. iz Agrije, elektronska sjetva (tri para ploča za kukuruz, suncokret i soju), Lada Samara 90 (150 eu), špediter (150 eu), starinski ormari i sl. Tel.: 024/532570 ili 0600532570.

Prodaje se peč za etažno grijanje na čvrsto gorivo Podvis Knjaževac 30 kw. Tel.: 024 528682.

GRAD SUBOTICA GRADSKA UPRAVA TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

U skladu s člankom 45 a. Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, br. 72/2009, 81/2009 – ispr., 64/2010 – odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 – odluka US, 50/2013 – odluka US, 98/2013 – odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – dr. zakon i 9/2020)

oglašava

RANI JAVNI UVID POVODOM IZRADE

PLANA GENERALNE REGULACIJE IX. ZA ZONU MZ ZORKA

Odluka o izradi navedenog plana je objavljena u *Službenom listu Grada Subotice*, broj 5/2020.

Rani javni uvid bit će održan u trajanju od 15 dana, od 24. kolovoza do 7. rujna 2020. godine radnim danima od 8 do 13 sati u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 204. Tajništvo za građevinarstvo, kao nositelj izrade navedenog plana, organizira rani javni uvid u cilju upoznavanja javnosti s općim ciljevima i svrhom izrade navedenog plana, mogućim rješenjima za razvoj prostornih cjelina, mogućim rješenjima za urbanu obnovu kao i efektima planiranja.

Pozivaju se tijela, organizacije i javna poduzeća koji su ovlašteni utvrđivati uvjete za zaštitu i uređenje prostora i izgradnju objekata da daju mišljenje u pogledu uvjeta i neophodnog opsega i stupnja procjene utjecaja na životni okoliš.

Pravne i fizičke osobe mogu dostaviti primjedbe i sugestije u pisanoj formi Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), Trg slobode 1, od 24. kolovoza do 7. rujna 2020. godine.

Primjedbe i sugestije pravnih i fizičkih osoba koje evidentira nositelj izrade mogu utjecati na planska rješenja.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 25. 8. 2020.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

INTERNET + TELEVIZIJA + TELEFON

Astra
Telekom

STANDARD
MIX PAKETI

024 555 765

Karadordev put 2, Subotica
www.stratelekom.com

AUTOR KRISTIJAN SEKULIĆ 19	TONA NOSAČ STRJELICA		SELO U BAČKOJ STUDENAC, KLADENAC		HEBREJSKI POZDRAV SELO U GRČKOJ		KOMPANIJA ZA IZRADU PLA- STIKE U BEČU RUS. GLUMICA GREŠINA		NEUTRON SPREMITI NEŠTO NA SIGURNO
KUTLJA ZA DRŽANJE CIGARETA									PRIVO SLOVO
DIO MENSTRUJA- LNOG OKLUSA									
BANSKA UPRAVNA OBLAST									SLOVENSKI PIJESNIK ŽUPANČIČ 1878 - 1949
NAZIV HIMNE CRNE GORE									
SLUŽBENA KRATICA VALUTE SRI LANKI				SALZBURGER NACHRICHTEN RAZUM			TO (ENG.) ZAJEDNIČKO SVOJSTVO, SličNOST		
SLUŽBENI MEĐUNAROD. INTER. DOMEN AUSTRALIJE			URBANJ		IZNENADNI PREOKRET	JEDAN TROCIFRENI BROJ SKRAĆENICA			
COMPUTER TOMOGRAPHIE			SELO U BANATU DI O KONJSKE OPREME						
	PROZORSKO OKNO, ZAKLOPAČ, ŠTITIČNIK OKA	PRIVI SAMOGLASNIK		BROTHER U SLANGU JAPANSKI NOGOMETNAŠ TAKUMA				INTERACTIVE INVESTOR	KOŠARKAŠKI KLUB
KEMIJSKA OZNAKA ZA KALIJ		SELO U SRBIJI NJEVELIKI							
ANTE MARINKOVIĆ			ČIN U HRVAT. VOJSCI INDUSTRIJSKA BILJKA						
PALACA PALLADIUS (LAT.)								PRIVI I TREĆI SAMOGLASNIK	MATEJ SABANOV
AMERIČKO MUŠKO IME					CENTRE STAGE ARTIST MANAGEMENT				
BISKOP (HRV.)					SVETA GORA U GRČKOJ				

VODORAVNO: T, Š, T, N, TABAKERA, OVULACIJA, BANOVINA, ONAMONAMMO, LKR, SN, IT, AU, U, STO, CT, MOKRIN, A, BRO, K, MARADIK, AM, SATNIK,
 PALATIO, ALAN, CSAM, KINO, ATOS
 OKOMITO: TOBOLAC, KAPAK, TAVANKUT, MALI, BUNAR, AM, LAN, ŠALOM, UM, ASANO, KAVOS, OBRAT, TECINN, KRATICA, RINA, SRODNOST, NAJ-
 AMITI, II, AO, A, OTON, KK, MS

REŠENJE

Nogomet

Kup Vojvodine

Čonopljanci bez polufinala

ZRENJANIN – U utakmici četvrtfinala *Kupa Vojvodine* u Zrenjaninu su se sastali *Radnički* i *Sloga* iz Čonoplje. U zanimljivoj i efikasnoj igri bolji su bili domaćini i rezultatom 4:2 (3:0) plasirali se u polufinale. Novi srpskoligaš *Sloga* poražen je od ekipe iz najužeg kruga kandidata za najviši plasman u istom rangujtećanja. Domaćini su započeli silovito, pa su u prednost došli već u 7. minuti, povećali ju dvadesetak minuta kasnije, a do kraja prvog poluvremena još jednim, trećim pogotkom, nagovijestili su sigurnu pobjedu. Gosti su tek u nastavku uspjeli uspostaviti ravnotežu, međutim, nakon još jednog pogotka Zrenjaninaca bilo je kasno za povratak u igru. Čonopljanci su u finišu, zgodićima **Makara** u 83. i **Rančića** u 89. minuti jedino uspjeli ublažiti debakl.

Srpska liga Vojvodina

Na otvorenju sezone bez pogodaka

SUBOTICA – Na otvorenju sezone, pred praznim gledalištem zbog covid-19 *Bačka 1901* je na domaćem travnjaku u utakmici protiv *Omladinca* iz Novih Banovaca osvojila polovicu plijena. U igri bez pogodaka najneuposleniji igraći bila su obojica vratara. Napadaći i jedne i druge ekipe još nisu podesili ciljnik i najzaslužniji su što se mreže nisu tresle. Domaćini su utakmicu otvorili vrlo eksplozivno, no, gosti su izdržali početni pritisak i ubrzo uspostavili ravnotežu. U prvom poluvremenu igralo se prosjećno, zabilježena je jedino stopostotna prigoda **Vujoševića** u 40. minuti. Na veliku žalost domaćina, promašio je okvir vrata. I u nastavku nije bilo nikakvih promjena. Igralo se na prostoru između dva šesnaesterca, pa vratari i dalje nisu imali potrebe ozbiljnije intervenirati. Tek u 74. minuti zabilježena je još jedna Vujoševićeva idealna prigoda, no, u situaciji oći u oći s gostujućim vatarom, traljavo je šutirao, pa se rezultat nije mijenjao. Tri minute kasnije iz slobodnjaka sa 16 metara **Glišović** je pogodio gredu. Ni gostujući napadaći se nisu iskazali, pa propuštene prigode *Baćke 1901* nisu kažnjene. Domaćinima za utjehu ostaje konstataćija da su bili bolja ekipa, no, bez zgoditaka se ne osvajaju bodovi. U narednom kolu Subotićani će gostovati u Vršču.

Podjela bodova na srpskoligaškom debiju

ČONOPLJA – Novi srpskoligaši *Sloga* iz Čonoplje i *Kozara* iz Banatskog Velikog Sela na otvaranju sezone 2020./21. odigrali su međusobni meć bez zgoditaka. Iako je domaćin imao inicijativu svih 90 minuta, gosti su uspjeli ostati neporaženi, ponajprije zahvaljujući najboljem pojedincu susreta, vataru **Đakoviću**. O borbenosti svjedoći veliki broj dodijeljenih kartona. Nogometašima *Sloge* arbitar je pokazao pet, Banaćanima šest. Čonopljanci

su posljednjih 25 minuta odigrali bez **Bajćeva**, iskljućenog zbog dvije javne opomene, zaslužene zbog bezobzirnih startova. Domaćini su u ofenzivnoj igri stvorili četiri stopostotne prigode, međutim, gostujući vatar je bravuroznim intervencijama saćuvao svoju mrežu. Kako stari trener **Aleksandar Lazarević** ne posjeduje licencu za vođenje seniora, nakon utakmice ekipu *Sloge* je preuzeo Apatinac **Dragi Bogić**. Lazarević će i dalje raditi u klubu do stjecanja licence. Čonopljanci će u narednom kolu gostovati u Perlezu, kod ekipe *Vojvodina 1928*.

Podjela bodova najpravednija

NOVI KOZARCI – Na otvorenju nove sezone borbeni igraći *Slobode* uspjeli su na domaćem travnjaku rezultatom 1:1 (1:0) oćiknuti bod papirnatom favoritu, *Radnićkom 1912* iz Sombora. Domaćini su igrali otvoreno i vrlo borbeno od početka utakmice, pa su već u 19. minuti došli u prednost. Prvu dionicu favorizirani Somborci odigrali su dosta indolentno, trgli su se tek u nastavku. Nakon kornera u 68. minuti u gužvi se najbolje snašao kapetan gostiju **Goronjić** i poravnao. Najbolju prigodu na cijelom meću imao je prićuva Somboraca **Antonić** u 5. minuti zaustavnog vremena, međutim, snažno je šutirao visoko preko vrata domaćih. Sve u svemu, neodlućno je najpravićniji ishod ovog meća. U narednom kolu Somborci će ugostiti ekipu *Borca* iz Sakula.

Vojvoćanska liga Sjever

Kraj petnaestomjesećnog posta

SOMBOR – Na otvorenju sezone 2020./21. *Radnićki* iz Sombora je na svojem travnjaku svladao ekipu *Vrbasa* rezultatom 2:0 (1:0). Kuriozitet je što je Somborcima nakon 15 mjeseci posta ovo i prva ligaška pobjeda. Domaći su utakmicu otvorili sustavnim napadima, a dobru igru krunisali su majstorskim pogotkom **Lućića** u 39. minuti. Nakon munjevitve akćije Somboraca umješno je lob udarcem prebacio vratara Vrbašana i doveo svoju ekipu u zasluženu prednost. Gosti su se u nastavku otvorili, imali su i svoja razdoblja igre, ali su Somborci bili daleko konkrećniji. Nakon nekoliko zapucanih prigoda, u 78. minuti su riješili sve dvojbe. Moćda i najljepšu akćiju na utakmici zgoditkom je okrunio daroviti **Krunić**. U narednom kolu *Radnićki* na krilima ove pobjede odlazi na gostovanje u Crvenku.

Bez pogodaka u Tavankutu

TAVANKUT – Na otvorenju sezone u Tavankutu vićeno je sve što nogomet moće pružiti, osim pogodaka. Ekipa *Bajše* nije se došla braniti, pa se igralo obostrano otvoreno i napadaćki. Ceh oštroj igri platili su domaćini, pa su od 50. minute igrali bez iskljućenog **Bojana Kujundžića**. Ni to ih nije sprijećilo u napadima, a desetorica na travnjaku borbenošću je nadoknadila odsustvo iskljućenog suigraća. Tijekom igre svaki takmac je imao svoje vrlo izgledne prigode, ali su obojica vratara bila na visini svojih zadaća. Gosti su najizgledniju prigodu imali u sudaćkoj nadoknadi, ali je sigurnom intervencijom Tavankućane od pora-

za spasio odlični vratar **Lebović**. U narednom kolu *Tavankut* će gostovati kod *Vojvodine* iz *Tovariševa*.

Apatincima bodovi u finišu

APATIN – Na otvorenju sezone u Apatinu *Mladost APA* je u finišu svladala žilavu ekipu *Hercegovca* iz Gajdobre rezultatom 2:0 (0:0). U prvom poluvremenu igralo se ravnopravno, a vratar domaćina **Jeličić** istaknuo se obranom penala. U nastavku je do izražaja došla bolja tjelesna pripremljenost domaćina, a sva tri boda osigurali su im pogocima u 81. i 88. minuti **Pešić** i **Mišković**. U narednom kolu Apatinci će gostovati u Bajši kod istoimene ekipe.

Područna liga Sombor

Preokret za pobjedu

BAČKI GRAČAC – Na otvorenju sezone nogometaši somborskog ŽAK-a gostovali su na vrućem terenu u Bačkom Gračacu i neočekivano zabilježili pobjedu protiv *Borca* rezultatom 2:3 (2:1). Početak utakmice nije nagovještavao ništa dobro za goste. Već nakon pola sata igre domaći su imali prednost od 2:0, ali je samo dvije minute kasnije **Milanović** prekrasnim pogotkom smanjio na 2:1, što je bio i rezultat prvog poluvremena. *Željezničari* su u nastavku zaigrali na sve ili ništa, kako bi nadoknadili zaostatak i vratili se neporaženi s ovog neugodnog gostovanja. Utakmicu su potpuno preokrenuli za nepunih deset minuta. Poravnao je **Jovanović** na isteku punog sata igre, a **Hoscieslavski** je u 69. minuti postavio konačni rezultat utakmice. ŽAK će u narednom kolu ugostiti ekipu *Radnički 1918* iz Ratkova.

Poraz na startu

PARAGE – U prvom ovosezonskom kolu *Tvrđava* iz Bača poražena je na gostovanju u Paragama od vrlo solidne ekipe *Budućnosti* rezultatom 2:0 (1:0). U ne pretjerano zanimljivoj utakmici domaćin se trudio onoliko koliko mu je bilo potrebno za sigurnu pobjedu, a sveukupni dojam je da su nogometaši *Tvrđave* izvjesili bijeli barjak i prije početka utakmice. Bačani će u narednom kolu ugostiti ekipu *Zadrugara* iz Srpskog Miletića.

Područna liga Subotica

Goleada u Bajmaku

BAJMAK – U prvoj ovosezonskoj utakmici *Radnički 1905* je na svojem travnjaku zabilježio pobjedu protiv AFK iz Ade rezultatom 4:3 (1:0). Prvo poluvrijeme završeno je minimalnom prednošću domaćina, a u nastavku su vratari obiju ekipa kapitulirali ukupno šest puta. Nakon ove utakmice Bajmačani su prezadovoljni, jer su osvojili cijeli plijen protiv uvijek neugodnog protivnika. U narednom kolu *Radnički 1905* će gostovati u Tornjošu, kod istoimene ekipe.

Ispuštena pobjeda

ĐURĐIN – U prvoj ovosezonskoj utakmici *Đurđin* je na svojem travnjaku prepustio bod ekipi *Proleter*a iz Njegoševa, uz rezultat 1:1 (1:0). Domaćini su utakmicu otvorili uvjerljivije, a od nekoliko izglednih situacija pred gostujućim vratima uspjeli su realizirati svega jednu. Blagu inicijativu imali su i u nastavku, međutim gosti su im u jednom od kontranapada uspjeli zatresti mrežu za konačnu podjelu plijena. U narednom kolu Đurđinčani će gostovati u Kucuri, kod ekipe *Iskre*, koja je na startu zabilježila poraz od 0:7.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA

Golovi

Prvak *Dinamo* pobjedom od čak 6:0 nad *Lokomotivom*, drugim hrvatskim predstavnikom u kvalifikacijama Lige prvaka, silovito je ušao u novu prvenstvenu sezonu 1. HNL. Ništa manje efikasna nije bila ni *Gorica*, koja je protutnjala kroz Varaždin (5:1), pa su ljubitelji hrvatskog klupskog nogometa na samo dva susreta mogli vidjeti cijeli tucet pogodaka. Ako se po jutru dan poznaje, onda bi sezona 2020./21. trebala biti i više nego obećavajuća. Nadaju se tome ponajviše u redovima splitskog *Hajduka*, koji je, istina teškom mukom, na Poljudu svladao *Istru* (2:0), jer protekle sezonu i katastrofalno peto mjesto žele što prije pospremiti u duboki zaborav. I *Rijeka* je, također uz mnogo poteškoća, startala pobjedom protiv novog ligaša *Šibenika* (2:1), pa su tri od četiri najveće hrvatske momčadi uspjele upisati sto-postotni bodovni učinak u prvom kolu. Jedino je *Osijek* prosuo mlijeko na svom travnjaku protiv *Slavena* (0:0) i uspio zabilježiti samo mršavi domaći bod.

Ipak, susreti 1. kola Prve hrvatske nogometne lige ostali su pomalo u zapečku završnice Lige prvaka koja se igra na neutralnom terenu u Portugalu. Jer rezultati su pomalo nevjerovatni i za velika-europskog i svjetskog nogometa više nego zastrašujući. *Bayern* je uništio *Barcelonu* (8:2) nanijevši joj vjerojatno najbolniji poraz u modernijoj povijesti kluba. Na istoj strani ždrijeba *Lyon* je uništio snove *Manchester Cityja* (3:1) i »na tribine« poslao *Juventusa* poslao još jednog pretendenta za naslov. Nešto ranije plasman u polufinale izborio je PSG, doslovno golovima u posljednjim trenucima susreta protiv *Atalante* (2:1) i još jedno veliko iznenađenje ove sezone, *Leipzig*, koji je bio bolji od madridskog *Atletica* (2:1).

I sad bi netko možda primijetio kakve sve ove veze ima s hrvatskim nogometom kome je inače ova rubrika od samog svog starta i namijenjena. Ima, ima... i to jako velike. Jer oni koji malo bolje prate najvažniju sporednu stvar na svijetu mogli su vidjeti pogodak **Pašalića** (*Atalanta*) i **Perišića** (*Bayern*), a nije zgoreg ni spomenuti i gol **Olma**, Španjolca koji ima i hrvatsku putovnicu i koji je nogometno stasao upravo na terenima 1. HNL-a.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Ljeto u Vojvodini

Iz Ivković šora

Iđište

Piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi. Jevo, malkoc da vam se pofalim. Tako mi već bilo sramota, stalno se divani o našoj lipoj Vojvodini: te vaka varoš ova, te naka varoš ona, a ja skoro nisam nikad dospio ni u jednu redovno. Samo niki protrčavo, žuri vamo žuri onamo a nikad da kugod čovik obađem i vidim šta zapravo tamo ima. Dica mi se sitila pa vele: »Ajte, bačo, eto i mi malkoc dospili pa da odemo u nedilju u Sombor«. Dabome, di neg u Sombor. Stare knjige pišu da je nas Bunjevce, kad smo došli iz starog kraja, baš taj Sombor zdravo lipo privatio, pomago dok se nismo snašli, razišli i skućili. A i uvijek mi se sviđala ta Zvonkova pisma »U tem Somboru«. Ne mora bit ni šunke, samo nek ima kudgod proć i šta vidit, a Sombor borme ima. Oma kad smo stigli, našli smo misto za ostavit limuzinu oma priko puta Rvackog doma, jel ja pravo da vam velim samo do tamo i znam cigurno doć a da ne zalutam, jel Sombor vam nije borme mala varoš. Obašli smo borme i varošku mijanu, i »Stari fijaker« i sve vridnije spomenike u Somboru, a ne mož vam opisat borme kako je lipo. Ta korza njim je dvared lipča od naše, a vamo ništa nije staro porušeno već lipo sačuvano i sve pofarbano i pomolovano. Oma sam se sitio kako je kod nas porušeno fajn stari kuća po varoši jel kažu izašo njim vik, a opravljene ove nove od cakla i pleva. Te će trvat oj-joj-joj kobjage duže. Na korzi nam same banke, nema čovik di glavu turit da se oladi a kadgod bile lipe mijane i restorani »Zagreb«, »Beograd«, Dom JNA, Klub umetnika, pozorište... Doduše, opravljeno je novo pozorište, al kad će proradit to sam Bog zna. Ko zna očemo l mi matoriji to i doživit. A ne mož vam nadivanit koliko mi žao i krivo, čeljadi moja, što se i ove naše manifestacije, rađenje risa s vršalicom, pa dužijance po selima, pa naša lipo povorka nisu ove godine ni održale kako Bog zapovida i kako je velečasni Blaško Rajić zamislio već sve niko zakukuljeno, zamumuljeno, potijo... Kugod da se sakrivamo od koga, ne zna niko od običnog svita ništa a ondak odjedared objavljeno: »Održano«. Tamo vidiš koje čeljade i par odiveni u nošnju i gotovo. Niki dan sam se i s popom posvađo, božem prosti, pa pitam jel je to samo za izabran broj svita kad se ne zna dalje već samo kad se svrši. On me počo ružit, veli da me nije vidio na misi ni na jednoj dužijanci. A kako da me vidite, velečasni, kad nisam ni znao da će bit održano? Sve mi to liči na onu pripovitku kad su zvali kuma na disnotor na prelo, a onda zaključali vrata. Sutradan ga pitaje zašto nije došo, a on veli: »Nisam mogo kad sam poljubio dovratke«. A i ove fantazije mi već na vr glave. Gledim na televiziji: niki velik vašar se održava, svi se smiju, makina ni od korova, tušta svita. E, to mož, a sto deseta dužijanica ne mož. Neg, ne vridi kukat, daće Bog, pa će i to proć. Ko doživi, imaće šta pripovidat a ja borme moram ić posređivat bašču. Ova vitrina mi iskrivila tačke u paradički, pa sva leži na zemlji i trune. Ako to Jela vidi, biće meni i »Starog fijakera« i dužijance. Ajd, zbogom, čeljadi.

Bač Ivin štodir

Došo pajta izdaleka

piše: Ivan Andrašić

Dočeko bač Iva i dan ka došo njegov stari pajtaš Marka z drugoga kraja svita. Džaba ga čeko dan ranije, nisu bili u sporazumu. Marka mu tuko depešu, al se malo prisapijo za dane, izašlo mu iz glave da jednoga izgubi brog razlike u vrimenu novomu i nonomu kraju svita. Tako bač Ive jučerašnji dan prošo uludo. Čeko Marku, čeko, al ga ni ni dočeko. Lego spavat, svaj u brige. Cilu noć se privrto po krevetu, popijo i jednu medecinunikako damu dojde san na oči. Jedva dočeko da svane. Ščim se zabililo, oma se digo, obrijo i nameriso, veli možda se zadržo tamo di stigo na eroplanu, pa i on čeka da svane, možda Marka ne volji tirat lemuzinu noćom. A znade da će, ščim sleti, otit u jedan dućan što daje u kiriju svakake lemuzine i uzet najveću što imu. Oduvik voljijo bit komotan, a ima ga, vada više o metera. A ruku na srce, može mu se, pa neće vada u rođeno selo dojt ko kaki krpež. Oma nikako potli sedam, vada se istom pošta otvorila, niko rda na vraci. Bač Iva odrezijo, poštaš nosi novu depešu. Naškobijo se ko friška mlada, veli da se ne mora ništa brinit, Markin eroplan stigo još sinoć, al se ni tijo oma kretat na put, neg prispavo u velikomu bircuzu di se izdaju sobe u kiriju i ima svakaki čuda za pojist, pa će se odnud krenit oma potli fruštuka. U njevo selo će dojt oko podne. Bač Ive spo kamen sa srca. Jedino se malo čudijo kako poštaš to sve znade, a kuferta izgleda ko da ni ni otvarana. Ni tijo sotim lupat glavu, neg oma njegove reko da metne vodu, a on ošo u stražnji dvor uvatit pitla što ga čuvali za vaku priliku. Našo i prolitos ostaviti papak o nikake krmačentine, pomišaće njega i pitla u kotlić, a njegova će zamisit rizanaca u sami jaja. Znade da pajtaš Marka tako štogoda najviše volji. A ka dojde vamo na urlab, ne zna se iznajidat ni drugi starovircki jila. Već znade da će njegova vi dana praviti i nasuvu kompirma i gomboca i tašaka, a više put će morat praviti i suparni, pa metnit lokšica i natrzat valjušaka. Očupali pitla, bač Iva ga rastrenčiro, pa i njega i papak lipo isiko testericom za meso, podložijo i metnijo sve u kotlić da se duncuje. Ko da bijo šugav, vraganajs put izlazijo naskak i izgledo Marku. Vrime nikako da mu projde. Malo se cigro i sa Taksom, baco mu kočanje, a vaj ji donašo. Paprikaš samo što ni bijo gotov, naskaku se sustavila lemuzina. Vraca se otvorila, a Marka, naki krupan, unišo u gank. Bač Iva se zapiljijo u njega, a Taksa mu se već sto umiljavat i pružat mu šape na čakšire. Marke to ni smetalo, samo ga gladijo između ušiju, a onda ga uvatijo za šape, pa ko da su cigrali. Samo jim još tamburaši falili. U tomu i bač Iva stigo do nji. Pajtaši se zapiljili jedno u drugo. Ostali tako vada minutdva, obadva pušćali i suzu. Jako se stegli. Nisu ništa divanili, al se, ko i u dičji dana jako dobro razumili. I jednomu i drugomu u momentu svašta proleto kroz glavu. I 5 deka ni zeleni, papreni bombona iz dućana, što ji dilili ko braća i sapuna što kuvale njeve bake i bundivare iz starovircke peći... u tomu iz kujne izašla i bač Ivina i samo ji dugo gledala. Zasuzila i ona.

NARODNE POSLOVICE

Ako se ne pripremiš za pobjedu, pripremi se za poraz.
Ništa nije više opasno od poduzetnog neznanja.
Potisnuta srdžba može nas otrovati kao i najokrutnije riječi.
Pravi sastojak prave veličine jest posvemašna skromnost.

VICEVI, ŠALE...

Razgovaraju otac i kćer:

- Tata, čujem da si u poslu. Ako treba, može doći moj muž pomoći ti.
- Ljubi te tata, ali on nam je najviše pomogao prije 20 godina kad je tebe oženio. Ne moramo ga više maltretirati.

Pričaju dvije susjede:

- Odavno si razvedena, nije ti teško bez muža?
- A ne, dobri su mi i ovi vaši.

Žena pita svog muža:

- Zašto si me noćas u snu nazvao Jovanka?
- Sanjao sam da sam Tito.

MUDROLIJE

Postoje dvije vrste ljudi na svijetu – oni koji daju i oni koji uzimaju. Oni koji uzimaju možda bolje jedu, ali oni koji daju bolje spavaju.

Ono što se smatra tvrdoglavošću kad je cilj loš tumači se kao upornost kad je dobar.

Nađi vremena za smijeh, to je melodija duše.

Vremeplov – iz naše arhive

Subotički tamburaši – Požega 2003.

**PETAK
21.8.2020.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:08 Gradionica vrtova: Dražen, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:28 Diva, telenovela
13:17 Dr. Oz
13:59 I to je Hrvatska: TV toranj Sljeme
14:16 Heartland
14:59 Bajkovita Hrvatska: Klis
15:11 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:17 I to je Hrvatska: TV toranj Sljeme
17:34 turizam.hrt
18:09 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
20:05 Jesen u New Yorku, film
21:52 Dnevnik 3
22:27 Slom, američko-njemački film
00:19 Milijarde
01:17 Dr. Oz
01:59 Dnevnik 3
02:25 Gradionica vrtova: Dražen, dokumentarna serija
02:55 Betty i njezine dijagnoze
03:38 Heartland
04:20 Skica za portret
04:24 turizam.hrt
04:54 Dnevnik 2
05:36 Diva, telenovela
05:20 Kultura s nogu
05:48 Regionalni dnevnik

06:32 Juhuhu
06:33 Tri prijatelja
08:35 Zmajčik Kokos
08:48 Ne-Ne, crtana serija
08:54 Medo Grizli i male napasti, crtana serija
09:02 Gladijatorska akademija, crtana serija
09:27 Inspektor Gadget
10:20 H2O: Uz malo vode!
10:49 Tajni život zoološkoga vrta
11:36 Istina ili mit: Krema za sunčanje opasnije su od samog sunca
11:50 Ona je tako zabavna, američko-njemački film
13:21 Cesarica - HIT srpnja
13:31 Madre Teresa 1, španjolsko-britansko-talijanski film
15:07 Renovacija na prepad

15:50 Cesarica - HIT srpnja
16:00 Regionalni dnevnik
16:42 Bitange i princeze
17:20 Nogomet, Liga prvaka - četvrtfinale: Leipzig - Atletico M., snimka
19:03 Inspektor Gadget, crtana serija
19:31 POPROCK.HR
20:06 Srednjom Amerikom pješice, dokumentarna serija
21:00 5.com s Danielom: Indira Levak i Igor Vori
22:01 Neustrašiva, serija
22:51 Dobra borba
23:47 Obiteljski zločini
00:29 Graham Norton i gosti
01:17 Madre Teresa 1, španjolsko-britansko-talijanski film
02:47 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
22.8.2020.**

06:32 Klasika mundi: Orkestar Nacionalne Akademije Santa Cecilia iz Rima pod ravnanjem Sir Antonija Pappana izvodi Mahlerovu 9. simfoniju
07:58 Put do Santa Fea, film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:09 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:26 Madre Teresa 2, španjolsko-britansko-talijanski film
13:57 Istrage prometnih nesreća
14:27 Prizma
15:14 Zapisano u kostima
15:49 Gospa od Vrpolja - Ona koja okove skida
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik: Žučeli dubrovački
17:38 Lijepom našom: Vinkovci
19:00 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Vincent, američki film
21:46 Loto 7 - izvještaj
21:50 Dnevnik 3
22:22 Na kraju dana, britansko-američki film
00:34 Put do Santa Fea, film
02:01 Dnevnik 3
02:27 Madre Teresa 2, španjolsko-britansko-talijanski film
03:54 Skica za portret
04:06 Manjinski mozaik: Žučeli dubrovački
04:21 Gospa od Vrpolja -

Ona koja okove skida
05:14 Dnevnik 2
05:56 Lijepom našom: Vinkovci

05:46 Regionalni dnevnik
06:29 Juhuhu
06:32 Tri prijatelja
08:36 Zmajčik Kokos
09:46 Vrijeme je za priču
10:12 EBU drama: Najkraći put do Brazila, Japan
10:57 Marija Bistrica: Velika Gospa - misa, prijenos
13:04 Vrtlarica
13:37 Lidijina kuhinja
14:02 Cesarica - HIT srpnja
14:10 Inspektor Montalbano
16:00 Regionalni dnevnik
16:25 Cesarica - HIT srpnja
16:30 Stani u Lici: Udbina, dokumentarna serija
16:56 Sportski trenuci za pamćenje: Rukomet SP - 2003.: Hrvatska - Španjolska: polufinale
19:00 Inspektor Gadget, crtana serija
19:14 Glazbeni Top20
20:05 Nogomet: Liga prvaka
20:50 Nogomet, Liga prvaka: Manchester City - Lyon, 1.pol., prijenos
21:46 Nogomet: Liga prvaka
22:00 Nogomet, Liga prvaka: Manchester City - Lyon, 2.pol., prijenos
22:57 Nogomet: Liga prvaka
23:21 Varalice
00:06 Obiteljski zločini
00:51 Graham Norton i gosti
01:38 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
23.8.2020.**

07:35 Tunika, američki film
09:47 Biblija
09:58 Orosavlje: Misa, prijenos
11:06 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:02 Apsurdistan: Most u grlu, dokumentarna serija
14:53 I to je Hrvatska: Korzo
15:12 Priča o nama s Morganom Freemanom
16:03 Mir i dobro
17:00 Vijesti u 17
17:21 I to je Hrvatska: Korzo
17:39 Lijepom našom: Vinkovci
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6

20:05 Destinacija: Hrvatska, emisija o turizmu
20:30 Loto 6 - izvještaj
20:32 Djeca Mediterana
21:26 Mijenjamo svijet: Sjeme pobune
22:20 Dnevnik 3
22:53 Tunika, američki film
01:04 Apsurdistan: Most u grlu, dokumentarna serija
01:55 Dnevnik 3
02:21 Fotografija u Hrvatskoj
02:31 I to je Hrvatska: Korzo
02:44 Destinacija: Hrvatska, emisija o turizmu
03:09 Dnevnik Woodstocka, glazbeno-dokumentarna serija
04:09 Lijepom našom: Vinkovci
05:22 Dnevnik 2
06:04 Split: More

05:55 Regionalni dnevnik
06:23 Juhuhu
06:24 Tri prijatelja
08:34 Grubzon, crtani film
09:01 Grubzončica
09:29 Luka i prijatelji: Autohtone domaće životinje
09:57 Grantchester
10:47 Tko ubija u Brokenwoodu
12:21 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
13:25 Salamon i kraljica od Sabe, američki film
15:49 Poldark
16:50 Naučite to i mog ljubimca
17:18 Sportski trenuci za pamćenje: Rukomet SP - 2003., finale: Hrvatska - Njemačka
19:01 Tomislav Bralić i klapa Intrade, 2.dio
20:05 Bezdan, američki film
22:25 Katarina Velika - Uzlet
23:20 Varalice
00:04 Dnevnik Woodstocka
01:02 Graham Norton i gosti
01:52 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
24.8.2020.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:21 Betty i njezine dijagnoze
11:09 Croatia's Finest - Dhrub Baker: Iz Hrvatske s ljubavlju - Biograd/Trogir/Rogoznica
11:34 Upoznajmo Hrvatsku - zaronite s nama: Sveti Jerolim noć - Brijuni

12:00 Dnevnik 1
12:27 Diva, telenovela
13:16 Dr. Oz
13:57 I to je Hrvatska: Mamutica
14:14 Heartland
14:56 Bajkovita Hrvatska
15:09 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:19 Žrtve ljubavi, serija
18:09 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
20:05 Divlja priroda
Baltičkog mora: Između Danske i Latvije
20:58 Lice stranca - u sjećanje na Arsena Dedića
22:32 Dnevnik 3
23:06 Milijarde
00:03 Žrtve ljubavi, serija
00:49 Dr. Oz
01:29 Dnevnik 3
01:55 Na vodenome putu
02:50 Betty i njezine dijagnoze
03:34 Heartland
04:16 Fotografija u Hrvatskoj
04:30 Upoznajmo Hrvatsku - zaronite s nama: Sveti Jerolim noć - Brijuni
04:35 Croatia's Finest - Dhrub Baker: Iz Hrvatske s ljubavlju - Biograd/Trogir/Rogoznica
04:59 I to je Hrvatska: Mamutica
05:10 Dnevnik 2
05:52 Diva, telenovela

04:55 Peti dan
05:55 Riječ i život
06:28 Tri prijatelja
08:51 Medo Grizli i male napasti, crtana serija
08:58 Gladijatorska akademija, crtana serija
09:23 Inspektor Gadget
09:50 Mali princ
10:16 Djeca Mediterana
11:15 Bezdan, američki film
13:36 Deset dana bez mame, talijanski film
15:13 Renovacija na prepad
16:00 Regionalni dnevnik
16:44 Na vodenome putu
17:36 Bitange i princeze
18:20 TV Bingo
19:02 Inspektor Gadget
19:31 POPROCK.HR
20:05 Mjesto koje zovem dom
21:00 Istina, američko-australski film
23:05 8 milimetara, američko-njemački film
01:05 Graham Norton i gosti
01:53 Deset dana bez mame, talijanski film
03:24 Noćni glazbeni program

UTORAK 25.8.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:08 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
11:33 Upoznajmo Hrvatsku - zaronite s nama: Rt Lenga - otok Mljet
12:00 Dnevnik 1
12:27 Diva, telenovela
13:18 Dr. Oz
14:00 I to je Hrvatska: Državna ergela Đakovo
14:16 Heartland
14:58 Bajkovita Hrvatska: NP Kornati
15:11 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:17 Anne od Zelenih zabata
18:09 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
20:05 Divlja priroda
Baltičkog mora: Između Estonije i Finske, dokumentarna serija
20:58 Predsjednik, dokumentarna serija
21:55 Novine
22:53 Dnevnik 3
23:27 Milijarde
00:26 Anne od Zelenih zabata
01:19 Dr. Oz
02:00 Dnevnik 3
02:26 Na vodenome putu
03:10 Betty i njezine dijagnoze
03:53 Heartland
04:35 Skica za portret
04:43 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
05:09 Dnevnik 2
05:51 Diva, telenovela

05:00 Izvan formata
05:49 Regionalni dnevnik
06:33 Juhuhu
06:34 Tri prijatelja
09:09 Gladijatorska akademija, crtana serija
09:58 Juhuhu
10:01 Mali princ
10:28 Divlja priroda
Baltičkog mora: Između Danske i Latvije
11:19 Cesarica - HIT srpnja
11:28 Istina, američko-australski film
13:34 Savršena veza, film
15:13 Renovacija na prepad
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Na vodenome putu
17:31 Bitange i princeze
18:08 Kuhan i pečen
19:05 Inspektor Gadget
19:30 POPROCK.HR
20:05 Mjesto koje zovem dom
21:00 Ponovno ljubav, američko-kanadski film
22:46 Albert Nobbs, britansko-irsko-francusko-američki film
00:38 Graham Norton i gosti
01:24 Savršena veza, film
02:54 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 26.8.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Globalna Hrvatska HTV
12:00 Dnevnik 1
12:29 Diva, telenovela
13:21 Dr. Oz
14:09 Heartland

14:52 Bajkovita Hrvatska: Veliki Tabor
15:05 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:18 Anne od Zelenih zabata
18:12 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Divlja priroda
Baltičkog mora: Između Finske i Švedske
20:58 Loto 7 - izvještaj
21:00 Predsjednik, dokumentarna serija
22:00 Novine
22:55 Dnevnik 3
23:27 Milijarde
00:24 Anne od Zelenih zabata
01:14 Dr. Oz
01:54 Dnevnik 3
02:20 Dva-tri dana u gradu: Bruxelles
03:10 Betty i njezine dijagnoze
03:55 Heartland
04:40 Fotografija u Hrvatskoj
04:50 Bajkovita Hrvatska
04:56 Skica za portret
05:11 Dnevnik 2
05:53 Diva, telenovela

05:20 Što je klasik?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Tri prijatelja
10:09 Mali princ
10:29 H2O: uz malo vode
10:59 Divlja priroda
Baltičkog mora
11:54 Ponovno ljubav, američko-kanadski film
13:39 Muse des Mörders, austrijsko-njemački film
15:09 Renovacija na prepad
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Dva-tri dana u gradu: Bruxelles

17:40 Bitange i princeze
18:20 Nogomet, Liga prvaka: polufinale, snimka utakmice od utorka
20:05 Nogomet: Liga prvaka
20:50 Nogomet, Liga prvaka: polufinale, prijenos
22:55 Nogomet: Liga prvaka
23:20 Deset godina, film
00:57 POPROCK.HR
01:32 Graham Norton i gosti
02:22 Muse des Mörders, austrijsko-njemački film
03:50 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 27.8.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Samson, kišobran, suncobran
12:00 Dnevnik 1
12:29 Diva, telenovela
13:21 Dr. Oz
14:09 Heartland
14:52 Bajkovita Hrvatska: Hum - najmanji grad na svijetu
15:05 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:18 Anne od Zelenih zabata
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6
20:05 Tko želi biti milijunaš?
20:55 Loto 6 - izvještaj
21:00 Predsjednik, dokumentarna serija
22:00 Novine
22:55 Dnevnik 3
23:31 Milijarde
00:31 Anne od Zelenih zabata

01:16 Dr. Oz
01:56 Dnevnik 3
02:22 Dva-tri dana u gradu: Barcelona, dokumentarna serija
03:12 Betty i njezine dijagnoze
03:57 Heartland
04:42 Samson, kišobran, suncobran
05:07 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
05:09 Dnevnik 2
05:51 Diva, telenovela

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Tri prijatelja
10:10 Mali princ
10:34 H2O: uz malo vode
11:02 Divlja priroda
Baltičkog mora, dokumentarna serija
11:55 Deset godina, film
13:40 Ponos i predrasude, snima se, američki film
15:10 Renovacija na prepad
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Dva-tri dana u gradu: Barcelona, dokumentarna serija
17:40 Bitange i princeze
18:20 Kuhan i pečen
19:05 Inspektor Gadget, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Mjesto koje zovem dom
21:00 Prijateljice pune love, američki film
22:30 Duel
00:25 Obiteljski zločini
01:05 Graham Norton i gosti
01:50 Ponos i predrasude, snima se, američki film
03:13 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata. Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT 1 utorkom od 11.10 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelom svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 i utorkom u repriznim terminima u 3.05 i 20.15 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 21.05, koju prenosi i Prvi program Hrvatskog radija.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati. Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

Zapisi s terena

Divlja polja Zlatibora

Brod je bio pun poznatih ljudi. Ne znam ni tko nas je okupio, ni što je prethodilo ovom događaju. Svi smo sjedili oko poglavice. Da, ni sama ne znam odakle je poglavica došao. Vjerojatno iz priče iz dana ranije. Bili smo usidreni u uvali i razgovarali o susretu s polarnim bijelim medvjedom.

San bijelog medvjeda

Ako nastavim skupljati sadržaj u snu ovim tempom, uskoro neću morati ustati iz kreveta u potrazi za avanturama. Kažu da će vam se ono što sanjate kad prvi put spavate u nekom krevetu ostvariti, a ovaj uvod samo je dio sna koji sam imala prve noći kad smo stigli na Zlatibor.

Ovaj tjedan živim na Zlatiboru. Ne mogu reći da sam ovdje na odmoru jer redovito radim, tako da većinu dana sjedim u stanu za računalom, ali ostatak vremena provodim vani i otkrivam divlja polja Zlatibora.

Dobra prijateljica me pozvala da idem s njom i njenim sinom na Zlatibor u njihov stan. Problem je bio što nisam mogla dobiti slobodne dane, ali mi je ona to rekla da i ja mogu raditi tamo. To je jedna velika istina i trenutno je jedna od glavnih prednosti mog posla. Spakirala sam internet, laptop i sebe i evo nas na Zlatiboru.

Iskreno, ova planina mi u posljednje vrijeme nije privlačna jer je previše urbanizirana. Zelenilo je zamijenjeno betonom, ljubitelji prirode zamijenilo je tisuće turista i sve je počelo izgledati kao nešto potpuno drugačije od onoga što me zanima. Međutim, bilo je nekoliko razloga za dolazak i ja sam tu gdje jesam.

Nešto što nikad nisam

Taj poriv da učinim nešto što nikad nisam učinila ovoga puta je preusmjeren na nešto što moja prijateljica nikad nije učinila, a ona zasigurno nije pješačila 22 kilometra u jednom danu. Zapravo, tek je nedavno kupila tenisice. Kad smo prvog dana napravili plan što vidjeti, nije imala pojma što nam sama predlaže. Plan je bio malo istražiti stazu za jutarnje trčanje i potražiti jezero na kojem nikad prije nismo bili. Jezero je udaljeno sedam kilometara od nas i uz pauzu na jezeru za kupanje, koja bi trajala, recimo dva sata, bila bi to sjajna šetnja za sve. Međutim, dogodio nam se istraživački obila-

zak od devet kilometara i umorne nogu mojih suputnika. Moje su se prilično dobro držale i šutjela sam i čekala nastavak, međutim, nitko nije htio odustati. Uključili smo navigaciju, pitali nekolicinu prolaznika za upute i krenuli prema jezeru. Na moje veliko iznenađenje Zlatibor se ne može pohvaliti uređenim pješačkim stazama. Ili nisam uspjela pronaći ih, što je opet loša reklama jer ne biste trebali biti pas pretraživač ili detektiv da biste pronašli informacije o stazama, kupili kartu i pronašli putokaz. Drugo, staza do ovog jezera vodi uz cestu i primijetili smo ga kad smo se već puno kretali i kad je bilo kasno za odustajanje. Bilo je stresno, ali preživjeli smo, na sreću. Glavna cesta zamijenjena je bočnom i situacija je postala mirnija. Ogromne livade mogle su se vidjeti oko nas, velika prostranstva s kojih su se pružali vrhovi kako bi nas pozdravili. Pogled je doista divan. Međutim, bol u stopalu moje prijateljice bio je sve jači i sve je nagovještavalo da jezero nećemo vidjeti. Tako je i bilo. U naselju Jablanica naišli smo na lijepu kamenitu obalu rijeke Crni Rzav i odlučili pronaći osvježanje za bolna stopala u njejoj hladnoj vodi. Nakon nekog vremena svima je bilo jasno da će to biti krajnje odredište naše šetnje, jer vrijedi doći u smještaj prije mraka, s boli i umorom. Bilo je to prvi put da nisam stigla na odredište, a osjećala sam se kao da jesam. Nisam se okupala u jezeru, ali dobila sam hladna stopala u Crnom Rzavu, prelijepe pogleda i fotografije, pružila sam podršku, stavila noge drugih ljudi ispred mojih i osjećaj je sjajan. Za dva dana planiramo ići automobilom do jezera, jer cilj opravdava sredstva.

Ono što se dogodilo potpuno neplanirano je nova prilika koju sam dala Zlatiboru. Da, pretvara se u beton, u njemu je previše ljudi, raste u jedno razvijeno urbano središte, ali njegova prostranstva su velika i sada ima za svakoga ponešto. Dobrom organizacijom i logistikom moguće je potpuno izbjeći centar i uživati u divljim stazama, jezerima, rijekama, vidikovcima.

Svatko od nas ima one prijatelje koji pored obilaska prirode vole odlaziti u luksuzne restorane, koji obavljaju i »neophodne« shop-pinge, tračeve i vole se pokazati. Eto, to je neki spoj u kojem i Pjelog i razmažena princeza mogu pronaći za svakoga ponešto.

I da se vratimo na san prve zlatiborske noći, pa da se pohvalim da sam vidjela polarnog bijelog medvjeda, ali na ploči jedne od brojnih kavana.

Gorana Koporan

120 l - 2700 rsd sa PDV

240 l - 3780 rsd sa PDV

* troškovi dostave

024/260-500

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

*** INOZEMSTVO**

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL SUBOTICA
IBAN: RS35325960160000218862
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

